

STARI
PISCI HRVATSKI

DJELA
GJONA GJORA PALMOTIĆA

STARI
PISCI HRVATSKI.

NA SVIJET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA XIII.

U ZAGREBU 1883.

U KNJIŽARNICI JUG. AKADEMIJE L. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH).

Cwi 886-1

DJELA

GJONA GJORA PALMOTIĆA.

NA SVIJET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

DIO II.

U ZAGREBU 1883.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

Univerzitetska biblioteka

I Br. 15999
KRAGUJEVAC

mlg. ~~5008~~
7657

U ovom drugom dijelu štampane su Palmotićeve drame po ovim izvorima:

1. *Alčina*, po rukopisima: a) iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 87, koji je ovdje biležen *a*, b) iz iste biblioteke br. 29, koji je ovdje biležen *b*.

2. *Lavinija*, po rukopisu iz biblioteke akademijske br. 15.

3. *Captislava*, po rukopisima: a) iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 86, b) iz iste biblioteke br. 29, c) iz iste biblioteke br. 82, d) iz akademijske biblioteke br. 68.

4. *Bisernica*, po rukopisima akademijske biblioteke br. 18 i 644.

5. *Ipsipile*, po rukopisu iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 68.

6. *Armida*, po rukopisu akademijskom br. 657.

7. *Došastje od Enee k Ankizu ñegovu ocu*, po rukopisu iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 86.

8. *Glas*, po rukopisu akademijskom br. 18 i izdañu M. Bana u almanaku „Dubrovnik“, Zagreb 1851. str. 44—57.

9. *Kolombo*, po rukopisu iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 68.

U Zagrebu 1. lipna 1883.

Armin Pavić.

SADRŽAJ.

	Strana.
Alčina	3
Lavinija	77
Captislava	159
Bisernica	279
Ipsipile	361
Armida	411
Došastje od Enee k Ankizu njegovu ocu	447
Glas	514
Kolombo	525

POGRJEŠKE.

ALČINA stih 133. užmnožit] uzmnožit; stih 177. krļevska] kraļevska; stih 337. neki] neki; 688. čas] čas; 1809 u dnu. osfetiti] osfetite. LAVI-
NIJA stih 3. Janone] Junone; 327 u dnu. jurve] jure; 652. djela] djela; 861. Snecentijo] Mecentijo; 940. djela] dila; 1213. zemlja] zemļa; 1240. bio] bio. str. 115. prikazaņe drugo] prikazaņe treće. 1318. Segersto] Sergesto; 1460. Ahthoru] Akтору; 1481. ne] ne; 1519. hvaljene] hvalene; 1880. Latini-
nijem] Latoninijem; 2281. Sija] Gija? str. 151. Latin] Lavinija. CAPTI-
SLAVA stih 1004. š nom] šnom; 1068 u dnu. vremene] vremena; 1291. z] s; str. 208. skazane] skazaņe; stih 3087. suda] sudu; 3498. Ľubiea] Ľubica; str. 275 u dnu. stihovih] stihova; 3904. hvalc] hvale. BISERNICA 578 i 579 gdje, omrsi] gdje je, omrsit; 600. ugarska] ugrska; 800. ispuņeņu] ispuņenu; 1426. na na] na; str. 324. Vilozmaj i Bisernica] Vilozmaj i Oritrijes; stih 1760. sestrice] sestrice; 1815. jesi] jesi; 1841. kraļevskomn] kraļevskomu; str. 344. u dnu. spovjeda] spovieda; 2224. gospo] gospoje; 2336. djevojčieu] djevojčicu. IPSIPILE stih 1594. tišiom] tišinom. ARMIDA stih 124. drazijem] družijem; 421. cvijeca] cvijeća; 944. oriteo] orite. DOŠASTJE OD ENEE K ANKIZU NEGOVU OCU stih 16. čiņeņja] čiņenja; 264. srečna] srečna; 304. potežte] potežte. str. 459 prikazaņe] skazaņe. str. 510. Enijina] Enejina.

ALČINA.

Rukop. dubrov. frañev. ima biļešku: spjevana po Đonu Palmotiću, vlastelinu dubrovačkomu, a prid dvorom prikazana od družine smetenijeh godišta 1647.

Stari pisci hrv. knj. XII.

Imena, koja ulaze u ovo prikazaće.

Prolog: Neptun i Proteo u konki.

Alčina, vila magionica.

Koračka, dvorkinica.

Ruđer, zatravljen u ljubavi za Alčinom.

Melisa, vilenica.

Strašimir, vojevoda od plavi.

Astolfo.

Sirene.¹

Kor djevojčica.

Glasnik.

Kor vitezova priobraženijeh od Alčine.

¹ *Rukop. 29 ima postojano e: Serene.*

PROLOG.

NEPTUN I PROTEO U KONKI.

NEPTUN:

Ustavimo, moj Proteo,
ustavimo naš tijek odi,
ovo je more, gdi veseo
mir pribiva i gospodi.

Sva ostala mora, koja
jednu zemlju pašu okoli,
gore u ogñu strašna boja,
svud kraľuje Marte oholi.

5

Po širokom Oceanu
Erkulova izvān puta
na svaku se vrti stranu
oružana smeća ľuta.

10

Gdi godi se špañske sretu
i franačke bojne plavi,
u nemiru hudu i kletu
svud zameću rat krvavi.

15

Sva kolika zemļa ingleska
s neskladnosti bijesne i grube
britke maće, kopja teška
svoje obraća na pogube.

20

Od istočne strane vedre,
do zapadnijeh svijeh zemala,
neizbrojne družbe jedre
oružanih korabala.

Vas sjeverni kraj ledeni
svud okolo robe i prle
Goti u krvi zadojeni
i njemačke vojske vrle.

25

Što ću od bližnjih mora rijeti,
ki pitome peru kraje, 30
gdi nemili boj gorjeti
s hudom srećom ne pristaje?

Od kraj čela plodne Asije,
tja do Ibera rijeke ovamo,
pokrajine vidjet nije, 35
gdi razmirja ne gledamo.

Sva latinska zemlja obilna,
vrijednijeh ljudi majka stara,
oko sebe pazi silna 40
mnoštva bojnijeh od jedara.

Kraļ iŝpanski i franački
jedan drugom suprotiva
po sve strane boj junački
treskovitijeh spravja driva.

Grčko more s desna i s lijeva 45
u krvi se sve crĕeni,
koju istočni zmaj proljeva
i zapadni lav hrabreni.

Kod ovega samo mora,
gdi grad ovi gospoduje, 50
po milosti, danoj s gora,
svak počiva, svak miruje.

PROTEO :

Kraļu morski, uzmnožiti,
razlog prosi, da do vika
ovi narod plemeniti 55
ima dobra sva kolika.

Gdi pravednos, gdi sloboda,
znañe i krepos gdi pribiva,
ko da svaka dobra zgoda
i slatki se mir ne uživa? 60

Tko bi bio u nevoļe
utočistje umrlima
sada, gdi se vas sviet koļe,
i s oružjem tuđe otima,

33. plodne] a: podne. 64. otima] a: uzima.

da ovega slavna grada 65
ne odredi nebo milo,
da, ko vazda, prima i sada
nevoľnike u svoje krilo ?

Kod ovezijeh kada mira 70
s morskijem stadom prođem grede,
pun vesela, i pun mira,
kliknem pjevat sej besjede :

zdrav slobodni Dubrovniće,
glasoviti, svijetli grade, 75
odkli žarko sunce ističe,
dokli u morski skut zapade ;

zdrav, koji si vazda bio,
od početka prvijeh ljeta,
i nebeskom kraľu mio,
i kraľevim svijem od svijeta! 80

Neka druzi spravjat budu
bojne vojske oružane,
po viteškom neka trudu
od protiva zlijeh se brane ;

dobrota je sama tvoja 85
i krepčina čiste vire,
suproč svakoj smeći koja
čuva i brani tvoje mire.

Živi, uzmnožni grade, živi, 90
tvoje slobodno biće ovo
vik ne smeo boj strašivi,
s tobom vazda mir stanovo.

NEPTUN :

Lijepo je blago mir na svijeti,
ljepše od néga stvari nije, 95
i mudar se može rijeti,
uživati tko ga umije.

Gdi je mir, svake obilnosti
i bogastva šnim stanuju,
puk se uzmaža, i u vrijednosti
stari i mladi napreduju. 100

Nu kad kad god posred grada
u ispraznos mir se obrati,
mir nikako, nego tada
zločestvo se ima zvati.

Za čeladi mirne, koja 105
u pokoju skladnom žive,
ispraznos je gora od boja,
s kom dohode sve protive.

Ali koja čuda sade
ja sam ovdi zamjerio? 110
Lijepo ti si, srećni grade,
tvoje mire ponovio.

Među tvojijem građanima,
koji tebe rese ovako,
tamna ispraznos mjesta ne ima. 115

Kaži srce krepko i jako,
ter noveći tvrđe tvoje
ponavlati počni opeta
i ploveće građe tvoje,
negda slavne do kraj svijeta. 120

Kada morska moja voda
čas i scijenu zaboravi,
nu tvojega od naroda
podaše joj lijepe plavi.

PROTEO :

Još će, kralju, biti slavna 125
nih drijevima tva pučina,
ako, koja rijeh odavna,
proročanstva ma su istina.

Vidim, gdje grad ovi raste
i u plemenu i u vrijednosti, 130
svi narodi gdje ga časte,
ko stan pravi svijeh kreposti;

gdi ga užmnožit svi nastoje
građani ovi glasoviti,
ki ne uzimlju vrijeme svoje 135
u ispraznosti provoditi.

116. i 117. Od ova dva stiha rukop. a ima samo riječi: srce krepko i jako, ter. 121—124. Ovako ti stihovi glase u oba rukopisa.

A prem mlados izabrana,
 na vladañe ka se rodi,
 prikazaće sega dana,
 na što isprazni blud dovodi. 140

Nu ti kako lijepo hine
 na ovoj zemlji od sjevera
 otok stari hitre Alčine,
 gdi ona stravi jur Ruđera; 145

nu ti kako bludna vila
 crne od strane i pustošne
 jur zemlje ove učinila
 bješe lijepe i raskošne;

nu t' ribara, ki po svitu
 ñe su život razglasili, 150
 i ljepotu vuhovitu,
 ka stravļenu mladcu omili;

ko gospođe ove, slavne
 po slovinskom svem narodu,
 slušati su želne i spravne 155
 glasovitu ovu zgodu.

NEPTUN:

Dostojna je svake od scijene
 ova mlados plemenita,
 čijem ponavļa uspomene, 160
 čas i koris kijem se hita,

neka, koji Ruđerovo
 slijedi kratko plahovañe,
 bude slijedit i ñegovo
 mudro i svijesno pokajañe. 165

Tim slušajmo i mi odi 165
 u ovom mirnu mjestu od svijeta,
 što se u staro doba zgodi
 za dohodnijeh nauk ljeta.

ČIŇENJE PRVO.

SKAZAŇE PRVO.

ALČINA I KORAŁKA.

KORAŁKA :

Kud si tako prije dana
s jasnom zorom podranila, 170
o kralice moja izbrana,
o gospođe moja mila?

Jošter dobro nijesi oplela
tvoje zlatne rude kosi,
koje po snijegu vrata bijela 175
blag, tih vjetric svud raznosi,
a krļevska tvoja dika

ko van sebe na dvor hodi:
koja miso toli prika,
koji te iz dvora trud izvodi? 180

ALČINA :

Ruđera ištem, dobro moje,
za ņim stupaj moj upirem,
on je duša ma, bez koje
sto krat na dan živa umirem.

Nu kud gredem? Tko će meni 185
zatravjenoj ukazati,
kud je pošo moj ljubjeni,
na koju se stranu obrati?

Jaoh, što velim? Kud upravi
svoj drum slatka ma razbluda? 190
Trijebi je, koji biļeg svuda
svoje lijeposti da ostavi.

Ako budem oćutjeti,
gdi po višnoj vedroj strani
tih vjetric prši i leti 195
obićaji svoje vani;

ako vidim, gdi mirnija
bistra rijeka svoj put čini,

169. prije dana] a: svijetla iz stana. 174. zlatne] a: zlaćene. 176. lag tih]
a: blagi.

i gdje trava veselija
 capti plodnoj po ravnini; 200
 bez svjedoka bez nijednoga
 u sebi ću sama riti:
 onuda je srca moga
 prošo život moj čestiti.

KORAĀKA :

Prem veliku ljubav prosi 205
 lijepos, ka je privelika ;
 tim u komu trudu ako si
 za tač vrijedna ljubovnika,
 ja ne hulim, ma gospoje,
 te ljubene trude tvoje. 210

Čije srce, još da bilo
 tvrdoga bi od kamena,
 ures ne bi obľubilo
 slavna mladca i hrabrena,
 koga ne bi zatravile 215
 dvije crne oči mile?

Nu lijepo blago to
 u rukah držeći,
 čemu se tač gorko
 nahodiš u smeći? 220

Od mraka prvoga
 do zore rumene,
 krila se iz tvoga
 drag vitez ne krene ;
 a mlados tva toli 225
 za nim se skončava,
 ištuć ga okoli
 ovezijeh dubrava.

ALČINA :

Puna smeće i čemera
 neka miso meni priti, 230
 da ću moga je Ruđera,
 ma Koralko, izgubiti ;

miso, ka me jedno siječe
 kroz glas ovi ne smiljeni :
 ostavi te, jaoh, uteče, 235
 o Alčina, tvoj ljubjeni ;
 ostavi te, i od tega
 stravljen se još ne stavlaš,
 ter ne držiš molbam néga,
 ter ga silom ne ustavljaš? 240

KORAČKA :

Tko lubeći dni provodi,
 sveđ se boji, sveđer preda ;
 gorušta se ljubav rodi
 s lednijem strahom uporeda.
 Na zrak slike tve jedine 245
 gine mladac zamamjeni,
 jak visoke vrh planine
 ispred sunca mraz ledeni,
 i mož' sumnit, da će tebe
 tač nevjerno privariti, 250
 i da će se bez potrebe
 od ljeposti tve dijeliti?
 Nu, što scijenit vik ne mogu,
 još da hini, još da laže,
 i da samo ljubav mnogu, 255
 ku ti nosi, s dvora kaže ;
 kad bi uteći on hotio :
 u koje bi strane i kraje
 s mjesta ovoga obratio
 on bjeguce svoje stupaje? 260
 Otok ovi svud okoli
 paše ocean ne poznani,
 a Strašimir ban oholi
 s tisuću ga plavi brani ;
 Ipogrifo koñ krilati, 265
 s kijem doletje Ruđer odi,
 kad bi na nem htio bježati,
 u rukah se tvojim nahodi.

Tijem kijem putom, kijem načinom
da se od tebe bude ukrasti; 270
s kojom varkom i hitrinom
da pobjegne tvoje od vlasti ?

ALČINA :

Ne znam ni ja, za sve da mi
grozno u prsijeh srce lupa,
tešku boles ke spravja mi, 275
da mi neko zlo pristupa ;

nu ako moja moć usiona
još nije pala zemlji nica,
i ako silna ja sam ona,
ka bih doslek vilenica, 280

kroz šaptañe silno i jako
red ću smesti od naravi,
i privratit nebo i pako,
da me Ruđer ne ostavi.

KORAČKA :

Velika je moć viliña, 285
i jaka je djelovati,
priko reda da noć siña
u bijeli se dan obrati ;

slična suncu nu prilika
i ljepote moć vesele 290
u srcu je ljubovnika
vilenica jača vele.

Tvoja krepos vilovita
najveća je u tvom licu,
ñim nadhodiš ponosita 295
bijelu zoru i danicu ;

jedna riječca, posmijeh jedan,
jedan pogled tvoj veseli
Ruđera je svezat vrijedan,
da se od tebe ne odijeli. 300

Ali s lijeve strane, s koje
kraj umiva more drago,

gre žudjeno dobro tvoje,
tvoja rados, tvoje blago.

Od vaše ću ja mladosti
daleko se odijeliti,
zamjerna je sreća dosti
dvjema dražijem samijem biti.

305

SKAZANE DRUGO.

ALČINA I RUĐER.

RUĐER:

Ki zrak ovo ne izrečeni,
ke svjetlosti drage sila
zablještiva pogled meni,
a srce mi je razvedrila?

310

Ovo je oči tvojijeh djelo,
o ljubena ma božice,
ovu rados priveselo
stvara u meni tvoje lice.

315

Dobro velah ja u sebi:
ako zrake tač jedine
ne uzroči sunce od nebi,
zraci su ovo lijepe Alčine.

320

ALČINA:

K tebi gredem, moj Ruđeru,
uzdisani moj pokoju,
ki si čudnu kroz namjeru
posvojio mlados moju.

Ako u tebi žive i stječe
veću krepos moja duša;
bivši od mene ti daleče,
ki jad, koju boles kuša?

325

Sam u sebi ti procijeni,
ja ti nijesam jaka izrijeti,
neg ako ću, moj ljubjeni,
od goruće žeļe umrijeti.

330

Ja te želim, ja te ljubim,
što se jače ljubiti more;

teške misli nu me more, 335
da te tužna ne izgubim.

Glas mi u srcu neki pravi,
da se od mene hoć' dijeliti;
ah, i moć ćeš, ma ljubavi,
dragu tvoju ostaviti? 340

i podnijećeš da pogine,
puna tuge i skončanja,
i da umre s tve krivine
jedna ka se tebi klaña?

RUĐER :

To t' da tebe ja ostavim, 345
ma razbludo, moj životu?
to t' da moj raj zaboravim?
to t' da izdam tvu ljepotu?
Jakijem vezom, ma gospoje,
svezala si srce moje. 350

Tako mislim tvrdo u sebi,
od uresu tvom rajskomu,
da vas kolik živ u tebi,
a u tijelu sam mrtav momu;
nu mi lijepos tva gizdava 355
sto krat na dan život dava:
i da od tebe, ku sved' želim,
tač nevjerno ja se dijelim?

Prije ognjene sve trjeskove
gnjevno nebo na me obori, 360
prije poda mnom sve jazove
rasrčena zemļa otvori,
prije me proždri siñe more,
neg da ostavim tvoje dvore. 365

Dokle bude duh u meni, 365
biću s tobom sva ma ljeta;
i ako mrtve duše u sjeni
doć pod nebo mogu opeta,
za steć s tobom pokoj pravi, 370
platu vječne me ljubavi,

slijediću te, ma ljubjena,
tvoj ljubovnik, duh i sjena.

ALČINA :

Kako vjetar od sjevera
pune dažda crne oblake
iz nebeske strane tjera 375
i dovede svijetle zrake,
tač na medne tvoje riječi,
gdi stanuju sve sladosti
moje se jadno srce izliječi
od žestoke svoje žalosti. 380

Kad te čujem, kad te vidim,
taku ćutim slas u sebi,
da svu sreću ne zavidim
Jovu, ki je kralj od nebi.

RUĐER :

Ne s tolikom želom leti 385
u osvanutje dana bijela
zlatna vojska drobnijeh čela
isred cvijetja med izeti,
kako duša moja hlepi,
kako bježi srce moje 390
na rumeni trator lijepi,
ki tvoje slatke usti goje;
i da gorkom u nemiru
ja te budem ostaviti,
i podanu tebi viru 395
grubijem bijegom ockvrniti?
Ako iz crna tvoga oka
moj luveni plam izhodi,
ko da blizu svoga uzroka
u vijeke se ne nahodi? 400

ALČINA :

Dosta, draga ma radosti,
dosta, slatko moje ufañe,

od velike od radosti
došo je život moj na maše.

Vidim ljubav tvoju i vjeru, 405
kako je doslek viku ne bi.
Na isti način, moj Ruđeru,
i ja jesam verna tebi;

pače u srcu tako momu
gorim s rajske tvoje slike, 410
da mom ognju luvenomu
pod nebesim nije prilike.

Nu za malo ja ću tebe
odi, brače, ostaviti;
na običajne me potrebe 415
vrijeme mi se odijeliti.

Ti poglede tvoje steri
u dubrave sej zelene,
gdi od tisuću ptica i zvijeri
gledat igre mož' luvene, 420

ali ako ćeš blizu odi
s kraja prežat morska stada,
nać ćeš, da i njih ljubav vlada,
i da gore sva u vodi.

RUĐER :

Pođi, a ja ću odi ostati, 425
i čijem žarko sunce isteče,
tvoju sliku na daleče
u nemu ću razgledati.

SKAZAÑE TREĆE.

RUĐER I SIRENE.

RUĐER :

O sunčani bože Apolo,
ki sve gojiš stvari umrle, 430
i po svemu nebu okolo
tvoje obraćaš koñe hrle,
ti, s nebeske ki visine
zrakom zvijezda od pozora

- sve razgledaš, ke se čine 435
i sred zemlje i sred mora,
u koliko tvoj svjetlosti
ja se snižen klaňam odi,
čim izgoni zle tamnosti
i veseli dan izvodi, 440
rec' mi, jesi li od vik vika
od istoka do zapada
upaziti mogo ikada
srećna ovako ljubovnika?
Ali koja čuda nova 445
moje stravljene oči paze,
koje morskijeh iz valova
lijepo vile ovo izlaze?
Svaka ima zlatne kose,
a u gizdavom licu i čelu 450
lijer izmiješan s rusom nose,
i s čeminom ružu bijelu.
Morske su ovo tri Sirene,
spravjaju se za pjevati;
poć ću pjesni njih ljubene 455
odi s kraja poslušati.

PRVA SIRENA :

- Ne tač hrlo rana rusa
svoj izgubi ures lijepi,
iz rodnoga kad je busa
silno gvozdje iskorijepi, 460
ko cvijet luske od mladosti
časom gubi sve lijeposti.

DRUGA SIRENA :

- Ko prid zrakom sunčanime
nejaki se snieg rastopi,
na zaglavu mrazne zime 465
vrhe od gora kad priklopi,
tač bjeguća od bremena
umrla je lijepos strena.

TREĆA SIRENA :

Docna leti soko sivi,
 letušta je strijela lijena, 470
 kasno mine plam strašivi,
 ki uzroči muña ogñena,
 pri taštini, s kom prohodi
 brijeme, u goju ke se vodi.

SVE TRI U JEDNO :

Ti viteže srećni, koga 475
 prinije blaga sreća odi,
 sred raskošna mjesta ovoga
 u razbludah dni provodi,
 dokle ti je dopušteno
 blago uživat tve ļuveno. 480

PRVA SIRENA :

Vas kolik se svijet veseli,
 kad isteče zora bila ;
 nu drag posmijeh i veseli,
 koji kaže lijepa vila,
 nosi rados ne izrečenu 485
 ļubovniku zatravļenu.

DRUGA SIRENA :

Glasnica je od vedrine
 podnosita svijetla duga,
 i dan za ñom miran sine
 iza dažda plaha i duga ; 490
 nu blag pogled vedrijeh oči
 veći u srcu mir uzroči.

TREĆA SIRENA :

Med toliko sladak nije,
 ni ono piće puno slave,
 koje veliki Jove pije, 495
 od velike kralj države,
 koliku ti slas udili
 lijepijeh usta celov mili.

SVE TRI U JEDNO :

O viteže svud poznani,
ne ispusti sreće tvoje,
iskati je pak zamani,
što jedanput pobjeglo je;
duga ljeta, glava bijela,
za luvenijeh nije djela.

500

RUĐER :

Vaš ću nauk pun luvezni,
lijepo vile ob služiti,
drage mi će vaše pjesni
na pameti vazda biti;
ku mi dava ljubav sreću,
iz ruka je pustit ne ću.

505

510

KOR :

Tko razgleda dobro, ne bi
ni razabro u svoj glavi,
kakvo je ovo bitje u sebi,
u kom Ruđer sad boravi.

Od prve bi prosudio,
u svem ljudskom da narodu
nije se nitko namjerio
na srećniju dosle zgodu ;

215

er videći, gdi uživa
neizmjerne u radosti
lijepu Alčinu, koja odsiva
suncu od nebi svom lijeposti,

520

što bi mogo, nego rijeti,
jedan ki je slabe svijesti,
da su ovo na svem svijeti
od svijeh više sreće i česti ?

525

Ali čovjek svijesna suda,
koji pozna pravu diku,
nepriličnijeh njih razbluda
pohvaliti ne će viku.

530

Stvari su ovo, ke varaju
očućenje svojom slasti,

- ali gorko udaraju
po životu i po časti.
Svijetli mladac, ki se rodi 535
od plemena viteškoga,
da stoluje, da gospodi
vrhu puka podložnoga,
višnu slavu iskat ima,
i dobiti smrt prihodu, 540
ne s razbludam ispraznima,
po viteškom nego trudu.
Po trudu se krepos stječe,
i stječu se dobra prava,
a od dobar je svijeh daleče, 545
na ispraznost ki se dava.
Tko god trudi, tko se znoji
po čineću kreposnomu,
i sam sebi koris svoji
i rođenom gradu svomu. 550
Ispraznos je nepoštena,
svijetle kuće ka satire,
i ko nemoć nevidjena
tvrdu gradu ori mire.
Bjež', Ruđeru, vrijedni bježi, 555
ne išti poraz tvomu biću,
jedovita zmija leži,
u kom cijeniš sidjet cviću.
Plam ne vidjen većma hara,
a u tihom se moru krije 560
stijena, koja plavi vara,
sve što svijetli zlato nije.

ČIŇENJE DRUGO.

SKAZAŇE PRVO.

MELISA sama u karu:

- Ustavite već tijek hrli,
ki bi brži strijele ognene,
moji letušti zmaji vrli, 565
ki donijeste odi mene.

Bradamante glasovita
lijepa ľubi Ruđerova,
iz franačkijeh strana od svita
doć mi ćini mjesta u ova. 570

Za ne ľubav i od ne strane
vas sam ovi trud uzela,
i kroz pute ne poznane
u Indiju doletjela.

Tvoji uzdasi, tvoje tuźbe, 575
i tva ľubav privarena,
dostojne su ove od sluźbe,
djevojćice prihrabrena.

Vilenica huda i prika
odi u robstvu bludnom drži 580
tvoga draga vjerenika,
koji srce tvoje prži.

Livade ove narešene
razlikoga kitjem cvijetja,
vrhu kojijeh sva ćas zene 585
raskošnoga primaľetja;

ovijeh voda romon mili,
ki pod sjenom u poludne
razbludjene nuka i sili
na san tihi oći trudne; 590

ovo dubje, gdje vjetrici
blazi pršat ne pristaju,
i medeni svud slavici
pod nim pjesni sve skladaju,
nijesu djela od naravi: 595

sve vilića ćini sila,
kojom sveza i zatravi
vrijedna mladca prika vila.

Ali ako sam slavna svudi
Melisa ona ja hrabrena, 600
i na pomoć vrijednijeh ľudi
od nebesa odredjena,

prije neg zlatno sunce skriti
bude u more svoje lice,

580. bludnom] *a*: svomu. 582. prži] *b*: sprži. 585. sva] *a*: svak. 598. mladca]
b: mlaca, tako svaki put.

Ruđera ću sloboditi 605
od opake vilenice.

Sve mu ću odkrit himbenosti
i zla djela i neprava,
koja od hitre ne lijeposti
on zaslijepjen ne poznavava. 610

I ako je neobičan
ovi otok doslek bio,
i za ljudi stan nesličan
i strahovit i nemio,
činit mu ću da izgubi 615

ovu lijepos svu koliku,
da pogrdi, da pogrubi,
da uzme prednu svoju sliku.

Vidjeti će, da po nemu
klisurite svud su stijene 620
i planine u divjemu
strašnom dubju odjevene.

Odi u to sakrivena
Ruđera ću dočekati,
te mu ću se priobražena 625
s tuđijem licom ukazati,

i daću mu lijeke istine
proć otrovim luvenima,
ke, kažuć se slatke ustima,
smrtnu ranu duši čine. 630

S grčilom ću izmiješati,
kad ga uskaram, riječi moje,
da se osvijesti, da se vrati
na običajno zdravle svoje.

SKAZAÑE DRUGO.

ALČINA I STRAŠIMIR.

ALČINA:

Tužna sada tičem rukom, 635
da tko lubi, sved tuguje,
da se vazda s lutom mukom
slatka ljubav sadružuje.

Znam da Ruđer gori s mene
većma nego glavna ognena, 640
sred planine odkrivene
od sjevera ražežena;

ali srce moje svakako
u ledenoj stine smeći,
da će od mene, ne znam kako, 645
dijeliti se i uteći.

Sred oči mu i sred čela
sasma očite vidim plame,
kojijem ga sam razgorjela,
da ko ljepir gine za me; 650

nu čemerni strah me mori,
ki nemilo i nedrago
u srcu mi sveđ govori:
izgubićeš tvoje blago.

O radosti od ljubavi, 655
kratke ti ste vi na sviti,
imat vas je nemir pravi,
a smrt gorka izgubiti.

STRAŠIMIR :

S mora gredem, odkle Alčina
pospješno mi doć naredi; 660
ne znam koje ne vedrina
hoće dati zapovijedi.

Potreba je, da žestoka
miso srce ne satira,
er velika bez uzroka 665
vik ne zove Strašimira.

Ali ne znam, gdi će biti
ma kralica svijetla i mila;
ono je vidim, gdi misliti
neka joj se stvar zgodila. 670

ALČINA :

Ako uzdasi moji česti
i plač, ki mi s oči teče,

nije jaki néga smesti,
 da ne pođe, da ne uteče;
 ako moja uzdržati 675
 viliña ga vlas ne može,
 što da budem vjerovati,
 što da meni već pomože?

Ja znam, što sam namislila:
 da se oružje silno spravi; 680
 najbolje je boj i sila
 bijeg Ruđerov da ustavi.

STRAŠIMIR:

Na zapovijed gredem tvoju,
 o prisvijetla ma kralice;
 koje djelo, službu koju 685
 hoć' od vjerne me desnice?

ALČINA:

O moj dragi Strašimire,
 ako slijediš čas i diku,
 sad, ako igda, od tve vire
 potrebu imam ja veliku. 690

Na sve klance, na sve pute,
 ki su našoj u državi,
 straže uzmnoži, pomñu stavi,
 er se vele uzdam u te.

Luge i luke još mi brani, 695
 i sve okolo čuva more,
 iz kraļestva moga vani
 nitko izaći da ne more.

Proć po morskoj ne da vodi
 nijednoj plavi, što se prije 700
 snižno tebi ne opovije,
 kuda grede, koga vodi.

STRAŠIMIR:

Ne će ptica proletjeti
 po nebeskom moć prostoru,

a nego li plav po moru
bez moje voļe da odleti; 705

ali, ako se znat pristoji,
od šta predaš, ma gospoje,
koja nova sumna i koji
strah smeta ti tvoje pokoje? 710

Je da je huda Logistila,
ka se tebi vazda opire,
bojne vojske pripravila
na čuvane naše mire?

ALČINA:

I gore sumne i gorčije 715
ja se strašim, nego s toga,
nu joštera vrijeme nije
odkrit uzrok straha moga.

Pospješi se ti put luke,
ter izvrši želju moju; 720
spuštavam se tebi u ruke
i u stavnu vjeru tvoju.

STRAŠIMIR:

Pusti tuge, ke te koļu,
jad ostavi tvoj ledeni,
ja ću otiti tvoju voļu 725
ispuniti, neka je meni.

ALČINA:

Pođi s bogom. Nu čestiti
moj ljubovnik k meni grede;
dražom stvari nasititi
ja ne mogu moje poglede. 730

706. odleti] a: poleti. 709. sumna] b: sumļa. 721. tebi] a: tvoje. 724. ostavi]
a: ustavi. 729. dražom] a: s dražom.

SKAZANJE TREĆE.

ALČINA, RUĐER, KORAČKA, I KOR DJEVOJČICA.

RUĐER:

Tako jaki vez na moje
 srce slijepa ljubav stavi,
 odkad, draga ma gospoje,
 ljepota me tva zatravi,
 da se ufam prije umriti, 735
 neg se od néga sloboditi;
 nu tač lijepe tve su kosi,
 vez od kijeh si ovi splela,
 ljepše prame da ne nosi
 slavna zora vrhu čela: 740
 vi radosti moje čestite,
 lijepe vile, izrecite.

ALČINA:

Gorušti su tako plami,
 i toliku zdrže krepos,
 kojijem sprži, kojijem smami, 745
 brače, mene tvoja lijepos,
 da ću prije ja umrijeti,
 neg moj ogań dogorjeti;
 nu su tako svijetle oči,
 ke me plame razgaraju, 750
 da u kraľestvu od istoči
 zraci od sunca mańe sjaju;
 vi radosti moje čestite,
 lijepe vile, izrecite.

KOR DJEVOJČICA:

Pojmo dražijeh ljubovnika 755
 skladnu ljubav i radosti;
 ovakoga od vijek vika
 ne bi goja ni lijeposti:
 čestit Ruđer, srećna Alčina,
 kijeh je ljubav tač jedina. 760

O družbo čestita,
 kijeh ljubav sastavi
 u ovoj od svita
 veseloj državi,
 uživaj, uživaj 765
 u dragoj skladnosti
 luveni slatki raj,
 žudjene radosti.

Sasma je blažena,
 Alčina, tva srića, 770
 čim toli hrabrena
 uživaš mladića.

I ti se, Ruđeru,
 da obideš vas saj svit,
 na boļu namjeru 775
 viku ne ć' namjerit.

RUĐER :

O božice moja izbrana,
 razbludno je tvoje krilo
 ko proljetna rusa rana,
 ko mirisni čemin bilo, 780
 u nem hraniš bijele lijere,
 tvoj bjeloći nije mjere.

Nih dragoća i nih dika
 snijeg nadhodi čisti od gore,
 bijelu zoru, put od mlika, 785
 koji resi višne dvore,
 gdi neizbrojno u okolo
 sitnijeh zvijezda siva kolo.

ALČINA :

Što je ponosni trator lijepi,
 što je raskošna rusa mila, 790
 ku jutrna rosa krijepi
 iz zornoga vedra krila,
 što je Adonov cvijet gizdavi,
 slava majke od ljubavi,

762. sastavi] b: zatravi. 789. ponosni] b: podnosni. 794. b: slave majke tve ljubavi.

što je koraļ prirumeni, 795
 ki toliko vas sviet cijeni,
 prid koraļom, koji goje,
 moj ļuveni, usti tvoje?

KOR DJEVOJČICA:

Pojmo dražijeh ļubovnika 800
 skladnu ļubav i radosti i. t. d.

RUDER:

Čuh, da svoje drage cica,
 ka mu srce sveza i stravi,
 jur mlađahna od junčića
 Jove sliku na se stavi,
 i ļubjenijem prid očima 805
 ne stidje se čudnom slasti
 među stadim sidonskima
 po livadah travu pasti,

pak š nom plijuć priko voda
 ļuven gusar ne poznani 810
 ne ļubjeno ime poda
 glasovitoj svijeta strani.

Tko će sada sumnu moju
 smirit, raju moj žudjeni,
 da ljepotu dragu tvoju 815
 hitri Jove ne zaplijeni?

ALČINA:

Pusti sumne; ja sam ona,
 o pridrago dobro moje,
 ku tre ļubav usiona
 cijec gorušte ļubi tvoje. 820

Od voda se morskijeh plašim,
 treptim od zemļe i nebesa,
 od vjetar se istijeh strašim,
 da ne ugrabe tvoga uresa;
 moje se ledno srce trese, 825
 da te sunce ne odnese.

KORAČKA :

Tanačac se drag i mio
 od dvorkiña i dvorana
 na čas vašu pripravio
 krajevskoga posred stana,
 a vi lijeni tu stojite,
 ter u dvore ne hrlite;
 na razbludna, na vesela,
 na ljubena hod'te djela.

830

ALČINA :

Hod'mo, slatko moje blago.

835

RUĐER :

Hod'mo, srce moje drago.

KOR :

Nerazborna o mladosti,
 ljubito ti te zmija upekne,
 kad se ljubven plam usjekne
 u nejake tvoje kosti;
 jer kad jedno mlado dijete
 uzme za svu ljubovnicu
 jednu hudu vilenicu,
 tijelo i dušu ka mu smete,
 koje da drugo dobro čeka,
 neg lažive posred slasti
 u prikorne štete upasti
 i prikoran bit do vijeka?

840

Vilenice vele mogu,
 i ljubavi njih su bile
 vazda otrovne i nemile,
 i protivne svijetu i bogu.

845

Čari ako su njih viliñe
 zrake tminom jake smesti,
 dan pocrnjet, i navesti
 vrhu sunca mrake siñe;
 ko da ludu ljubovniku,
 koji u mrežu njih nasrne,

855

828. dvorkiña] a: dvorkiñic. 838. upekne] b: pekne. 854. a: jake s tminam
 mjesta smesti.

čas i život ne pocrne
i od pameti svijetlu diku? 860

Čijem je družijem po sve vike
u zlu glasu Circe ostala,
neg za što je obraćala
u zvjereća ljubovnike?

Čijem prihuda i opaka 865
svud Medea jes spjevana,
neg er krvim izmršana
bješe jom bila ljubav svaka?

I razbludna za sve Alčina 870
u svijeh djelijeh kaže sada,
da Ruđera lubi mlada
izvan mjere i načina;

ne znam dokle može stati
ova ljubav ne gorušta:
smrtna zmija ijed ispušta, 875
kad te počne razgrijevati.

Huda žena, kad na sviti
sasma ti se kaže mila,
ili te je privarila,
ili te ima privariti. 880

Jak dragoga mjesta ovega,
što začusmo malo prije,
od naravi djelo nije,
neg zlosiļa viliñega;

i Alčina mnim ovako 885
silom draga da se čini,
i da u licu ljubav hini,
a da u srcu misli opako.

Sije po žalu, po moru ore,
po planini vjetar tjera, 890
tko god scijeni, da se vjera
naći u bludnoj ženi more.

Ti, veliki kraļu od nebi,
vrijedna mladca sad izbavi,
er samirit sej nezdravi, 895
u samomu stoji tebi.

ČINENJE TREĆE

SKAZAÑE PRVO.

RUĐER I MELISA U PRILICI ATLANTOVOJ.

RUĐER :

Sve moguća o ljubavi,
 prava časti vječnijeh dvora,
 o uresu od naravi,
 o razbludo zemlje i mora, 900

ti, kroz tvoje ka plamene,
 koji srca slatko prle,
 učiniti mož' blažene
 i bogove i umrle,

ako je tvoja zlatna strila, 905
 kojom rani srce moje,
 najzlatnija od svijeh bila
 bez bolesti, bez nikoje ;

ako slasti ne izrečene
 napunila moj duh jesi, 910
 da nije niko drugi od mene
 blaženiji pod nebesi :

moje srce ti uzumnoži,
 i veću mu moć priloži ;
 na radosti ove i sreće 915
 ovo je jedno malo od veće.

Ali koja slika ovo
 ne poznana s neba hodi,
 koje se zgađa čudo novo,
 vajmeh, koga vidim odi ? 920

MELISA :

Da li, mladče ne poznani,
 zabio si sasma mene,

913. srce] *b*: sunce. *Stihovi* 913—916. *u rukop. a.* :

Moje srce ti uzumnoži,
 da radosti sve izreče,
 i veću mu moć priloži,
 da od ovijeh veće steče.

da od jednoga, ki te odhrani,
ne uzdržiš uspomene?

Da l' ne poznaš lice sijedo 925
od Atlanta meštra tvoga,
ki je ljubio tebe i gledo,
veće nego sina svoga?

ki se za te jes postaro 930
vele prije svoga reda,
ki je snagu svu poharo,
a da prođeš ti naprijeda.

Nu zaslijepjen zlijem želama,
i ukopan u bludnosti, 935
da ne poznaš sebe sama
ni naravne tve kreposti,

ne bolim se, ni me slike
da ne umiješ sad poznati,
i za trude me velike
da mi se ova plata odvrati. 940

Da li u gori od Harene,
gdi se druga stvar ne vidi
razmi samo zamršene
divijem dubjem strme hridi,

ja sam tebe zadojio 945
mozgom vrla od zvjereña,
i mlada te izhitrio
u junačka sva čiñeña;

da li je bila tva zabava, 950
na oči moje snažnom rukom
put medvjeda i put lava
strahovitijem zgađat lukom;

da li bilo strah te nije,
boj s panteram vrljem biti,
tigre ohole, strašne zmiije 955
raskidivat i daviti;

da li bojnu čas podpunu
slijedit srca tač vesela,

923. odhrani] *a*: obrani. 934. ukopan] *a*: zakopan. 938. sad] *a*: još. 941. Harene] *b*: Charene, *rukop. a. nema imena nego tačke.* 943. zamršene] *b*: Jamerene. 956. raskidivat] *a*: raskidovat.

ko da imaš svijetlu krunu
postaviti vrhu čela: 960

mješte onezijeh da nauka
u ispraznosti i u nesvijesti
sva kolika tvoja odluka
bude u bludu dni provesti;
u nesličnoj da napravi 965
ja te nađoh odjevena,
s rudežima svud na glavi,
svega u licu zalaštena;

od viteškijeh tvojijeh ljeta
cvijet najbolji da pogine, 970
da u ne znanoj strani od svijeta
prikoran si rob Alčine?

Ovo nijesu djela, koja
znane zvijezde meni odkriše,
da će činit krepos tvoja 975
k nebu letjet svak čas više.

Ufah, da ćeš silnom moći
od desnice tve junačke
sve viteze skoro proći
afrikanske i franačke; 980

ah, moje žeļe privarene,
ah, ufaņa moja izdana,
ovo li su dike i cijene
mladca toli svijetla i znana?

Pod' se u ļudska uzda djela, 985
tužni Atlante, pod' se zovi
od novoga sad Akila
glasoviti Kiron novi.

Viđ, na ke se spravja boje, 990
pazi oružja, koja nosi
odhraņeņe drago tvoje,
koje toliko ļubio si.

I ako ćeš, o Ruđeru,
na čas tvoju ne gledati,

975. da će] a: da će t'. 992. toliko] a: tako. 993. i 994. a:

Ako hoćeš, o Ruđeru,
na čas tvoju pogledati.

- i koju si držan vjeru
 kraļu tvomu hoć' izdati;
 sred nećistijeh ako bluda
 sramne misliš dni voditi,
 i nije te već požuda
 na bojni se trud vratiti; 1000
 obrni se da daj hodi
 na dohodno tvoje pleme,
 koje će slovit slavno svudi
 svijetlijem djelim viteškijeme.
 Ti, ki unuka vrijednijeh toli 1005
 za jedno sa mnom u radosti
 uživaćeš broj oholi
 i zamjerne njih kreposti,
 pripros bojniĸ u necijeni
 ukopan ćeš ovdi stati, 1010
 i bludnoj se jednoj ženi
 ko i božici tvoj klañati?
 Drugu lijepos i dobrotu
 tebi spravļa nebo blago,
 s kojom miran u životu 1015
 provodićeš vrijeme drago.
 Kakva misliš da je Alćina,
 ka se čini slijepu tebi
 suncu slična, i jedina
 vrh gospođa svijeh pod nebi? 1020
 Sve što je lijepa huda vila,
 sve što uresno vidiš odi,
 sve viliña stvori sila,
 grdi pako sve porodi.
 I kako je sva ne dika 1025
 nenaravna i hiñena,
 tać je ljubav ne velika
 šarovita i himbena.
 Kada kaže, da te žudi,
 kad za tobom ona umire, 1030
 tad ti gradi poraz hudi;
 u bludnici nije vire.

1001. hodi] a. ima taćke.

Pod' s prstenom ovijem gleda
 ne ljepotu, tvoju sreću,
 i ako uzľubiš nu naprijeda,
 na tebe se srćit ne ću.

1035

SKAZANE DRUGO.

RUĐER sam :

Je li gdje god tamna spila,
 je li gdje god ponor jazni,
 da me skrije posred krila
 među srde i prikazni,
 da ne vidim bijela dana,
 da u zabitju vjekovitu
 moja bludnos ukopana
 ne uzazna se vik na svitu.

1040

Da s Dunavom sve ostale
 sastati se rijeke budu,
 moga grijeha ne bi oprale,
 ki me u gorku drži trudu;
 grijeha, ki će ćinit meni,
 da moj obraz prid svim ľudem
 od srama se sveđ crľeni.
 da u tle pazit vazda budem.

1045

Ovo li je ponosita,
 o Ruđeru, hvala tvoja,
 ku vrh vitez svijeh od svita
 steć želaše posred boja?

1055

Ovako li, mladće hudi,
 gospodara braniš svoga,
 ki toliko sada trudi
 sred kraľestva franaćkoga?

1060

On je tebe sveđ ľubio,
 ko samoga ľubi sebe,
 a ti ga si ostavio
 u najveće sad potrebe

Što će Afrika silna reći,
 što ispanska strana bojna,

1065

1045. Dunavom] *b*: Dunajom. 1048. gorku] *a*: gorkom. 1053. ponosita] *b* podnosita.

ova djela tva videći
neprilična, nedostojna.

S kolikijem se, jaoh, razlogom
mudri Atlante boli na me,
čim prid ljudim i prid bogom
kriva i huda pokara me.

1070

A ti, raju moj čestiti,
Bradamante ma ljubjena,
koje od srama izustiti
ne bih imo slavna imena,

1075

kad začuješ, ko je od mene
tva dobrota rajska izdana,
moje mladosti zanesene
drag pokoju, dušo izbrana,

1080

ke ćeš ćutjet ti nemire,
koje imat nepokoje,
koje proljevat suza vire
niz snježano lice tvoje!

Lijepe plate i dostojne!
ku ti obrah, moja mila,
za pogube neizbrojne,
koje si za me ti podnila.

1085

Ti, za mene sloboditi
od vilihe tvrđe hude,
ne krati se podložiti
na očite smrtne trude;

1090

ja otole jedva izlazim,
a s neharstvom ne izrečenim
vjeru i ljubav tvu ne pazim,
i čas moju malo scijenim:

1095

oni čas te zaboravljam

.
i svu miso moju stavlam
inostranu na ljepotu.

1100

Oči drage i ljubene,
sred kojijeh je nebo milo
od ljeposti svoje skrovene
pravu sliku postavilo,

ja za družijeh uzdisati, 1105
 i za on čas ne izdahnuti;
 ja moć, vajmeh, vas izdati,
 i s moje varke ne puknuti!

Prosti, draga vjerenice,
 prosti, srce me jedino, 1110
 mojijeh žela česarice,
 mojijeh oči sunce istino.

Moja krivina ako je bila
 djelo i porod viloviti;
 uzrok gorka plača i cvila 1115
 kajaće će moje biti.

Nu što misliš, što ckniš veće,
 o Ruđeru zapañeni?
 vrzi, zderi ove odjeće,
 razbludjenoj slične ženi. 1120

Odijeli se, već odijeli,
 tvrdo oklopje obuć teci;
 ili hrli na smrt, ili
 slobodu opet dragu steci.

SKAZAÑE TREĆE.

RUĐER, ASTOLFO U DUBU, KOR VITEZOVA PRIOBRAŽENIJEH
 OD ALČINE.

ASTOLFO :

Ruđeru, Ruđeru! 1125

RUĐER :

Koji ovo čujem glas?

Na koju namjeru
 nastupam ja danas?

Čujem glas, a nije
 nikoga blizu odi, 1130
 da mi se odkrije,
 što prosi, kud hodi.

ASTOLFO :

Molim te počekaj,
 viteže hrabreni,

1133. molim] b: molin.

i blage uši daj
nesrećnu sad meni. 1135

RUĐER :

Nešto će bit novo :
ovo su hitrine,
ka godi je varka ovo
himbene Alčine. 1140

Reci mi, tko si ti,
ki sa mnom govoriš?
Ki li duh skroviti?
Odkle glas taj tvoriš?

ASTOLFO :

Duh ucviļen ljudski u kori 1145
duba ovega dni boravim :
zlim načinom i nepravim
Alčina me u ň pritvori.

Nemilosna vila prika,
nasićena moje ljubavi, 1150
učini me nečovika,
i hip ovi na me stavi.

Vrh nesrećna hreka moga
ti se svezat uslobodi 1155
tvoga koņa krilatoga,
ki donese tebe odi.

Astolfo sam, da ti je znati,
drag bratućed tve ljubjene,
određena tugovati 1160
kralj ingleški rodi mene.

I prije sam ti ja odkrio,
što je vrijedjeno tvoje lice,
himben život i nemio
vragodušne vilenice;
sad, kad vidiš tvojim očima, 1165
ko se opak o ona vlada,

1145. ljudski] *b*: ľudski. 1159. određena] *a*: određen, *b*: određenu. 1160. rukop. *a*. od toga stiha ima samo: K. 1161. sam] *b*: san. 1162. ovoga stiha nema rukop. *a*.

što vjerovo mojim riječima
 može biti nijesi onada,
 teci, hrli na osvetu,
 višni tebi dopuštava, 1170
 da pedepšeš vilu kletu
 za čineña tač neprava.

Vidio sam malo prije,
 što mnim ne će bit zamani,
 stavnu ženu, s neba gdi je 1175
 doletjela k ovoj strani.

Ńu na pomoć tvoju odi
 kralj nebeski šale s gara,
 da te otme i slobodi
 od viliñijeh zlijeh privara. 1180

Dobrom česti ti se odili
 na junačko djelovañe,
 a i na me se tužna smili,
 i na gorko moje skončañe.

Pomozi me povratiti 1185
 u čovječko lice opeta,
 tako t' višni provoditi
 podo u miru tvoja ljeta.

RUĐER :

Bog zna, koju ćutim smeću,
 o kraljevski svijetli rode, 1190
 na veliku tvu nesreću,
 na velike tvoje nezgode.

Kad bih teške tve potrebe
 mogo smirit i umio,
 podat život moj za tebe 1195
 ja se ne bih uštedio.

Ali ne znam, kako iz kore
 dubove te mogu izeti,
 gdje ti malu pomoć more
 snaga i smjeñe moje donijeti. 1200

Nu ako mi dopustiti
 milostivo nebo bude,

1186. čovječko] *b*: čovješko. 1198. izeti] *b*: izvesti. 1200. donijeti] *b*: donesti.

da se iz ruka vile hude
skoro budem sloboditi,
kunem ti se višnjem bogom,
da ću tvrdu pomnu stavit,
svakijem putom i razlogom
iz tezijeh te tuga izbavit.

1205

JEDAN OD KORA:

A ja ću odi sveđ plakati
vječnijem suzam moju zgotu,
u tekuću gdi me vodu
vilenica silna obrati,
da romoneć bez pristaña
moja odkrivam svijem skončaña.

1210

DRUGI:

Tko je na me da se smili,
tko da pomoć koju da mi,
gdi me otrovna vila usili,
vjekoviti da sam kami,
da se okolo mene blazne
ljetna sunca, zime mrazne.

1215

VAS KOR:

Tako nebo blago i milo,
vrijedni mladče i hrabreni,
sve požude tve združilo!
od trudnijeh se nas spomeni.

Dubje, stijeñe, vode i zvijeri,
koje vidiš u ovem gaju,
po nesrećnoj prem namjeri
ludski u sebi duh imaju.

1225

Ovu platu vil nemila
ludovnikom svojijem spravi,
kad se bude nasitila
nih ljepote i ljubavi.

1230

RUDER:

Smirit vašu tu potrebu,
prijateļi drazi moji,

i slobodit vas, u nebu, 1235
 a ne u ruci mojoj stoji;
 višnjemu se tijekom molite,
 božija milos od svijeh viša,
 vazda molbe priklonite
 pokajana srca sliša. 1240

VAS KOR:

O bogovi višni, ako
 pravda i milos s vam pribiva,
 i primate doba u svako
 uzdah srca boležliva,
 smilujte se, ah, smilujte 1245
 vrhu naše gorke smeće,
 podniženijeh molbe čujte,
 slobodu nam dajte veće;

ili ako vi sudite,
 da su taci naši grijesi, 1250
 sve vrhu nas istratite

strijele ognene s gar s nebesi,
 er ne mogu bit na sviti
 gorčije tuge ni bolesti,
 neg li život izgubiti, 1255
 a žudjenu smrt ne sresti.

KOR:

Obraz ljudski nemoć sluti
 onda, kad se prem zažari,
 a veće krat trijes priľuti
 isred vedra neba udari. 1260

Tako, družbo ma jedina,
 sred ljubavi svej najdraže
 trjeska huda vil Alčina
 onijem, kijem se mila kaže.

Tko bi reko, da ove hridi, 1265
 ovo dubje, ovi viri,
 i koje se od nas vidi
 ovdí svacijeh mnoštvo zviri,

1246. gorke] a: hude. 1256. žudjenu] a: življenem. 1267. koje] a: kojijeh.

otrovnoj su vilenici
za nesreću svoju bili 1270
negda izbrani ljubovnici
i ko Ruđer drazi i mili?

Evo stari, evo mladi,
dostojnoga dara i plate,
ka se od bludnijeh vila vadi, 1275
kijem se toli vi klaňate.

Evo ki rug od vas čine,
ki, plešući čas i viru,
vjerence vaše istine
ostavľate u nemiru. 1280

Ove ľubke sve dni svoje
gledaju vas, časte i scijene;
one drugo ne nastoje,
nego da vas deru i plijene. 1285

Do neba vas uzvisiva 1285
ovijeh krjepos i dobrota;
za onijem ka se stvar dobiva,
razmi prikor i sramota?

S ovezijem ste zaľubjeni,
mili ľudem, bogu drazi; 1290
s onijem ľudskoj u nescijeni
i u božjoj jeste omrazi.

Ove život za vas daju,
i čine vam kuće uzmnožne;
a one vas obraćaju 1295
u živine nerazložne.

Ove u vjeri stanovite
ko dušu vas svoju ľube;
a one u svemu vuhovite
dušu, život, svijes vam gube. 1300

Viđte, što bi u kratko vrime
Ruđeru se dogodilo,
da s velikom pomňom nime
ne brine se nebo milo.

Čujte, ko mu ľubi verna 1305
Bradamante dobra čini,

koja li je zla čemerna
u himbenoj našo Alčini.

On je mladac mudar dosti
i kreposne prem naravi,
koji pozna sve plahosti,
i vraća se na put pravi.

1310

Stvar upastit teška nije
u ľuvenu nemoć, kada
izgaziti svijesno umije
čovjek, u nu ki upada.

1315

Kada s mudrijeh pokaraña
mlad se od grijeha bude odreći,
velika mi dava ufaña,
čas i koris da će steći;

1320

a oni svaku štetu kuša,
i ludo se vazda izgubi,
vjerne svjete tko ne sluša
starijega, ki ga ľubi.

ČINENJE ČETVRTO.

SKAZAÑE PRVO.

RUDER I MELISA.

MELISA :

Veće u svojoj Ruđer svijesti
ćud je pozno prike Alčine,
ter se hrlo spravja izljesti
iz nezdrave sej krajine.

1325

Sasma je smiono djelo ovo,
i trud velik sobom nosi;
prem se srce Ruđerovo
za n i bojno smjeñe prosi.

1330

Ja ga naglo čekam odi,
poći mu ću dati svjeta;
a prem ga evo, veće izhodi
iz bludnoga stana kleta.

1335

Oklopje je svijetlo odio
junačkoga stasa okoli,

1308. himbenoj] b: himbenom. 1325. a: veće Ruđer / u svoj svijesti.

a na bedru postavio
trjeskoviti mač oholi. 1340

Bojnijem perjem urešena
kaciga mu prame skriva,
svila čudno narešena

vas zlatni mu štit pokriva;
štit, ki taku svjetlos ima, 1345
da komu god pogled rani,
taj oni čas sebe vani
na tle s bliještijem pada očima.

Koliko te bole resi,
vrijedni mladče, taj naprava, 1350
neg razbludni ženski uresi,
gdje tamnaše tvoja slava.

RUĐER :

Vrhu dražijeh svijeh kamena
čudnoviti drag prstene, 1355
koga krepos ne izrečena
ne ima mjere ni procjene!

sasma, sasma sve istine
u tebi sam pozno veće
druzijeh varke, me krivine,
s kijeh na smrtne hodijah smeće. 1360

Ja bit smamjen, ja činiti,
da se srce moje prikloni,
i ko božanstvo me častiti
stari i grdi obraz oni; 1360

obraz, komu slike nije
paklenoga sred čemera,
prid kojijem su gizdavije
Tisifone i Megera!

MELISA :

Vrijeme mi se veće odkriti.
Iz franačke kralevine 1370
grem, Ruđeru, sloboditi
tvoju mlados od zle Alčine.

Nije Atlante ono bio
tvoj naučitelj stari, ki je
s neba s tobom govorio 1375
u rasrǝbi malo prije;

za probudit tvoju diku
na viteška slavna djela,
negovu sam ja priliku
i vas ini hip uzela. 1380

Bradamante lijepa, koja
ko dušu te svoju gleda,
i za tobom bez pokoja
cvili, uzdiše, trepti, preda,
zovući te naglo dosti 1385

po meni ti jes poslala
prsten oni pun kreposti,
koji sam ti ja podala.
Sad, kad poznaš ti po nemu
tko je Alčina lijepa i mila, 1390
koja mjesti u ovemu
bješe srce tve ranila,

hotjej meni rijet slobodno,
kakav je ures, koje lice
tebi obično i ugodno 1395
tač gizdave ljubovnice?

RUĐER:

O Melisa moja draga,
ľubežľiva oglasnice
moga sunca, moga blaga,
moje izbrane vjerenice, 1400
vas vijek ti ću držan biti

za veliku ľubav tvoju,
s kom doletje za izliječiti
iz daleka nemoć moju.

Sakrivio sam, tajat ne ću, 1405
ma krivina bi prikorna,
ćutjetiću vječnu smeću
s djela toli nerazborna;

1385. zovući] b: i zoveć te. 1393. hotjej] b: hoćeš.

ali ako se gledat ima,
po kom putu i načinu 1410

stravljen s pjesnim viliñima
uzeh ljubiti kletu Alčinu,

vidjeti će i poznati
Bradamante moja mila,
da mi čini plahovati, 1415
ne me hteće, nego sila.

Tko bi svojijem sudom viku,
ako ne bi smamjen bio,
za paklenu ovu sliku
rajsku lijepos ne zabio? 1420

Ah, ma svijesti privarena;
ah, izdane oči moje;
ma desnice, što si lijena?
hrli osvetiti ruge tvoje.

Ti moj maču, od svijeh viši, 1425
stri viliñe ove strane,
krajestvo ovo satariši,
da mu traga ne ostane,

da zna vila vuhovita,
videć strene svoje dvore, 1430
što rasrgba razložita,
što narugan bojni more.

MELISA :

Vrijedna srca i hrabrena
rasrgba je plod viteže;
nu je snažna i hvalena, 1435
kad je razlog svijesni usteže,

tim pomnivo sluša mene:
znaš da opaka zlobna vila
u žestokoj sumni vene,
da ne utečeš iz ne krila, 1440

i uzroka cijeca toga
od zlostari tamne i grde
po svijeh klancijeh mjesta ovoga
stavjene su straže tvrde.

U ruci je s mačem trijebi 1445
kroz zaklope oružane
put otvorit krvav tebi,
za u rodjene poći strane.

Daleko se drži od luke, 1450
ako na zlo ne ć' stupiti,
iz viliće ako ruke
hoć' i želiš zdrav iziti.

Ban Strašimir čuva i brani 1455
s mnoštvom plavi ove kraje,
nega dalek k desnoj strani
hrle upravi ti stupaje.

I za što su trudni puti 1460
kud tva mlados ima proći,
i planine gole i ļuti,
gdi počivat nije moći,

u dvorovih vile vrle
Rabinko se koñ nahodi,
ki crnoćom pako, a hrle
vjetre u tijeku svom nadhodi: 1465

on, koliko veće trudi,
toliko je snagom jaći,
ni mu viku dug put udi,
ni ga velik tijek potlaći:

na onega ćeš koña vrana 1470
ti pospješno uzjahati,
i šnim priko poļa i strana
u vas kolik tijek bježati.

Ne mo u putu da te ustavi 1475
silna prijetña, prika sila,
posmijeh smrtne prem ļubavi,
sladak pogled, riječca mila.

Gdi potreba taka bude, 1480
štit gorući tvoj otvori,
a kroz druge boje i trude
zaman snagu ti ne mori.

Kad na morske dođeš žale,
brodara ćeš vješta sresti,

1445. mačem] b: maćom. 1448. rodjene] b: rodne. 1462. Rabinko] b: Ru-
binko. 1475. prem] b: pun. 1482. i 1484. sresti, odvesti] b: srestit, odvestit.

ki sred plavi brze i male
na kraj će te drugi odvesti.

Znam na koña perjatoga, 1485
brže od muñe koji leti,

priko poļa nebeskoga
mogo bi u čas proletjeti;

nu, ko ti znaš dobro dosti,
ne da se uzdi on vladati, 1490

ñegovoj ću ja plahosti
ne do dugo red podati,

i još ni čas ne će proći,
ko ga budem ukrotiti,
činit mu ću na kraj doći, 1495
put kojega gredeš i ti.

RUDER :

Gredem, gdi hoć', i veselo
obslužiću svjete tvoje ;
ali čini jedno djelo,
da je žalosno srce moje. 1500

Odi Astolfo, svud hvaleni,
tvrda duba nosi lice,
drag bratućed i ljubjeni
moje lijepe vjerenice.

Ah, da bi mi moglo biti 1505
povratit mu prednu sliku,
ne bih za stvar ovoliku
ustručo se krv proliti.

MELISA :

I Astolfo vitez znani,
i sto družijeh, ki na po se 1510
u nemiloj ovoj strani
nepriličnu sliku nose,

u naravne bit odjeće
povraćeni brzo imaju ;
približa se svrha veće 1515
nih čemernom jadu i vaju;

tim se s tega ti ne stara,
nego odovle veće hodi:
ako me oko me ne vara,
blizu Alčinu vidim odi.

1520

SKAZAŃE DRUGO.

ALČINA I KORAŁKA.

ALČINA :

Jur svijetleći sred poludne
sunce stvara mañe sjeni,
nukajući ļudi trudne
naglo iskat hlad žudjeni ;
od vrućine nu velike
cvijeće, ke bi zračna lica,
gubeć predñe svoje dike,
prigiba se zemļi nica.

1525

Sred dubrave lijepe one
od zelenijeh lovorika,
hladne vode gdi romone,
kijeh blag vjetric tiho šika,
u ovo doba moj izbrani
nać se sa mnom obećo je,
ali moj put bi zamani ;
gdi je slatko dobro moje?

1530

1535

Što ću, vajmeh, privarena?
Nitko mi se ne oziva.
Ah, ma česti ne smilena,
ah, radosti ma laživa.

1540

U dan ovi želno iskaše
bit sa mnome mladac mili,
paće i vrijeme pritjecaše,
koje bismo uročili ;
a sad mi se tužnoj krije,
i, što ufañe moje krati,
ni Koraļke jošte nije,
koja ga je pošla iskati.

1545

Ne znam, koja nu namjera
drži, da još ne vraća se,

1550

da mi moga od Ruđera
ne donese ke god glase.

Ah, ka miso puna truda
smeta trudno srce moje;
ah, nesrećo moja huda, 1555
dijelio se, pobjego je

Dijelio se, ah, dijelio,
ucviļena duša ćuti
gorku žalos, jad nemio,
zlo veliko ke joj sluti. 1560

KORAĀKA :

U dubravi od lovora
po sve strane doli i gori,
pokraj rijeke, pokraj mora,
i po poļu, i po gori, 1565

sto krati sam tvoga iskala,
o kralice, ja Ruđera,
stokrat u vas glas zazvala,
i još mi se ne namjera;
paće radi dj'la toga 1570
sve sam pomno strane obašla
svijetla dvora kralevskoga,
i nijesam ga ni tu našla.

ALČINA :

Jaoh, što ćujem? što će biti?
kud je pošo moj ljubjeni?

KORAĀKA :

Jedan biļeg ćini meni 1575
u pameti mom sumñiti.

ALČINA :

Reci što je?

KORAĀKA :

Znaš, gospoje,
kad ljubovnik tvoj gizdavi
u državu ovu dođe,
gdje ga lijepos tva zatravi, 1580

da na molbe tve velike
bojni ostavi mač i kopje,
i s kijem steče vječne dike,
glasovito svoje oklopje,

polak odra koje tvoga
u lijep način napravjeno
vidijaše se do dni ovoga
vrhu mira navješeno;

1585

od oružja svijetla ovega,
s česa u srcu sumnim momu,
sad ne vidim ni bijega
u tvom stanu kraljevskomu.

1590

ALČINA :

Ah, što začuh? jaoh, što reče?
o Koračko, sasma veće
očite su me nesreće,
besjeda me tva posiječe.

1595

Da daj kaž' mi tužnoj meni,
uzmnoži mi boles lutu,
na ku stranu, po kom putu,
pobjego je moj žudjeni?

1600

KORAČKA :

Na tužbe si brza od veće;
od negova jošte bijega
glasa ne imaš, a cijec tega
žestoke si puna smeće.

Nu ako vitez plemeniti
za napravu oružo se,
i s vitezim tvojijem biti
bojnu igru spravio se?

1605

ALČINA :

Razgovore davaš lake,
o Koračko ma ljubjena,
na bolesti teške i jake,
kijijem sam ja smetena.

1610

KORAĀKA :

Neprava su taj skončāna,
koja uzmnože strah nepravi.

ALČINA :

U djelijeh je od ljubavi
veće straha, neg ufaņa. 1615

KORAĀKA :

Od srca je plemenita
u nevolah jaki biti,
i u zgodah zlijeh od svita
umjet boles svu pokriti. 1620

ALČINA :

Ljubav, ka je sva razbludna,
ne će djela od jakosti,
i muka je luta i trudna
tajat smrtne zle gorkosti.

KORAĀKA :

Spomeni se, o gospoje, 1625
u kraļevskoj da si vlasti,
slomi bolno srce tvoje,
lutijem mukam ne da oblasti.

Slijepa ljubav malo krati
i kraļevska veličina 1630
može skladna i jedina
u jednomu srcu stati;

tim ja videć mu nesreću,
i da moj drag bježi od mene,
puna tuge ne izrečene 1635
cvilit, pače umrijeti ću.

SKAZAÑE DRUGO.

GLASNIK I ISTI.

KORAĀKA :

Vajmeh, jedan od ovuda
k nam od stražan dvornijeh grede,

znojom krvav, slike blijede,
dihajući jedva od truda.

1640

GLASNIK :

Povidjet bih uzo tebi,
o kralice, boļe glase ;
nu bi voļa ovo od nebi,
za to na me ne jada se.

ALČINA :

Reci u kratko ; ah jaoh, prije
neg mi budeš to zlo rijeti,
ja te mogu razumjeti,
potajno mi ništa nije.

1645

Ne stoj, probij srce moje,
me dovrši nepokoje,
nemilos je smrt ucknjeti
jednoj, koja želi umrijeti.

1650

GLASNIK :

Sad, nije vele još vremena,
o kralice, Ruđer hudi
tvoga iz dvora zlo smetena
izljestit se smion usudi.

1655

Na jednomu koņu crnu
pod oklopjem bojar vrli
na čuvani prag nasrnu,
da u daleke zemļe odhrli.

1660

Tu smrt gorku nam zaprijeti,
nu noseći sred pogleda,
ako mu se ukloniti
ne budemo s vrata ureda ;
nu gledajuć i videći,
da mu puta ne činimo,
i da te izdat i uteći
junački mu svi branimo,

1665

1641. uzo] *b*: uzeo. 1643. voļa ovo] *b*: ovo voļa. 1648. potajno] *b*: otajno.
1649. probij] *rukopisi*: probi. 1651. ucknjeti] *b*: usknjeti. 1656. *b*: izlećet se
smiono usudi. 1658. oklopjem] *b*: oklopjen.

podrije s bedre mač priteški,
 tište ostrogom koňa vrana, 1670
 ter se izmiješa u viteški
 skup izbranih tvijeh dvorana.

Mi se nemu opiremo
 bez obzira i bez straha,
 i činimo što moremo 1675
 suproč sili mladca plaha.

Kunem ti se ovom krvi,
 koju vidiš, o gospoje,
 da mi teče, da mi vrvi 1680
 niz raňeno lice moje!

među vjernijeh sto bojnika,
 ki braňahmo dvorne zgrade,
 od poraza toli prika
 da se jedan ne pripade;
 ali koja vik mogaše 1685
 odoljeti vlas i sila

maču onemu, gdje stojaše
 očit poraz, smrt nemila?
 Sve se u krvi tle crľeni,
 i, da strepti tva dobrota, 1690
 u čas jedan hara i plijeni
 jedno gvozdje sto života.

Ne s tolikom nemilosti
 grad s nebesa ljetni pada,
 ter potuče u plahosti 1695
 mlado klasje, drobna stada;

ne toliko silna srti
 poplavica s strme gore,
 za izdrijeti i satrti
 nive, poľa, dubje i dvore: 1700

koliko se s plahom silom
 on među nas hro zateče,
 i desnicom svom nemilom
 pogubi nas i posiječe.

Kako vidje vitez kleti, 1705
 da je straža sva pobijena,

zbode koña, ter poleti
brže nego muña ognena.

Samomu se zgodi meni
s lutom ranom živu uteći,
da glas ovi ne scijeñeni
tvojoj vlasti budem reći.

1710

ALČINA :

Pođi od mene tja daleko,
ne uzmnažaj mojijeh zala,
vele, vajmeh, ti si reko,
ja se vele naslušala.

1715

SKAZAÑE ČETVRTO.

ALČINA I KORAŁKA.

ALČINA :

Sad žalosno srce uzdiši,
sad, me oči ucviļene,
plač tvorite od svijeh viši,
što nije boles, bježi od mene.

1720

Ako muka ma velika
ne ima od sebe muke veće,
ne ima ni ma tužba prika
slične sebi tužbe i smeće.

Moje su sumñe prave bile,
prave, vajmeh, misli, koje
skrovno mi su sveđ slutile
ove smrtne nepokoje.

1725

Sad, pokli je odkrivena
svemu svijetu moja šteta,
s koje plačna i smetena
provodiću sva ma ljeta,

1730

tko je da smiri me zlo prijeko
i zlu boles, ka me strla?
ako je Ruđer moj uteko,
Alčina je, jaoh, umrla.

1735

Kud ću stupaj moj svrnuti,
da izgubjeno nađem blago,

1712 tvojoj] b: tvojom.

kud se život moj uputi,
kud mi otide srce drago? 1740

Tko mi krije, tko mi krati,
tko mi uzdrži me vesele?
tko da mi ga, jaoh, povrati,
tko da utaži moje žeļe?

Ali ako je namislio 1745
ne vratit se mladac hudi,
neg neharan, neg nemio
pogubit me sasma žudi,

za što i ja tja daleko
ne slijedim ga brza i hrla? 1750
ako je Ruđer moj uteko,
Alčina je, jaoh, umrla.

Ah, nije mi ga odi, nije,
da me tužnu bude čuti,
vjetar nosi, zemļa pije 1755
moje uzdahe, moj plač ļuti.

On se dijeli, on odhodi,
a ja jošter život trajem,
i nesrećan biļeg odi
izdavnika zloga ostajem. 1760

On se od mene plačne odreko,
i ne gleda djela vrla ;
ako je Ruđer moj uteko,
Alčina je, jaoh, umrla.

Česa umrla? Zvijezde prike, 1765
vi mi htjeste život dati,
ki ću živjet ja u vike,
za u vijeke bolovati!

Ah, nemile moje česti,
ah, zakona huda i kriva, 1770
neumrloj u bolesti
bit na pola mrtva i živa.

Učiń'te me, zvijezde, umrlu,
er ako imam ja živjeti,
u ovom jadu tešku i vrlu 1775
vele mi je boļe umrijeti.

1760. rukop. a. od ovoga stiha ima samo: iz. 1762. b: i ne gledam mlaca
vrla 1766. htjeste] b: tjeste.

KORAČKA :

Utaži se, o kraljice,
 nije dostojno da tva dika
 plačnijem suzam grdi lice
 s toli tamna nevjernika, 1780
 er će tebi blaga sreća
 kako i dosle namjerati
 izabranijeh množ mladića,
 s kijem ćeš mirne dni trajati.

ALČINA :

O Ruđeru, moj Ruđeru, 1785
 moj, er ne mož' neg moj biti,
 za sve ovaku htje nevjeru
 tvojoj vjernoj učiniti,
 ustavi se, ah, ustavi!
 U čem sam te uvrijedila, 1790
 ke zlo, ki sam grijeh nepravi
 suproč tebi sakrivila?

Ovako li privari me?
 ovako li ti pogubi,
 kako hoćeš nazovi me, 1795
 il' tvu slugu, il' tvu ljubiti?

Pod' Alčina, vjeru tvoju
 u himbene kletve stavla,
 i u smrtnom nepokoju
 ljubovnike vjerne ostavla; 1800

pod' kraljestvo tvoje i sreću
 i tvoj odar združi sade
 s nekijem, koji za tvu smeću
 ne znam od kud odi upade.

Gdje su plami vaši ognjeni, 1805
 o bogovi višni sveti,
 kijeh se imenom sto krat meni
 krivo zakle mladac kleti?

Ako vi me ne osvetite
 od ovega prika izdaña, 1810

1783. množ] a: sto. 1790 sam] b: san. 1800. vjerne] b: s'are. 1809. osvetite]
 b: osfetiti.

zaman crkve ponosite
nesvijesni vam svijet poklaña.

Vaša pravda privelika
sve trjeskove s neba upravi
vrh nevjerna neharnika, 1815
koji ovako mene ostavi.

Ako docna svoj grijeh plati,
daj pedepsa teža budi,
da tuguje, da sved̃ pati;
umri, umri, Ruđer hudi. 1820

KORAČKA :

Iz misli ga veće istjera,
do brzo će grijeh platiti:
mučno varka i nevjera
bez pedepse može biti.

ALČINA :

Gdje god svrne sve stupaje, 1825
bijesni krvnik i himbeni,
svuda upado smrtne u vaje,
svuda kušo jad pakleni.

Ne imo zrake dio sunčane,
neslatka mu voda bila, 1830
ne dala mu zemļa hrane

iz pitoma svoga krila,
ali ako bi brodit htio
slične sebi morske vale, 1835
plahi sjever mrtva iznio
na puste ga skoro žale,

bez nijedne mu ter milosti
putnik, koji prođe tudi,
ne ukopane pleso kosti ;
umri, umri, Ruđer hudi. 1840

Nu što u vjetar tužbe tratim,
plačna i zaman odi stoje,
ter na osvetu ne obratim
uvrijedjeno srce moje?

1812. nesvijesni] *b*: nesfijesni. 1818. daj] *b*: taj, teža] *b*: teška. 1822. do
brzo će] *b*: brzo ti će. 1829. zrake] *a*: zdrake. 1842. stoje] *b*: svoje.

Na oružje, narugani 1845
 moji puci svi kolici,
 na oružje izabrani
 moji vitezi, moji bojnici.

Jedni s četam junačkime
 morske kraje sve čuvajte, 1850

jedni s plavim letuštine
 po moru ga svud tjerajte,
 da po moru i po vodi,
 gdje god stupaj svoj ustrudi,
 od mene se ne oslobodi; 1855
 umri, umri, Ruđer hudi.

KORAČKA :

Smiri gorke sej bolesti,
 o kralice, lijepa moja,
 neka bježi sa zlom česti,
 doć će i nemu plata svoja : 1860

još će vitez vuhoviti,
 što je izdo lijepos tvoju,
 nemilosno izgubiti
 po izdajstvu glavu svoju.

ALČINA :

Što bjestujem, jaoh, na koga 1865
 me se ogneno srce gnivi;
 ne umri život srca moga,
 živi, moj drag Ruđer, živi;

živi, dušo moja mila,
 moj se lijepi k meni vrati, 1870
 ka se ne bih oblijenila
 sto života za te dati.

Pod'te mi ga uzdržite,
 moji vjerni, moji ljubjeni,
 molite se i plačite 1875
 da se vratit bude k meni.

Nijedan od vas ne mo biti
 tač slobodan, smion toli,

1854. ustrudi] a: utrudi. 1868. b: živi Ruđer moj drag živi. 1872. za te
 dati] a: za n podati.

da na ň napre luk srditi,
da podere mač oholi. 1880

A ti, dobro moje, prosti,
ni se jadaj, ni se priječi
na ove, koje u plahosti
na te izrekoh gñevne riječi.

Tuga, boles ľuta i muka 1885
usili me rijet proć tebi,
što ma žela i odluka,
šta ma miso viku ne bi.

Ustavi se, o jedina 1890
ma požudo, sama ustavi!
ovu platu prosi Alčina
ne izrečenoj svoj ľubavi.

Samo da se, moj Ruđeru,
k meni budeš povratiti;
sve ću ostale na mu vjeru 1895
tve krivine ja zabit.

KORAŁKA :

Hod'mo čekat, o gospoje,
hoće li ga tko dovesti,
je da brzo gorke tvoje
budu pristat sej bolesti. 1900

KOR :

Razumni su, koji vele,
da u ľudska sva čineňa
pod nebesim mogu vele
riječi, trave i kameňa.

Moć se od riječi i od trava 1905
u Alčini mnoga uzdrži,
čijem razumjet svijetu dava,
da što je crno, bijelo drži;

nu mogućí dragi kami 1910
od prstena nam poznana
i ne riječim i travami
vrha dođe segaj dana.

Po nemu smo mi otkrili,
i po znañu Melisinu,
sve što u bludnoj leži vili,
svu ñe narav i hitrinu. 1915

Cijenaše se nam do sada,
da paklena ova srda
gizdava je, lijepa i mlada ;
a ona tamo stara i grda, 1920

sva zbabjena, sva zgrčena,
množ toliku kaže ljeta,
da bi reko, da je rodjena
u početak jošte od svijeta.

Sva nagiba i od pepela 1925
žuta ñe je slika i blijeda,
izgorjena vrhu čela
odi ondi se sijed pram gleda.

Upadene oči sijere,
kijeh je obrva oštra i gusta, 1930
nos do grla sjenu stere,
pali zubi svi su iz usta.

U pogledu smrt pribiva,
omraza joj sjedi u glasu,
grbava je, hroma i kriva, 1935
nije pet pedi ñoj u stasu.

Svud joj modre vidiš guke
ustarana oko vrata,
crne klaste ima ruke,
po licu je sva kosmata. 1940

Sušega je vele tijela
neg dub, za sveđ koji usahne,
sva je nedraga, sva nemila,
sva kolika grobom dahne.

Ñe gruboća tolika je, 1945
takoga je hoda i čina,
da bi pozno, prava da je
vukodlačka upirina.

I na ovemu stasu i licu,
o Ruđeru zapañeni, 1950

lijepu i slavnu djevojčicu,
 Bradamantu tvu, promijeni?

Nijesu, nijesu čuda mnoga,
 svijetli mladče i gizdavi,
 radi obraza nesličnoga
 da tvu dragu ľubi ostavi,

1955

er vilińom moći prikom
 tako Alčina čara i rabi,
 i tač bijednijem ľubovnikom
 oči obsjeni, svijes oslabi,

1960

da grdobe ne paklene,
 da uvehnuta ne telesa,
 zapańeni drže i cijene
 ko bożanstvo od nebesa;

1965

tijem tko godi ne će da se
 na otrovno zlo namjeri,
 časnijem bijegom uklańa se
 od ovezijek kuźnijeh zvijeri;

gdi znaš, da je smrt gotova,
 dalek od ne prsi odvrati,
 er prstena Ruđerova
 ni svakomu moć imati.

1970

ČIŃENJE PETO.

SKAZAŃE PRVO.

MELISA sama:

Sad jedino i veselo
 svak me nastoj proslaviti,
 sad krunite moje čelo,
 o lovoru ponositi,

1975

veće bo sam ja dobila!
 Gdje je sada, o Alčina,
 vilovita tvoja sila,
 tvoja oholas, tvoja hitrina?

1980

Sad se rugaj ľubovnikom,
 i njih slike promjenjiva,
 kako i s ćudim i s prilikom
 i ti jesi promjenľiva.

Od silnijeh se tvojijeh ruka 1985
vrijedni Ruđer oslobodi
s moga znaña i nauka,
tve hitrine ki nadhodi.

S mogućega on prstena, 1990
tko si, što si, veće uzazna,
grdobštino ne vidjena,
starešino bezobrazna.

Prikore sam tvoje ne znane, 1995
svoj čeladi ukazala,
ka dohodi s bližne strane
kraj ovezijeh ribat žala,

da oni budu spovijedati
po svoj zemlji tvoju zloću,
ne pristajuć pripijevati
do vik vika tvu grdoću. 2000

Ne scijeñena, narugana,
među smrtim i životom,
sred ovezijeh pustijeh strana
ostaj s vječnom tvom sramotom.

Ti, koja si uživala 2005
svijeh mučiti družijeh, primi
platu, ku si dostojala
tvojijem djelim prikornimi.

Ako sud me moj ne vara, 2010
jur se na kraj drugi stani,
s družbom verna od brođara
s dobrom česti Ruđer znani.

Jur poštena Logistila, 2015
koja ľubi sve kreposti,
na stan ga je svoj primila
u veseľu i u radosti.

A sad da se vitezovi
u naravni hip obrate,
kijeh vil huda medno ulovi,
pak im poda gorke plate. 2020

Zapise, uzle i prilike,
i sve čari s njih ću smesti,

1991. grdobštino] a: grdobština, b: grdovštino. 1992. starešino] a: starešina.
2011. verna] a: vrijedna.

da oni prime predne slike,
a nu gore stru bolesti.

Lud je i smamjen po načinu, 2025
tko god misli zlo činiti,
i mni tešku svu krivinu
od nebeskijeh oči skriti.

Pravda i srgba božanstvena, 2030
ka pedepše djela opaka,
sve što veće prođena,
toliko je vrlija paka.

SKAZANE DRUGO.

KORAČKA, ALČINA I STRAŠIMIR.

KORAČKA :

Koliko veće ja
mislím, ma gospoje,
da hudi Ruđer tja 2035
od tebe pošo je,

toliko već mogu
luda ga zazvati,
i da se razlogu
ne pušta vladati. 2040

Bud' da će uteći
po suhu lasno moć,
oružjem čineći
put, po kojem ima proć ;
ko da se usudi 2045

po moru da uteče,
koje valim od svudi
naš otok obtječe?
Koja plav po prikoj
pućini proleti, 2050
ku ne će verni tvoj
Strašimir vidjeti?

Tim gorke uzdahe
ustavi, kralice,

2024. stru] a: tru. 2048. obtječe] b: optječe to je prvi put što se u rukopi-
sima namjerih, da je b od prijedloga ob asimilovan suglasu što je za nim.

i suze, ke plahe 2055
teku ti niz lice.

Ufam se, da prije
neg sunce ogneno
u more sakrije
sve lice zlačeno, 2060

tve će se smučene
razvedrit lijeposti,
i niknut žudjene
iz plača radosti.

ALČINA :

Ufañe samo toj 2065
sred gorka čemera
uzdrži život moj,
da diham joštera,

za sve mrem sto krati,
čekajuć na svak čas 2070
ki godi imati
od ove zgode glas.

Nu vidim brzu plav
brzinom velikom 2075
gdi grede nas uprav
s jednijem bojnikom!

Čini mi se iz daleka,
da je od plavi vojevoda . . .
on je, ah, ma česti prijeka,
koja će ovo biti zgoda? 2080

Svu me strah popada,
sva sam mraz ledeni,
tresem se od jada,
nije duha u meni.

Strašimire moj, za što si 2085
došo? ka te vodi sila?
ki se od tebe poklon nosi?
život, ali smrt nemila?

STRAŠIMIR :

O kralice, sila od nebi
suprotiva nam boj bije, 2090
moć umrla, slaba u sebi,
bogu odoljet jaka nije.

ALČINA :

Je li uteko Ruđer, reci,
ali uzdrži vlas ga tvoja ?
il' me oživi, il' posijeci, 2095
tu se uzdrži sva čes moja.

STRAŠIMIR :

Po naredbi, ku visoka
vlas mi tvoja podala je,
od ovoga ja otoka
s bojnijem plavim čuvah kraje. 2100

Priko po dne, kada samo
kod visoke one gore,
put zapada koja onamo
prostire se siđe u more, 2105

korabla se kratka i mala
vidje od mene, gdje u slobodi
s kraja se je odvezala,
na onu stranu da prihodi.

Bježaše ona hrlo toli,
da se oku mom činaše, 2110
da ne brzi tijek oholi
strijel letuštu jednačaše.

U toliko bivši meni
jedan tvojijeh sluga reko,
da zli Ruđer u nescijeni 2115
ljepote se tve odreko ;

pun rasrgbe i bolesti
sa svijem plavim u isto vrime,
za nu uhitit i dovesti
zatekoh se hro za nime. 2120

2090. boj bije] *b*: bila je. 2104. siđe] *a*: u ono. 2112. jednačaše] *b*: jedinaše.
2116. *b*: od ljepote tve se odreko.

Neizbrojnijem se pod veslima
užeženo more pjeni,

ter s obijesnijem valovima
srne udarat kraj kameni,

 jak da morski kralj pun gneva
budi u sebi sumne nove,
videć silu našijeh drijeva
po kraljestvu gdi mu plove.

2125

Jur zategnut po sve strane
od nas bješe Ruđer hudi,
ne mogaše cijec sahrane
svoj obrnut tijek nikudi;

2130

 kad vuhveni i brzeći
brodar, ki ga tja vodijaše,
vrhu krme ter sjedeći
pobjeguću plav vladaše,

2135

 videć, da ga ma plav stiže,
i malo mañ veće hita,
tanke od svile pokrov diže
svrh jednoga čudna štita;

2140

 štita, iz koga van iskoči
jedna svjetlos toli jaka,
da zaslijepi taj čas oči
svemu mnoštvu tvijeh junaka.

 Vidit bi nas zapañene
ko prid glavom Medusinom,
ka jur ljudi tvrde u stijene
obraćaše zlijem načinom.

2145

 Tako slijepi s bližne luke
nam protivne Logistile
silnijeh trubaļ čusmo buke
strahovite i nemile,

2150

 i da nas je po sve strane
u okolo obujmila
bujne vojske oružane
ne nadana prika sila.

2155

 Mi žestoko pristrašeni,
(a što bismo mogli veće,

- zaslijepjeni i uvedeni
u pogubne smrtne smeće?) 2160
jedva vesla uzdržeci,
raspršani, razmetnuti,
obratismo na zad pleći,
za smrt silnu pobjegnuti.
- Gremono, ne znam, kud ni kamo, 2165
i na poraz smrtni očiti
u nesvijesti nastupamo,
cijeneći se sahraniti.
- Velik dio, čim ne vidi, 2170
kud njihove srnu plavi,
o morske se razbi hridi,
i tu život svoj ostavi.
- Neprijateljski mnozijeh mači
nemilosno pogubiše,
mnozijeh ognjen plam potlači, 2175
mnozijeh vali potopiše ;
ja sam s malo družbe ine
u velikom našem boju
živ na ove pokrajine
srećom iznijeh glavu moju. 2180

ALČINA :

- I još, vajmeh, mogu biti
bez Ruđera u životu,
i od bolesti ne umriti
zlobnijeh zvijezda na sramotu? 2185
Ovako se, tužna Alčina,
zgađa, ovaku platu sreće,
tko se uzda u tuđina
i u nevjerno plaho dijete.
- Tko bi vijeku, jaoh, cijenio, 2190
da oni mladac, gizdav toli,
u srcu je lav nemio,
vrla tigre, zmaj oholi ;
da ona rajaska lijepos skriva
pod sobome svijes paklenu,

2167. nesvijesti] b: nesfijesti. 2168. cijeneći] b: cijenući. 2183. od] a: u.
2192. vrla] b: huda. 2194. svijes] b: sfijes.

- i ćud, koja pridobiva 2195
 tvrdo gvozdje, mraznu stijenu?
 Što ću, vajmeh, gdi ću sade
 narugana, privarena,
 u čemerne ove jade,
 kad ne čekah, uvedena? 2200
 Ako zemlja ne ima i ne će
 podobne mi dat pomoći,
 ako nebo hudo od veće
 spravja mi se vrha doći;
 daj se prigni, da daj gani 2205
 na moje riječi silni pako
 i paklenih zlijeh nemani,
 strahovito mnoštvo jako!
 O bogovi ognjeniti
 nemiloga crna stana, 2210
 ki jednaci može biti
 bogovom ste višnjih strana,
 ako ikada ja posvetih
 u po tijeka noćnijih sjena
 vrh otara vašijeh svetih 2215
 svetišta vam ljubjena:
 tec'te iz pakla, svi tecite
 na vapjeňa ma moguća,
 tec'te, da mi ustavite
 ljubovnika pobjeguća; 2220
 ili ako me jaka nije
 pomoć krepos vaša silna,
 ter smiriti ne umije
 bolovaňa moja obilna:
 iz mrzeća segaj tila 2225
 ovu dušu istiskate,
 ter je s vami u nemila
 crna mjesta posmucate.
 Što krzmate, što stojite,
 strašna družbo i moguća? 2230

2209. ognjeniti] b: ogneviti. 2211. i 2212. b:

kim jednaka može biti
 moć s višnjem da je dana.

2218. vapjeňa] b: vapeňa.

tec'te, da mi ustavite
 ljubovnika pobjeguća!

SKAZAÑE TREĆE.

MELISA, ALČINA I KOR VITEZOVA.

MELISA :

O paklena srda Alčina,
 klete ustavi riječi tvoje,
 smrad od tvojijeh zlijeh krivina 2235
 jur do neba uzišo je.

Tvojijeh od zala, tvoga od cvila
 rug nebeska tvori strana,
 a paklena strašna sila 2240
 kroz uzrok je tvoj svezana.

Pripravja ti bog pravedan
 štetu i poraz vjekoviti,
 jedan sam čas i hip jedan
 sve će varke tvoje odkriti.

O vitezi vrijedni gdi ste, 2245
 ki, lubeći vilu priku,
 mješte plate izgubiste
 običajnu ljudsku sliku?

vaša uzmite lica istina 2250
 i naravni hip poznani,
 a ova divja pustošina
 kako i prije grda ostani.

Viloviti zapis nijedan
 ne nađi se odi sade, 2255
 tako jaki, tako vrijedan,
 da na riječi me ne pade.

ALČINA :

Na koju sam došla smeću,
 koja me ovo goni sila?
 Dobila ste, tajat ne ću,
 o nebesa, već dobila. 2260

Bježi, Alčina tužna, bježi,
 da ne sreteš poraz teži.

KOR VITEZOVA :

Koje ti ćemo hvale i dike,
o nebeska diko, dati,
koji da ti se na velike
tve milosti har odvrati?

2265

Malo je naše dostojanje
darovima proč tvojimi,
nu je srce jošter mañe,
neg da ovaku rados primi.

2270

Ti se nami mož' s razlogom
ne rodjena majka riti,
koju ćemo mi za bogom
prvu gledat i cijeniti.

Rodjeni smo dvaš po tebi,
i ako naša čes je bila
huđa i gora vele u sebi
nego ista smrt nemila,

2275

ovi život drugi, koji
nami poda tva dobrotu,
draži se od nas vele broji
od prvoga od života.

2280

MELISA :

Stvar je ljudska sagriješiti;
nu vrh ine sve čeladi
pametn se može riti,
tko iz grijeha koris vadi.

2285

Čestita je tuga i muka,
iza kratke ka bolesti
čovjeku je od nauka,
da u naprijeda žive u svijesti.

2290

Tim pokli ste sad poznali,
vrijedni mladci i hrabreni,
u kakove se štete uvali,
tko robuje bludnoj ženi:

vazda se od ñe uklanjate,
kako od gnivna plaha mora,

2295

- ako želu ne imate
steć sramote i prikore;
nu prije neg se u krajine
vaše rodne uputite, 2300
na sramotu hude Alčine
veselo se oglasite.
- Ti Astolfo sa mnom hodi :
prije neg bude dan svršiti,
s tvijem Ruđerom u slobodi 2305
na drugom ćeš kraju biti.

SKAZAŃE ČETVRTO.

KOR VITEZOVA IZVODI TANAC I PJEVA:

- O ženska lijeposti,
himbena, laživa,
malo ti vrijednosti
u tebi pribiva. 2310
- Tvoj posmijeh, tvoj pogled,
tva riječca slikuje
pokriven medom ijed,
iz nenad ki truže. 2315
- Drugo se bludna vil
zazvati ne more,
neg smrtna luta stril,
nesvijesno neg more. 2315
- Tko se š nom sastane,
ter se pak slobodi, 2320
bijeli mu dan svane,
drugi se put rodi.

PRVI OD KORA:

- Kad čekani
zrak sunčani
vrhe od gora jutrom zlati, 2325
vjetric mili
s mirnijem krili
uzme iz tiha kad pršati,

- na pridragi
 trepet blagi 2330
 sve dubrave vesele se,
 i luvena
 i rumena
 rusa otkriva svoje urese,
 more kaže 2335
 lice draže
 prid pršašem veselijeme,
 i u razbludi
 po nem svudi
 tance izvode ribe nijeme. 2340
 Sasma tužan,
 sasma ružan,
 tko vjeruje toj tišini,
 ter izdavnoj
 i nestavnoj 2345
 u ruke se da pučini,
 za što prije,
 neg se skrije
 u zapadne dan dvorove,
 ognenito 2350
 i srdito
 more uzavri na valove,
 tim stresena
 i smetena
 plav, koja se u n uzdala, 2355
 u istoj vodi
 smrt nahodi,
 gdje se jutros jes igrala.
 Istu vjeru
 i nevjeru, 2360
 istu od mora narav drži,
 nepoštena
 huda žena,
 kad stravljeno srce sprži.

KOR :

- O ženska lijeposti 2365
 himbena, laživa,

malo ti vrijednosti,
u tebi pribiva.

Tvoj posmijeh, tvoj pogled,
tva riječca slikuje 2370
pokriven medom ijed,
iznenad ki truže.

Drugo se bludna vil
zazvati ne more,
neg smrtna luta stril, 2375
nesvijesno neg more.

Tko se šnom sastane,
ter se pak slobodi,
bijeli mu dan svane,
drugi se put rodi. 2380

DRUGI OD KORA:

Smamjen oni,
ki nasloni
u vil bludnu svoje ufañe:
šnome dugu
nađe tugu, 2385
a prem kratko uživañe.

Lijepos ona
sva prikłona
pogubi te najposlije,
ni blagosti, 2390
ni milosti
u nesramnoj ženi nije.

Ñe su prami,
kim te smami,
i dušu ti gospoduje, 2395
ne vidjeni
vez pakłeni,
štetu i boles kijem ti snuje.

Ñe su oči,
ke s istoči 2400
svijetlo ti se sunce čine,
strahovita
noć očita,
blago i pamet gdi ti gine.

Ńe celovi, 2405
 kim te lovi,
 i Ńe riječca ľubežľiva,
 čemeri su,
 otrovi su,
 gdi nemila smrt pribiva. 2410

Ńe su čini
 i načini,
 ke ti licem s dvora kaže,
 sve vuhvenstva,
 sve himbenstva, 2415
 mame, tlape, varke i laže.

Ńe je blagos
 sve nedragos
 nemile su Ńe milosti,
 smrtne i hude 2420
 sve razblude,
 smrad i prikor sve lijeposti.

KOR :

O ženska lijeposti
 himbena, laživa,
 malo ti vrijednosti 2425
 u tebi pribiva.

Tvoj posmijeh, tvoj pogled,
 tva riječca slikuje
 pokriven medom ijed,
 iznenad ki truje. 2430

Drugo se bludna vil
 zazvati ne more,
 neg smrtna ľuta stril,
 nesvijesno neg more.

Tko se š Ńom sastane, 2435
 ter se pak slobodi,
 bijeli mu dan svane,
 drugi se put rodi.

TREĆI OD KORA :

Strijelate me,
 raňate me, 2440
 oči vedre, usti medne,

uzdanomu
 srcu momu
 već ne imaste moći nijedne.

Razgledo sam, 2445
 razabro sam
 u sramotah klete Alčine,
 ko su grde
 i zlosrde,
 sve ke ovaki život čine. 2450

Ne grdoća
 i ne zloća,
 izgled budi svoj mladosti,
 da s nemilom
 bludnom vilom 2455
 otrovne su sve radosti.

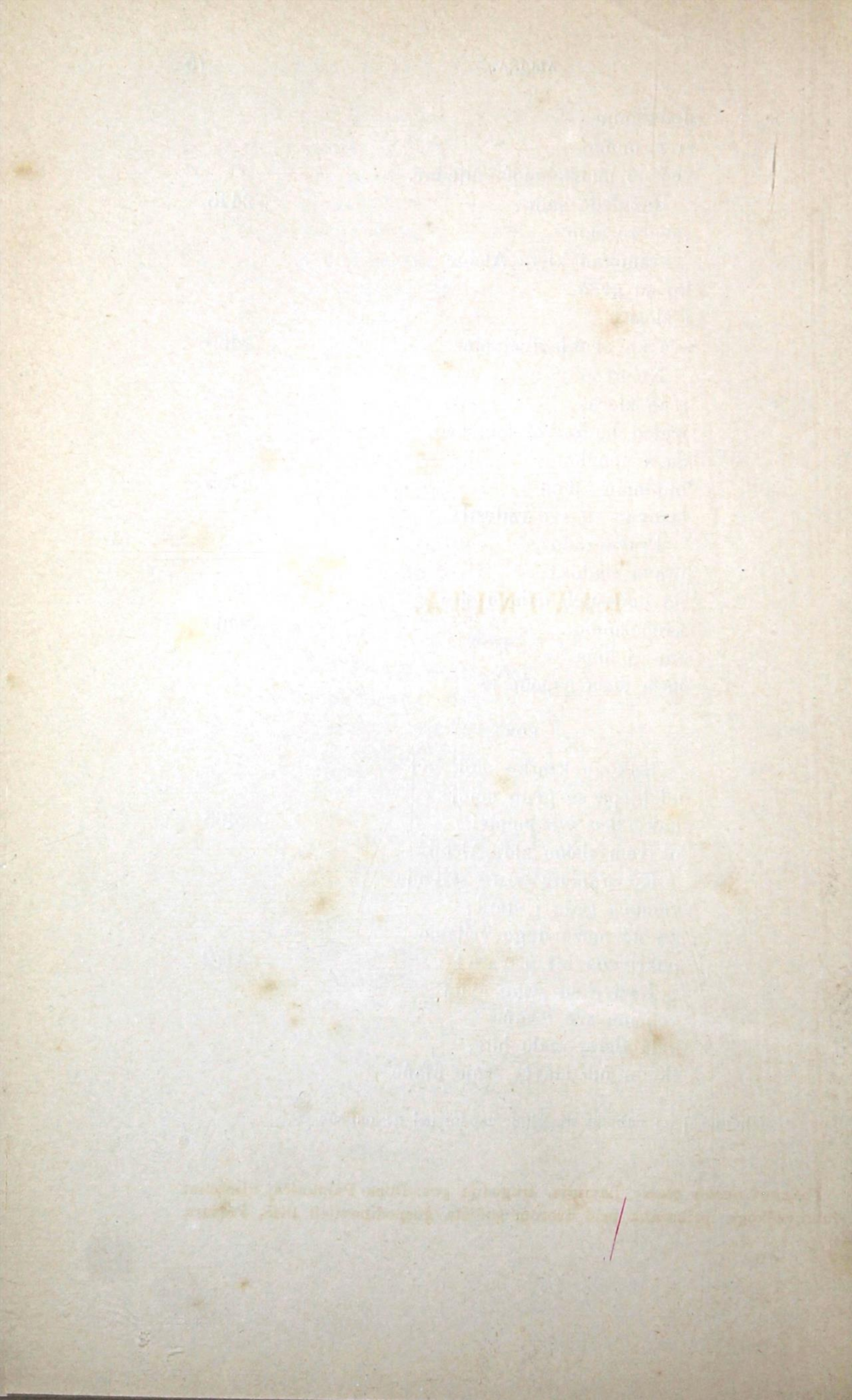
Prava rados,
 prava slados,
 na nebesijeh nahodi se,
 kreposnima 2460
 tuj djelima
 naša duša uspeñi se.

KOR :

Kako u kratko otok ovi
 od lijepa se grub učini,
 kako lice sve ponovi, 2465
 u svem slično zloj Alčini!

Ko sramotna osta svijeme
 vilenica grda i stara;
 ko ne može dugo vrijeme
 pokrivena bit privara! 2470

Lažive su segaj svita
 veličine sve izvañe,
 vele tjera, malo hita,
 tko u ñih stavļa svoje ufañe.

LAVINIJA.

Podpuni naslov glasi: Lavinija, tragedija gos. Đona Palmotića, vlastelina dubrovačkoga, prikazana prid dvorom godišta gospodinovijeh 1648, Frevara.

Imena od svijeh, koji ulaze u tragediju.

Juturna, sestra Turnova. } Prolog
Junone. }
Enea, ban trojanski.
Askanijo, njegov sin.
Ahate, njegov svjetnik.
Latin, kralj od Latina.
Amata, Latinova žena i kraljica.
Lavinija, njihova kći.
Baba Lavinina.
Dranče¹, vijećnik
Turno.
Redovnik.
Kamerte, jedan od vojvoda latinskijeh.
Idmon, navijesnik glasnik.

¹ *Rukop.*: Druna.

PROLOG.

JUTURNA I JUNONE.

JUTURNA :

Tužne ti si i usione
glase meni sad donila,
o božice ma Janone,
o kraljice moja mila.

Jaoh, da tako udes ļuti
hoće da ima posred boja
Turno moj brat poginuti
i dospjeti ljeta svoja!

5

Da to li će nemu oteta
vjerenica lijepa biti,
od latinskih strana svijeta
vedra kralja rod čestiti;

10

vjerenica od kraljice
nemu Amate narečena,
ka je lijepe djevojčice
draga majka i ljubjena?

15

Da to li će klete Troje
ovdi narod gospoditi,
i Latine vjerne tvoje
pod vlas svoju podložiti,

20

ter kroz oblas silnu tvoju,
ti ljubovca kralja od nebi,
ne možeš nam pomoć koju
pri ovakoj dat potrebi?

JUNONE :

O Juturna ma ljubjena,
dvorkinice moja izbrana,

25

većma neg ti ja smetena
 nahodim se tegaj dana,
 videć naše tuge i boli,
 a čestite sreće i zgone 30
 mržećega meni toli
 trojanskoga vojevode.

Ja u svakom djelu i stvoru
 suprotivna i nemila
 i na suhu i na moru, 35
 ko znaš, svej sam nemu bila,
 tjerajući sedam ljeta
 hudi narod vuhoviti
 il' progoneć priko svijeta,
 da ove kraje ne uhati. 40

Osuda me gorko trudi
 puna zlobe i nescijene,
 kom Veneru bludnu odsudi
 tamni Parid ljepšu od mene.

Ali što je određeno 45
 među višnjem bogovima,
 sila je, da je ispućeno,
 i da svrhu svoju ima

JUTURNA :

Vajmeh, sva sam protrnula,
 svu me obhita strah ledeni; 50
 molim ti se, što si ćula
 sve po tanko reci meni.

JUNONE :

Jutros poćoh hitro iskati,
 ko je obićaj moja svakdaća,
 i uhodit i prežati 55
 moga Jova celovaća;

Jova, ki je take ćudi,
 da koju god vilu vidi,
 hudi hotim svaku žudi,
 svaku hoće, svaku slidi: 60

sad prihvaća tuđe lade,
sad božice višne tjera,
za vilami sad se krade
od planina i jezera.

To u negova prosec' djela, 65
stvar sam našla, kćerice moja,
koja me je luto smela,
s ke sam puna nepokoja,

a to da je on zgradio 70
vam udese teške i prike,
ke je kletvom potvrdio
Flegetonta strašne rike:

da će od boja latinskoga
sjutra veće svrha biti, 75
da će Turna brata tvoga
brzo život dovršiti;

da tu tako pri toj zgodi
Lavinija lijepa i znana
Eneji će vojevodi 80
trojanskomu bit podana.

JUTURNA :

Ah, nesreće naše hude,
ah, može li taj stvar stati,
tomu Eneji da se bude
Lavinija dobra dati,

koga porod Askanijo 85
kroz tve djelo, ma božice,
košuticu jes ubio,
bes kraljevske djevojčice;

košuticu, ka je bila 90
sva zabava ne pameti
i razbluda draga i mila
i najdraža stvar na svijeti.

Ona cvijeli ne smrt priku,
a ne haje i ne mari

63. za] rukop.: sad. 65. djela] rukop.: gdje a to će biti = : čela? Stih je tako nerazumljiv u rukop. 72. rike] rukop.: rijeke. 88. bes] rukop.: Bes, inače je na početku stiha, ako se nime ne počinje strofa, u rukop malo slovo.

ni o svomu vjereniku, 95
ni o drugoj na svijet stvari.

A majka ju bratu momu
dava, i tom se vjerom diči,
a od Eneji himbenomu
ne da zavrć cijele riči. 100

JUNONE:

Sve je, kćerce, to za ludu,
ako silni Jove odredi,
da ne odluke tašte budu,
i da vjera taj ne slijedi.

Suproć vašoj kući je od veće 105
on rasrčen i nemio,

naredbe je tej mrzeće
zloj Veneri naredio,

da Kupida pošle sina,
da mlađahnu i nezdrelu 110
kćercu kraļa od Latina

kroz najljepšu rani strijelu,

da pustošna djela s toga
zatravjena svijes izgubi,
i da Eneu nevjernoga 115
na sramotu moju ļubi.

JUTURNA:

Sve sam čula, vajmeh meni,
o gospođe ma, ne veće.

Ah, drag braće i ļubļeni,
sasma ti si teške sreće. 120

S pogiblijom da li tvojom
i s tvom smrti među nima,
ah, i s mojijem nepokojom
ova ženba slijedit ima?

Tužni ćaćko i žalosni, 125
plači skubi tve sjedine,
tvoj drag sinak i kriposni
u najdražu mlados gine,

mre branitelj naš hrabreni,
 slatko ufañe rodna grada, 130
 vito kopje, štit pereni
 sve latinske zemlje pada.

JUNONE:

Nije od suza ovo brime,
 nego nastoj, kćerice moja,
 da s vojevodom trojanskime 135
 tvoj ne čini bratac boja.

Ako li se s česti hude
 pozvat budu na rat kleti,
 sve njihove tej požude
 ti s načinom hitrijem smeti. 140

Ženu kraļa latinskoga,
 našu Amatu nadgovori,
 Trojanina prokletoga
 na privaru da umori.

Smrt neka mu podat čini, 145
 kad najmañe on se uznada;
 sad je vas sviet u hitrini,
 svak se sade s varkom vlada

Od velika čini joj ijeda,
 da sva gori ko i smamjena, 150
 da ne pazi, da ne gleda,
 što je kraļevska čas i scijena;

da svjet poda mladoj kćeri,
 da oca snađe smionom riječi,
 za Turna ju neka vjeri, 155
 i da mu se staru opriječi.

Smiono se ovdi srce prosi,
 ne ima hvale tko se boji;
 tužnu čeljad smjenstvo iznosi,
 sve žalosnijem dobro stoji. 160

Ja ću opet s moje strane
 sve načine postaviti,
 je da huda čes pristane,
 koja tužnom Turnu priti.

Na požude moje ako
višne boge vidim tvrde,
nemili ću ganut pako
i paklene strašne srde. 165

Tako lasno, kao mliš, ne će
lijepa se udat Lavinija;
rijeke od krvi, bune i smeće,
bitće štetna ne prćija. 170

S Askanijom ali sinom
Enea hudi grede ovamo
i mržećom svom družinom:
bjež'mo, da ih ne gledamo. 175

ČINĀENJE PRVO.

PRIKAZANJE PRVO.

ENEĀ, AKĀTE, SVJETNIK, ASKANIJO I DRUŽINA.

ENEĀ :

O moji drazi, moji hrabreni,
koji u svakom trudu i tuzi
vazda jeste bili meni
ľubeľliivi, vjerni druzi, 180
eto, ko smo nebeskoga
kraľa snižno mi molili,
kraľestva smo latinskoga
kraj ųudjeni uhitili.

Ali naša teška sreća 185
i odi nas ne ostavľa,
neg nam smeće iza smeća
iza truda trude spravľa.

Poćinuti mi scijenismo
sred obilne strane ove, 190
ali se u noj namjerismo
na ognene boje nove.

Nije pokoja temelita
ni veselja vik pod nebi,

169. Kao] rukopisi drugih drama najradije imaju ko; ja sam po rukop. ove drame ostavio kao, jer je tako u štampanom izdanu kristijade najobićnije.

u nijednom dobru od svita 195
čovjek miran nije u sebi.

Ali za sve čes neprava
progonit nas napreduje;
veliku nam pomoć dava,
što pravednos s nam vojuje 200

Jošte ovijeh od zemalja
mi ne dobro na kraj stasmo,
a u Latina vedra kraļa
poklisara što poslasmu.

On velike ne bez scijene, 205
kao je svaki vas vidio,
krepkom vjerom utvrđjene
s nam je uvjete učinio.

Vrh uvjeta, za čes moju,
i da je vaša rados veća, 210
jedinu mi kćercu svoju
vjerenicu dat obeća.

Sve to male kroz uzroke
s lude česti bi smeteno,
i oni čas u žestoke 215
lute boje obratjeno,

a to er nevješ Askanijo,
običajne slijedeć love,
košuticu jes ubio
mlade kćeri Latinove. 220

Kolika se s toga dila,
o hrabreni moji bojnici,
s obje strane krv prolila,
vidjeli ste svi kolicu.

Ufam se, ufam, da se ne će 225
dugo vrijeme radovati,
tko je uzrok ove od smeće,
tko je zavrgo ove rati.

Vi, hrabrene dike moje,
za malo se potrpite, 230
i žudjene na pokoje
hranite se i držite.

Ne stiće se čas viteška
od onega tko počiva;

na svijetu se sreća teška 235
s ustrpjeñem pridobiva.

Sudjeno je, ko vidimo,
u nebeskom višñem dvoru,
teške trude da trpimo
i na suhu i na moru. 240

DRUŽINA :

O vojevoda naš izbrani,
sinu Ankiza razumnoga,
svud scijenjeni, svud pjevani
cić razuma stavna tvoga,
sve koliko ovo nami 245
s hotjenjem se božijem zgađa,
podnesenijem za tugami
neka je paka rados slađa.

AKATE :

Spomen'mo se, što Apolo
nam u Delfijeh prorokova ; 250
što Arpija kletijeh kolo ;
što li mudros Elenova ;

što tvoj ćačko mudri Ankize
često nami spomeniva,
ki se iz truda ovijeh ize, 255
sad nebeska poļa uživa ;

što Kumea nam Sibila
sred kamene spjeva spile,
koja nam je navijestila
strašne boje i nemile : 260

tiberinska brza rijeka
sva da će se zakrvavit,
da Junone huda i prijeka
ne će se od nas nigdje ustavit ;

da zle Grke i drugoga 265
ovdje ćemo naći Akila,
koga, kako i prvoga,
božica je porodila ;

najposlije mudra i stavna
zareče se proročnica, 270

iza truda družijeh spravna
da ti je ovdje vjerenica.

ENEJA :

Moj svjetniče, vrijedni Akate,
i vi ostala družbo mila, 275
ki čas vječnu dobivate
kroz viteška vaša dila,
ufam, ko su ispuñena
proročanstva tih proroka,
da će ovdje podnesena 280
od nas biti zla žestoka;
tako da se zgodit ima,
kao rekoše isti oni,
da za trudim krvavima,
kijem nas huda čes progoni, 285
jošter ćemo puni slave
suprotive sve dobiti,
i sred lijepe tej države
u miru se pokojiti.
Svaki od vas u toliko, 290
kako i dosle, družbo moja,
smiono srce i veliko
nastoj kazat posred boja.
Smionu č-ład sreća utješi,
tko je smion, slavu stječe, 295
a od strašiva srca bježi
čas i hvala tja daleče.
Nu ti, dragi moj porode,
ne moj s naglom tač pametnim
sretat bune, trude i zgone, 300
neprilične tvojijem ljetim.
Desnica će za sad moja
i mač ovi trjeskoviti,
dokle uzrasteš, posred boja
tebe čuvat i braniti;
a ti slatko moje ufañe, 305
kad se upazit budeš jači,

kroz junačko djelovanje
neprijatele naše tlači.

ASKANIJO :

Pače, ćaćko, ja ću prvi
za te u svakom trudit boju, 310
ni ću štedit moje krvi,
za uzmnožit slavu tvoju.

U kriposti tve viteške
lijepo mi se izgledati ;
pravo je, da ima trude teške, 315
tko je rođen za vladati.

ENEJA :

Po činjenju, sinko, momu
ući krepos i trud pravi,
a je da višni u drugomu
boļu sreću tebi objavi 320

Ćaćko Enea, dundo Ektore
čin' da ti su svud izgledi,
kao se slava steći more,
čas neumrla kao se slijedi.

Nu mi, mili družu moji, 325
hod'mo dospjet ukopati
vitezove jur koji
poginuše posred rati.

Dostojno je, poštovani
da su od nas i sa više 330
oni, ki nas u ovoj strani
svojom krvim utvrdiše.

Palantovo tijelo paka,
smrtnu spravu kad spravite,
dio najbolijeh od junaka 335
bolnu ćaćku ponesite.

Ah, zli Turno i nepravi,
koji u madca hrabrenoga
tvu desnicu okrvavi
i ote dio srca moga, 340

327. Tako je u rukop., može biti da mjesto jur treba da bude: jurve.

tvom ćeš krvim platit meni
smrt, kom ga si porazio,
i oružje, u nescijeni
koje mu si ugrabio.

A evo iz grada Laurenskoga 345
kralj s kraljicom na dvor hodi;
mir, za dana ki je ovoga
među nami, njih izvodi.

Koliko bih s moje strane 350
veseo bio nada svima,
da mir ovi vječni ostane,
ki za danas podah nima!

PRIKAZANJE DRUGO.

KRALJ LATIN, KRALJICA AMATA.

KRALJ LATIN :

Pusti misli pune smeće,
i razvedri tvoje lice,
ni se srči na me veće, 355
moja ljubavi i kraljice.

Ja bih želji srca tvoga
jošter davno pogodio,
i za Turna hrabrenoga 360
našu kćercu zaručio ;

nu bogovi višnji brane,
da ju njemu dat budemo,
hoteć zete inostrane
da u kuću dovedemo.

Sto proroka, sto zlamena, 365
sto prikazni nami priti,
da ona s nikijem sadružena
neg s tuđinom ne ima biti.

One pčele, ke su od skora 370
sjediniene i vesele
u grad ovi priko mora
iz daleka doletjele,

ter na lovor uzvišeni,
ki nam resi dvore bile,

- uspele se, i medeni 375
 stan oni čas tuj zgradile;
 oni plamen, ki na glavi
 Lavinije lijepe i mlade
 bez nijedne se štete objavi,
 što nas ļuto svijeh pripade : 380
 ko znaš dobro, hoće rijeti,
 da se od nas ovdi čeka
 zet plemenit, koga iznijeti
 sreća će nam iz daleka ;
 da će naša kći na sviti 385
 ime steći puno uresa,
 i da će nas uzvisiti
 ne plemenom do nebesa.
 Svijeh proroka mjesta ovoga
 ovo mudri zbor govori, 390
 Faunu su ovo ćaćka moga
 srećni za nas odgovori.

KRALJICA :

- Kraļu, izmi si iz pameti,
 da ću podat ja nikomu
 dragu kćercu mu na svijeti, 395
 razmi Turnu hrabrenomu.
 Sred čestite Italije
 ni svjetlega, ni ljepšega,
 ni bolega mladca nije
 u svijeh djelijeh, izvan nega. 400
 Ili život moj skratiti
 desnica će sama ova,
 ili ona ne ima biti
 ničija ļubi, van negova.
 Za to se ne trudi, 405
 er me ne ć' prignut vik,
 da bude noj hudi
 Enea vjerenik,
 i da ja dat budem
 moj porod, moju diku, 410

i bogu i ljudem
 mrzeću krvniku,
 ki suproć zakonu
 najprve sve lubi
 Kreusu, Didonu 415
 himbeno pogubi.

S kijem svjetom ma kuća
 da primi za zeta
 udovca bjeguća,
 nevjerna, prokleta? 420

KRAJ, LATIN:

Čemu zla jezika,
 kraljice? ustavi,
 i ne psuj bojnika,
 koga vas svijet slavi. 425

Ne ču li besjede,
 jučera ke meni
 poruči Diomede
 zatočnik hrabreni?
 da nije od néga
 posred sve gospode 430
 viteza jačega,
 božega vojevode:

kao s mačem, kao s kopjem,
 naučen iz mlada,
 pod teškijem oklopjem 435
 lijepo se on vlada,

kao jednak Ektoru
 kripostim bi svojom
 junačkom u zboru 440
 visokom pod Trojom;

nu blagom da čudi
 Ektora nadhodi,
 čijem stječe čas svudi,
 čijem srca gospodi. 445

Ovaka jošte dva
 da je Troja rodila,
 Grčka bi zemlja sva,
 ne ona, cvijelila.

Tijem zlobnijem jezikom
viteza ne pali, 450

koga isti s tom dikom
neprijatelj pohvali;

koji sve djeluje
po božjem hotjeću,
i šnim se svjetuje 455
u svakom čineću.

Višnjih su bogova,
kao vidiš, osude,
ma kćerca negova
svakako da bude. 460

AMATA :

Što imaju s mom kćerom
bogovi činiti,
što li se ne vjerom
i stanom misliti?

Ja sam ju rodila, 465
ja sam ju slobodno
opeta vjerila
kao mi jes ugodno.

LATIN :

Od veće i sasma
bogove prisvete 470
ne scijeniš, ljubim ma,
i stavne njih svjete.

I mene kroz tvoj grijh
usili, da tako
pogrdit budem njih, 475
i činit opako,

da riječi ne scijenim
kraljevske ja moje,
da vjeru promijenim
i kletvu u boje; 480

kletvu i viru stavnu, koju,
svjedočeći božje ime,

sklopih s bawom trojanskime
i obećah mu kćercu moju.

Nigda tako huda i prijeka, 485
kako sada, nijesi bila,
paklena je srda neka
tvoju pamet obsjenila.

Zlu svrhu sam sebi
i teško zlo mijeni, 490
tko višnijeh od nebi
ne sluša ni scijeni.

Čovještva nu moga
pustit mi činit ne ć',
er svjeta ženskoga 495
primati ne ću već.

Zlo stoji muž oni,
i svi ga ne scijene,
koji se nasloni
na lude svjet žene : 500

ženska svijes mnokrati
požude neprave
gradove privrati,
pogubi države.

Tim dvornici moji pođite 505
mudroga ti Dranča zvati,
i vijećnike plemenite,
s kojim se obćim svjetovati.

Šnim danaska ja ću zborit,
kao činio jesam dosle, 510
i mudro se razgovorit
u ovako teške posle.

DVORANIN :

Lijepo je čuti svjete znane,
mudra je svjeta kripos jača,
nego vojske oružane, 515
neg tisuću bojnijeh mača.

PRIKAZANJE TREĆE.

KRALJICA AMATA :

Pod' ti kupi vijeća tvoja,
i gdi hoćeš svjete pita;
meni je vijeće voļa moja
mudra, stavna, razložita.

530

Ne ću Eneji da nikako
da se moja kćerca mila;
dosta je da sam ja ovako
u moj glavi namislila.

535

Hoću da me svak se boji,
da kral' isti trepti od mene;
sve kraljicam dobro stoji,
muž priproste vlada žene.

Prije će vas svijet bez uresa
vječnom noćim omrknuti,
prije će zemļa i nebesa
u ništa se obrnuti,

540

neg će mlada Lavinija,
meni u staros pokoj spravni,
vjerenica bit ićija,
razmi tvoja, Turno slavni.

545

Hoću da ona roditelju
smiono danas rijet se usudi,
da od Enee ne ima želju,
da samoga tebe žudi.

550

Poslušati mene će ona,
ka sved' mislim o ne vjeri:
po naravi kći priklona
mañe je ocu, neg materi.

Prid svijem moja veličina
u neizmjerne slove scijeni,
a neg moja kći jedina
da pogodit ne ima meni!

555

Ali evo s ljubjenome
od onuda babom grede,
dvorkiñice sve su šñome,
ke ju vazda slijedom slijede.

560

Nu što bolna djevojčica
uzdisati ne pristaje?
Kao je plačna vidjet lica,
kao se u sebi sva skončaje!

565

Košuticu svoju cvili,
ku joj ubi, i nu smete,
zloga Enee sin nemili
Askanijo plaho dijete.

570

I pođ da noj ban oholi
zlijeh Trojana bude mio,
koga porod luto toli
ne je srce uvrijedio!

Ludi kraļu i strašivi,
ne će ništa bit na tvoju,
ni svijeh tezijeh, ki laživi
proročanstva luda poju.

575

Slušaj što ti veli žena,
ne ludjaci što govore;
poć ću odavle sakrivena
nih slušati razgovore.

580

PRIKAZANJE ČETVRTO.

BABA, LAVINIJA, AMATA I DVORKIŃICA.

BABA :

O gospođe moja ljublena,
diko i časti moja mila,
ka si od mene odhrañena
s osobitom pomnom bila,
jad ustavi tvoj nemili,
smiri uzdahe tvoje ognene,
od male je dike i scijene,
da kraļevski porod cvili.

585

590

LAVINIJA :

Ah, ma lijepa košutice,
odhrañeñe drago moje,
ah, ma mila razbludice,
u sve trude i pokoje,

ja sam tebi vijence vila, 595
 ja, da je veća tvoja hvala,
 pitala te i pojila,
 ja razbludno milovala.

Ah, prokleta strijela, kojom 600
 plaho dijete tebe ustrijeli,
 ah, luto ti smrti tvojom
 me srdašce tužno ucvijeli.

BABA :

Košuticu pusti veće,
 gorke ustavi tvoje boli,
 razlog nije da te smeće 605
 čutiš za stvar malu toli.

Da te vidi tko cviliti,
 ku bi pred njim stekla diku?
 Misli, tim ćeš mirna biti,
 veće o dragom vjereniku. 610

Kao znaš, Turnu hrabrenomu
 majka tebe obećava,
 a čačko te mudri dava
 slavnom banu trojanskomu.

Jedan će od njih tva požuda 615
 i zabava biti mila,
 tvoje blago, tva razbluda;
 što mi si se zasramila?

LAVINIJA :

Ja sam dijete još nezdrelo,
 nije o temu mislit meni, 620
 gdi najliše sve se smelo
 kroz boj ovi ne smiljeni.

Košutice moja ubijena,
 ti si bila moja dika,
 ti družica ma ljubjena, 625
 ti ma misao sva kolika.

BABA :

Pristan' veće zlom pečali
 košuticu tvu žaliti;

reci, ali ćeš ćaćku, ali
dragoj majci pogoditi? 630

AMATA:

Prem se ovo ktijaše meni:
sad ću poznat i vidjeti,
kao su obični i primjeni
mojoj kćeri moji svjeti.

LAVINIJA:

Razložno je, ćajku prije 635
svaka kćerca da pogodi,
kad najliše on se ugodi
s onijem, što bog zapovije.

AMATA:

Oca slušat, a ne mene,
koja sam ju porodila; 640
sad bih ove rad nescijene
mom ju rukom zadavila!

LAVINIJA:

Hod'mo u crkvu Venerinu
molit višne sve bogove,
da oni budu po načinu 645
svrhu objavit vjere ove.

AMATA:

Koju crkvu Venerinu?
Na zlo ti smo došli, kade
djevojčice misle mlade
o Veneri i ne sinu! 650

LAVINIJA:

Tko početi dobro umije,
na po djela on se upazi;
nu početak dobar nije,
koji od neba ne izlazi.

650. o] *rukop.*: u.

AMATA :

Prem zlo poče, ludo dijete,
a gore ćeš dovršiti,
ako misli tej proklete
ne uzbudeš promijeniti.

655

LAVINIJA :

Pak na mire grada ovoga
iz svete crkve otidimo,
je da Eneu hrabrenoga
i Trojane s njih vidimo.

660

AMATA :

Ah, nesrećo huda moja,
ah, zla kćerice, i tebi li,
kako Eleni, kleta Troja
i ne narod bludni omili?

665

Ti ćeš, ti ćeš probirati
vjerenike na tvu voļu?
Ne ću danas mirna ostati,
ako ja te ne zakoļu.

670

Ne mogu podniti
ove ne nesvijesti;
grem joj se odkriti,
i u dvor ju povesti.

Tu ako joj vrći ne činim
ovu misao iz pameti,
život joj ću hud uzeti;
sad je trijeba da šnom hinim.

675

Što ste istekle izvan mira?
Ne znate li, da se odi
blizu gusa zla nahodi,
naše zemlje ka satira?

680

Ne moj, da te zli Trojani,
moja kćerice, zaklat budu,
kao zaklaše ne spoznani
košuticu, tvu razbludu.

685

Za to u dvore hod' sa mnome,
a vi, koje nu družite,
za malo nas ostavite;
brzo ćete biti šnome. 690

JEDNA OD DVORKIŃICA :

Pod'te gdi vam jes ugodno,
a mi mirna tegaj dana
ľubeľljivo i slobodno
vesel'mo se, družbo izbrana.

Poznati je, dobro svako 695
blagi Enea da nam Źeli,
ki za danas jes ovako
s nam sklopio mir veseli.

Je da višni s neba zgori 700
brzo bude dopustiti,
da budemo šnim do skori
mir vjekovit učiniti.

Tim slatkoga mira hvale 705
naučene ponovimo;
jedna pjeva, a mi ostale
mili tanac izvedimo.

PRIKAZAŃE PETO.

JEDNA OD DVORKIŃICA PJEVA, A OSTALE IZVODE TANAC.

Lijepa ti je,
svijetla ti je,
slatki miru, tvoja hvala,
ki nadsivaš, 710
ki dobivaš,
sva od svita dobra ostala.

Ti si obćeni,
ti hvaleni 715
ćajko svake obilnosti,
s tobom dike
sve kolike,
s tobom rastu sve kriposti.

Tobom slađa 720
zemļa rađa
umrlima plod Źudjeni,

ti veselo
svako djelo,
ti sve činiš da je u scijeni.

Ti si drago 725
naše blago,
ti jedina slika jesi
od pravoga,
od vječnoga
dobra, ke je na nebesi. 730

Ti živjeće,
ti pošteće
braniš vrijednijeh od diklica,
čim nemilu
bludnu silu 735
treš i oriš zemlji nica.

Gdi ti stojiš,
puke gojiš,
i rastjeti činiš nima,
ti države 740
braniš zdrave,
i napuńaš svijem dobrima.

Tko miruje,
gospoduje,
i svakoja dobra uživa, 745
svak s ljubavi
ńega slavi,
svak do neba uzvišiva.

Proklet budi
od svijeh ljudi 750
i od boga, ki svijet vlada,
tko zameće
boje i smeće,
tko je uzrok zlijeh zavada.

Kraļu od nebi, 755
pri potrebi
vas komu se svijet utjeće,
ti ukloni
boj sioni
naše od zemļe tja daleće. 760

747. ńega] rukop.: ńoj ga.

KOR :

Ah, umrli slijepi ljudi,
kako isprazne i za ludu
vaše misli, vaši sudi
ugledat se često budu.

Tu najliše ki sjedite 765
u gospostvu i vladañu,
kao se mnokrat privarite
u vašemu djelovañu,

kad na oružje tegaj svijeta 770
vaše ufañe naslañate,
ter nebeske voļe i svjeta,
kako je pravo, ne slušate.

Za ludu je trudit puke,
i velike kupit moći, 775
za na svrhu svoje odluke
s oružanom rukom doći,

ako hoće da je inako
sve mogući kraļu od nebi,
učinjenje koga svako 780
umrljem je slušat trijebi.

Ili čovjek vojevati,
ili u miru živjet sudi,
s bogom se ima svjetovati,
božju voļu slijedit svudi.

Tvrdu pomñu osobitu 785
bog vrh ļuckijeh ima stvari,
red držeći svemu svitu,
svijem ljepotam ki nadari.

On je ćaćko naš obćeni, 790
on vladalac sve naravi,
čovjeku su pribrojeni
vlasi od ñega svi na glavi.

Ako bistri vir romoni,
ako putnik putom grede, 795
ako sada daž usioni,
sad vremena vedra slijede,

ako ptica stere krila,
 lis na dubu ako prši:
 božje ruke sve su dila,
 sve se božjom voļom vrši. 800

Tim što lijepe sin Venere
 po širokoj morskoj vodi
 razlike je kroz namjere
 došao Enea slavni ovdi,
 što trojanske on krajine 805

hotje za nas ostaviti,
 i visoke Kartagine
 vlas iz ruka ispustiti,
 što bi ņemu obećana
 Lavinija plemenita. 810

koju mnogo kraļa i bana,
 ku hrabreni Turno pita:
 zgodilo se ništa nije
 bez višņega zapovijedi,
 ki sred lijepe Italije 815
 slavnom banu doć naredi.

Zaman Turno i kralica
 prid Latinom kraljem trude,
 da mu lijepa vjerenica
 ugrabjena silom bude; 820

zaman oni sve na ņega
 Latine su podignuli,
 iz kraljestva srećna ovega
 je da bi ga potisnuli:
 temelitijeh red udesa 825
 jaki nije nitko smesti,
 i ono što kralj od nebesa
 osnovo je u svoj svijesti.

ČIŇENJE DRUGO.

SKAZAŇE PRVO.

KRAĻ LATIN, DRANČE VIJEĆNIK, I TURNO.

KRAĻ:

O pridrazi moji svjetnici,
u velikoj koji scijeni 830
od mene ste svi kolici
i gledani i ljubleni,

korisna je stvar svakomu
u razumnijeh svjet prositi,
a najliše kraĻu, komu 835
trijeba je vele i misliti.

Združene su s brigom časti,
nahodi se misli svuda;
sve što je čovjek veći u vlasti,
toliko ima veće truda. 840

Za to ištući da pristanu
ove naše smeće i štete,
ja vas skupih na uzdanu,
da me mudro svjetujete. 845

Znate ko je obećana 845
s tvrdom kletvom, punom cijene,
slavnom banu od Trojana
Lavinija kćerca od mene,
kako usiĻen ja sam bio
od me riječi doć na maŇe, 850
i ovu vjeru obratio
u nevjerno vojevaŇe.

Svi vidite dobro, koja
od tole nas zla nahode,
ke sred Ļuta tegaj boja 855
podnosimo štete i zgode.

Dvaš razbijeni u dni ove
s mnogom našom krvi bismo,
i najbolje vitezove
u tijeh ratijeh izgubismo. 860

Snecentijo bojar vrli,
ki bi naše sve ufaŇe,

svrši život naš umrli
kroz junačko natjecanje:

bojna kripas Enejina,
s kom vojuje višni zgori,
u dan jedan nega i sina
hrabrenoga Lausa umori.

865

Kamila je prihrabrena,
ka bi naša dika i hvala,
iz nenadi ustrižena
od priproste ruke pala.

870

Vrijedni Numan, Teron bojni
za nas svoju krv proliše,
i vitezi neizbrojni,
ki plemenom svijetli biše.

875

Tiberinska plaha rika
u krvi se sva crleni,
kostim mrtvijeh od bojnika
svi su luzi pokriveni,

880

i tako smo hude sreće,
da u ovu našu tugu
ne imamo nigdje veće
isprositi pomoć drugu.

Latinska se bojna strana
sva žestoko ustrašila,
bivši vrijednijeh cvijet mještana
u ovom boju izgubila.

885

Diomede vitez, koji
svoje istjeran od čeladi,
kod Adrije mora stoji,
gdi glasovit grad sagradi,

890

poručuje, da pitanu
ne može nam pomoć dati,
er trojansku moć poznanu
ne će kroz nov boj kušati;

895

pače jošter vrhu toga
korisna nam dava svjeta,
u vojevode trojanskoga
da prosimo mir opeta.

900

877. rika] *rukop.*: rijeka.

Tim bi drago bilo meni,
 nemu s mnogo svijetlijeh dara
 u dostojnoj poslat scijeni
 sto razumnijeh poklisara,
 da oni šnime mir učine,
 ki vjekovit ima ostati,
 i po naše kralevine
 da mu na dar budu dati.

905

Odluke su ovo moje,
 a vi rec'te, što ćutite,
 ter u ove nepokoje
 rodnu zemlju pomozite.

910

Svaki od vas nastoj rijeti
 sve što misli u slobodi,
 er korisni nijesu svjeti,
 kad se šnima strah nahodi.

915

O kriposni Dranče znani,
 reci, što bi ti hotio?
 Tvoj razumni svjet zamani
 nigda meni nije bio.

920

DRANČE:

Stvar očit, kralju, svima
 od dobrote tve čujemo,
 ka potrebu od nas ne ima,
 da ju veće svjetujemo.

Svi kolici ovdi znaju
 u kakoj smo do sad vodi;
 nu se od svjeta ustručaju,
 za ne uvrijedit koga godi.

925

Ja što ćutim za čas tvoju
 slobodno ću sad izriti,
 da znam da ću glavu moju
 ovdi taj čas izgubiti.

930

Nitko drugi kriv nam nije,
 da smo ovako potisnuti,
 razmi plahi Turno, ki je
 uveo nas u boj luti.

935

Za sve da znam, da mi prijeti
od néga se smrt nemila,
ne mogu se neg boleti
na négova bisna djela. 940

U koliko bez razbora
on s oružjem vjetar straši,
i trojanskijeh sred tabora
bojnu čelad bijegom plaši,
trpi tužna zemļa ova 945
jade i tuge ne izrečene,
i ljubjenijeh bez sinova
plaču majke neizbrojne.

Tim si, kralu, svijesno i dobro
uz kraljevske svijetle dare 950
slavnu Eneji poslat obro
plemenite poklisare.

Još priloži jedno k tomu,
i ne haj se od nikoga:
daj svakako kćercu nému, 955
za zeta ga primi tvoga.

Sva latinska zemļa neka
svrši gorke svoje trude,
i od lutoga boja prijeka
odahnuti vas puk bude. 960

Ako li se ko god boji,
ter ga obhita strah ledeni,
molimo se Turnu, koji
dat nam može mir žudjeni,
da za ljubav mjesta rodna 965
tebi razlog svoj daruje,
da sred mira svijem ugodna
i on pored s nam miruje.

Što ćeš od nas tužnijeh veće,
o uzročje našijeh zala? 970
Koliko je truda i smeće
ova zemļa za te imala?

Dobra u boju nije nami,
teška u boju zla trpimo,

973. boju] u rukop. nije prvo slovo čitljivo.

s poniženijem tijem molbami,
Turne, u tebe mir prosimo. 975

Molim ti se ja najprvi,
vrh našijeh se tuga smili,
dosta znoja, dosta krvi,
za tebe smo mi prolili. 980

Tve neslično vrzi smjeće,
ter se pored s nami tresi:
dva krat kušo smrtno bijeće,
dva krat razbijen ružno jesi.

Ako li si vitez pravi, 985
i od slave te jes požuda,
na ke god se djelo stavi,
u kom nije nami truda.

Samijem smjenstvom tve desnice,
čijem ćeš biti puku draži, 990
od kraljevske djevojčice
dostojni se drug ukaži!

Nije razlog, da mi za te
naše krvi proljevamo
kroz boj, u kom druge plate 995
van sramote ne čekamo.

Pođi Eneji sam protiva,
i djevojku šnime dijeli,
on te na boj sved poziva,
on tvu kripo kušat želi. 1000

TURNO:

Vazda ti se, Dranče, u tebi
množ probudi taštijeh riči,
kad su bojna djela trijebi,
vrijedno srce čijem se diči!

Lasno je vele govoriti 1005
nabunlive tko je čudi;
nu kripo moć činiti,
to su muke, to su trudi.

Od ispraznijeh nu besjeda
ovo nije slično brime; 1010

gdi neprijatelj gre naprijeda
djelo je kazat trijeba šnime.

Hodi nemu suprotiva
sa mnom, ako častan jesi;
svijeh nas na boj on poziva, 1015
ne straši se i ne tresi.

Što ckniš? Ali u jeziku
ti si junak od svijeh veći,
i najveću držiš diku,
neprijatelju svrnut pleći. 1020

Kad viteška tva desnica
bude prolit krvi rike,
kad obori zemlji nica
ne izbrojene protivnike,
tad, tamnače potišteni 1025

od nijedne vjere i ruke,
pobjeguća meni cijeni,
tad ne hvali moje odluke.

Ja sam bjeguć! i nahodi
zao se čovjek bez pameti, 1030
u nesličnom ki slobodi
smije i može toj mi rijeti!

Ja sam bjeguć, ki pun dike
udrih, što svi oni znadu,
na Trojane sve kolike 1035
sam zatvoren u njih gradu!

ki Pandaru bratom bojnijem,
koji bjehu kako gora,
i vitezom neizbrojnijem
život uzeš bez umora! 1040

Ne će mene zvat bjeguća
vik trojanske majke i lubi,
ni Evandrova strena kuća,
ki Palanta sina izgubi.

Dobra u boju nije nami! 1045
Poj, zlobniče nečitavi,
toj trojanskijem vojevodami
i nesrećnoj tvojoj glavi,

i ne davaj razumjeti,
 er toj ne će biti viku, 1050
 da znaš, tebi Turno prijeti
 sličnu tvomu zlu jeziku ;

u krv tako potištenu
 ne mrla se ruka moja,
 ona ište čas i scijenu 1055
 junačkoga posred boja.

Sad ću, kralju, obratiti
 me besjede na te istoga,
 koga obćim ja ljubiti
 kako starca ćaćka moga. 1060

Kad smo tako izgubjeni,
 kako veli tva vedrina,
 i u ratu dvaš razbijeni
 od nevjerna Trojanina,

ne ću tvoje rad ljubavi, 1065
 u ovemu da se boju
 nitko drugi već krvavi
 za steć meni kćercu tvoju ;

sam ću mojijem ja prsima,
 a za obćenu svíjeh nabunu, 1070
 štit Latinom biti svima,
 i braniti tvoju krunu.⁹

Ili je trijeba da moguća
 ova sabla krv prolije
 nevjernika pobjeguća 1075
 razbludjene tašte Asije ;

ili ja ću na tle pasti
 kroz negovu zlu desnicu,
 i podat mu s mnogom časti
 plemenitu vjerenicu. 1080

Neka budu svi Latini
 strane kripas mu paziti,
 ja ću, drugi svak počini,
 za me i za njih sam truditi. 1085

Za to, mudri kralju, ostale
 nekorisne vrzi svjete,

i s Trojanim rad me hvale
ove samo sklopi uvjete.

LATIN :

Kraľeviću plemeniti,
koliko su tve kriposti, 1090

boļe trudit i boj biti
s običajnom hrabrenosti,
toliko je meni opeta
od potrebe vele veće,
tebi mudra podat svjeta, 1095
i razbirat naše smeće.

Lavinija kćerca moja
odavna bi s moje strane
vjerenica bila tvoja,
da nebesa toj ne brane. 1100

Ńoj božanstva sva kolika,
naši gradi ka poštuju,
inostranca vjerenika
ne znaš jer ga prorokuju? 1105

Ne pomjenu voļu od nebi
ja hoteći poslušati,
ne mogoh ju, sinko, tebi,
neg trojanskom banu dati;
nu sam tvoje rad ļubavi
toj malo mañ šnim razvrgo, 1110
i kroz opak boj krvavi
svijeh Latina snagu istrgo.

Po plemenu, i po krvi,
i po stasu junačkomu,
gospodičić ti si prvi 1115
u svem kraju latinskomu.

Sto kraļevskijeh djevojčica
zemļa je ova porodila,
svaka bi od njih vjerenica
s drage voļe tvoja bila: 1120

daj mi višnjem pogoditi,
njih naredbi ne razmeći,

oba ćemo nima biti
s neposluha mi mrzeći.

Trojanskoga vojevode 1125
na boj neprav ne poziva;
ne mož' imat dobre zgode
božjoj voļi suprotiva.

Razlika je sreća u boju, 1130
ona često razlog slijedi,
ah, ustegni plahos tvoju,
na te nebo nom ne jedi.

Ako tešku našu smeću
imam smirit smrti tvojom, 1135
ah, za što ju smirit ne ću
s tvojijem zdravļem i pokojom?

Ku ću hvalu steć prid ljudem,
kad ja, što bog ne dao viku,
za mu kćercu tebe budem,
sinko, poslat na smrt priku? 1140

Ne poteži bez razloga
na tvu glavu hude česti;
vrh ćaćka se smiluj tvoga,
pod staros ga ne moj smesti.

TURNO :

Dragi ćaćko, misao, koja 1145
ćića mene tebe trudi,
dobrota ju pusti tvoja,
i sasma ju već zabudi.

Lijepo je meni za ljubļenu 1150
tvoju kćercu poč truditi,
i neumrlu čas i scijenu
mojim životom zamijeniti.

I desnica bojna moja 1155
junački se bije i siječe,
i veće krat posred boja
od ne rane krv istječe.

Božica ga mati oblakom
ne će meni sada oteti;

1132. jedi] rukop.: iedi, od kojega je kašnje prvo slovo ispravļeno, ali nije
pravo razabrati u što. 1157. rukop.: boži ga mori oblakom.

prid kriposti mojom jakom 1160
zli nevjernik ima umrijeti.

Navijesniče moj, Idmone,
u trojanski tabor teci,
ter oblasti pun smione
Eneji riječi ove reci:

vojsku tvojijeh od Trojana 1165
ne moj vodit na Latine,
i jedna i druga neka strana
veće odahne i počine;

sam oružan pod oklopjem
Dauna kraļa sin veliki 1170
sjutra s zorom s mačem s kopjem
poziva te na boj priki,

sred bojnoga poļa ravna
sam ćeš ti šnim gledat, čija
ima biti lijepa i slavna 1175
vjerenica Lavinija.

LATIN :

Čin' što hoćeš, kraļeviću,
nu mi u mislijeh činiš stati,
je da bog ti boļu sriću,
neg se nadam, bude dati. 1180

VIJEĆNIK :

Vedri kraļu, plemeniti,
neka on tjera svoje odluke:
ti se u božje spusti ruke,
što bog hoće, toj će biti.

PRIKAZANE DRUGO.

KRAĻICA AMATA, LAVINIJA, BABA, DVORKIŃICE.

KRAĻICA :

Hoću, hoću ja svakako, 1185
da pogodiš srcu momu,
i da rečeš smiona ovako
nečitanom ocu tvomu :

O zlostari luda, pače
nesvijesniče nijedne od scijene, 1190
ki te hudi grijeh potače
za gusara vjerat mene?

Da se crnoj zemlji nica
sada mrtav hoć' prostriti,
ja ničija vjerenica 1195
van Turnova ne ću biti.

LAVINIJA :

Nije prilike ni razloga,
da se mlados moja priječi
na ljublena ćaćka moga,
draga majko, s takom riječi. 1200

Voļela bih prije reda
danke moje dovršiti,
nego nega stara i sijeda
zlom besjedom uvrijediti.

KRAJICA :

Da tako je, ludo dijete, 1205
tvoja majka tebi mila,
da tako si moje svjete
pogrditi namislila?

LAVINIJA :

Kraļ mi je svjedok od nebesa,
ki zna dobro moje žeļe, 1210
da ne mislim ja ničesa
izvan častit roditeļe.

Gdi je sva zemlja krvim crna,
gdi se vas puk koļe i bije,
ni za družijeh, ni za Turna 1215
vjerit mi se misao nije.

AMATA :

Priproste si prem pameti
i sa više slaba i luda,
ako Turno sva na svijeti
nije tva misao ni požuda. 1220

- Turno nije mladac prvi
 posred ove sve države
 i po licu i po krvi
 i po djelijeh punijeh slave,
 koga ja, tva majka znana, 1225
 kao zna zemlja sva kolika,
 iz mlađahnijeh tebi dana
 narekla sam vjerenika,
 u kraljestvu latinskomu
 ki je među nam rođen bio, 1230
 i u činenu svemu svomu
 sveđ nas gledao, sveđ dvorio?
 Po komu si sudu i svjetu
 viku mogla promisliti,
 na udovcu tamnu i kletu 1235
 svijetla mladca promijeniti?
 Na udovcu himbenomu,
 ki ne ima sunca dio,
 koji je gradu trojanskomu
 od sve štete uzrok bie; 1240
 ki progođen od bogova
 i po suhu i po vodi
 u čestita mjesta ova
 sobom hudu sreću vodi;
 ki za drugo rođen nije, 1245
 nego ženske cijec pogube;
 ki s neharstvom svijem bije
 one, koji ga vjerno lube.
 Laomedonta vuhvenoga
 od lažive on je krvi, 1250
 a Parida nevjernoga
 bratučed se broji prvi.
 Kletva, vjera i zakoni
 prid nima su male od scijene,
 naučeni su grabit oni 1255
 i varati tuđe žene.
 Zli sin negov Askanijo
 od tvojijeh je prem godišta,
 tvu košutu ki je ubio,
 prid kojijem ćeš biti od ništa. 1260

Huda, uboga, grda, stara
odreci se vjerenika,
s kijem izdajstvo, s kijem privara,
s kijem zla stoje sva kolika.

S prvijem bi te on sjeverom 1265
mladu odveo tja daleče,
s običajnom da nevjerom
pogubi te i posiječe.

Od néga te mini žela, 1270
ostavi ga sa zlom česti,
i ne slušaj roditelja,
ki tvoj život hoće smesti.

LAVINIJA :

Po kom putu i načinu 1275
hoćeš, moja majko mila,
da pristupim volu očinu,
da négova hulim dila?

Još da mislim u pameti
na htjeće mu ne pristati;
s kijem ću obrazom nému rijeti,
da ga ne ću poslušati? 1280

Čaćka onako vrijedna i znana,
ki me ľubi kao sam sebe,
poštovat sam ja držana
kao poštujem, majko, tebe.

PRIKAZAÑE DRUGO.

ENEJA, ASKANIJOS TROJANI.

ENEJA :

Eto, družbo moja vjerna, 1285
za uzvišeće naše sreće
ľuta od boja i čemerna
blizu nam je svrha veće.

Eto, kao bi moja žela, 1290
dopusti mi bog veliki,
da od moga neprijatelja
sam sam pozvan na boj priki;

da imamo Turno i ja
bojnijem trudom razabrati,
komu lijepa Lavinija
vjerenica ima ostati; 1295

da će mladac ne smiljeni
glavom platit grijehe svoje,
što latinsku suproc meni
svu državu podigo je; 1300

da Palantov ubojica
od osvetne moje ruke
ubijen pade zemlji nica,
i ne smeta mirne puke.

Tim hrabreni moji bojnici 1305
svaki od vas već počiva;
u viteškoj moj desnici
moja i vaša čes pribiva.

Ufam, sjutra prije noći
mirni ćete sasma biti, 1310
ja ću s božjom zgar pomoći
vas podpuno samiriti.

TROJANI :

Ah, vojevodo naš ljubleni,
ti počiva, neka za te
vitezovi tvoji hrabreni 1315
s oholijem se Turnom rate.

Vrijedni Kloant, Mnesteo slavni,
Ilione i ja Segersto,
svi smo za te skočit spravni,
i na tvoje trudit mjesto. 1320

Ne moj tvoga ti života
na pogibi stavjat take,
uzdaj se, uzdaj, tva dobrota
u hrabrene tve junake.

Da ti padeš (uklonio 1325
bog tvu glavu kobi od prike),
tko bi vlado, i branio
ucviļene tve bojnike?

Za te ako se mi bojimo,
ne moj družbi tvoj zazreti: 1330

tvoje zdravle svi ljubimo,
ti si naša čas na svijeti.

Jedan koji vlada pukom
i vojskama podložnima,
većma svijesti nego rukom
svoju kripos kazat ima. 1335

ENEJA :

Ne budite, družbo mila,
cića mene tač smeteni ;
razlog družu naša dila,
ki će dobit podat meni. 1340

Drugi je vitez vrli Akile
i Diomede bojni bio,
nu se nijesam vik strašio
od njihove snage i sile.

Stoji u strahu, bez razloga 1345
i bez puta tko djeluje ;
ne bojim se ja nikoga :
bog i sreća s nam vojuje.

ASKANIJO :

Pusti mene, ćaćko mili,
u trudnomu teškom boju 1350
proć Turnovoj plahoj sili
zdravle branit i čas tvoju.

Moga draga Euriala
tijem ću djelom osvetiti,
i imenom punijem hvala 1355
do nebesa uzvisiti.

Ne znaš ko sam prednijeh dana
naše mire ja branio,
i ohologa zla Numana
za zao jezik ustrijelio ? 1360

ENEJA :

Bitće brijeme, kad ćeš moći,
sinko, kripos tvu kazati,

i viteškom tvojom moći
čas neumrlu dobivati;

sad od moje hrabrenosti
nastoj primat lijepe izgleda,
ko se putom od kriposti
na neumrlu slavu grede.

1365

Nu pokli sam oholomu
plahom Turnu poslao riti,
da na polu junačkomu
s drage voļe šnim ću biti,

1370

hod'mo, izbrana moja diko,
i vi draga družbo moja,
s pomnom spraviti sve koliko
što je potrebno nam za boja.

1375

TROJANI :

Hod'mo, je da višni bude
na sramotu zla bojnika
ispuniti tve požude,
i učini te dobitnika.

1380

PRIKAZANJE ČETVRTO.

TURNO, AMATA, IDMON NAVIJESNIK.

AMATA :

Za ove suze, za ovu scijenu,
ku si od mene sved činio,
i za ljubav ne izrečenu,
koju mi si ti nosio,

ustavi se mlados tvoja,
Turno dragi sinko, ustavi
od pogubna toga boja,
ki me u tešku misao stavi.

1385

Ti si pokoj, ti žudjena
moje starosti čas i dika,
na tebi je nasloņena
naša kuća sva kolika.

1390

Latinovo sve vladaņe
spušteno je tebi u ruke,

1380. učini te] *rukop.*: učinite, koje bi moglo biti i: učinit te.

kroz plaho nam zatjecañe 1395
ne zadava smrtne muke.

Što mu drago tvoj mladosti
dogodi se bijenim tima,
i nesrećnoj moj starosti
sve se, sinko, zgodit ima: 1400

ako budeš ti umriti,
ni ja veće živjet ne ću,
ni robiña sužna biti
silnom zetu i mrzeću.

TURNO:

Suze ustavi, majko mila, 1405
ne sluti mi jad nemio,
gdi na bojna trudna dila
sam sam poč se pripravio.

Čas je i mnoga slava meni
zagrliti smrtne trude, 1410
a da porod tvoj ljubleni
Lavinija moja bude.

Ñe dobrota ne izrećena
i zamjerna svijem ljepota
dostojna je bit kupjena 1415
s pogibijom sto života.

O ñoj misleć posred boja
uzrastjeće moje moći;
da sva na me dođe Troja,
jaki sam joj vrha doći. 1420

Hrabrena je ruka ova
i poznana moja sila
množ zatočnijeh vitezova
k crnoj zemli oborila,
a nego li sjutra dobit 1425
nećasnika zloga ne ima,
i srce mu hudo probit
i vrć tijelo vranovima!

IDMON:

Oruža se, gospodine!
Što ckniš? Brijeme već ne gubi, 1430

da slobodiš sve Latine,
da žudjenu stečeš lubi.

Enea ti poručiva,
da će doći s drage voļe
sam on tebi suprotiva
na junačko sjutra poļe.

1435

Netom pozvan tvoje od strane
bi na priki boj od mene,
na riječ moju sve Trojane
vidjeh skočit užežene.

1440

Svaki na mač ruku stavi,
srčano se svaki obeća,
s tobom na boj doć krvavi
gospodara svoga cijeca.

On zahvali veseo nimi
na viteško obećanje,
i sam na svu glavu primi
tve hrabreno zatjecanje.

1445

Moji vitezi plemeniti,
vaše ostav'te vi desnice,
reče, ja ću sam truditi
cića moje vjerenice.

1450

TURNO :

I mogo je i smio rijeti,
da kraljevska djevojčica,
bivši Turno živ na svijeti,
negova je vjerenica!

1455

O me kopje prihrabreno,
o junačka diko moja,
jur od mene ugrabjeno
silnu Ahthoru posred boja,
sad me učini uzvišena,
sad mi podaj, ako ikade,
da trojanski poružena
pod desnicom mojom pade.

1460

1444. cijeca] rukop.: cvijeca. 1462. mi] rukop.: bi. 1463. trojanski poružena] rukop.: trojanski poruscena, koje bi se moglo čitati i: trojanski porušena. Smisla ne dobivamo nijednim čitañem; može biti je pokvareno od: trojanska polužena?

Daj mi život nemu oteti, 1465
 daj mi smirit žeļe moje,
 daj mi oklopje s nega zdrijeti,
 ke mu Vulkan sazido je;

daj da mrtvu nemu od mene
 budu prahom izmrļane 1470
 kose gvozdjem zarudjene
 i mirisim izmazane.

Ah, zli Enea, ah, prokleti
 nevjerniĉe u sva dila,
 ne ĉeš, ne ĉeš veĉ živjeti, 1475
 doklaĉe te moja sila.

Hod'mo, gredem dobre voļe,
 hod'mo, ckniti vrijeme nije,
 da se rve, da se koļe,
 da se sijeĉe, da se bije. 1480

PRIKAZAÑE PETO.

AMATA sama :

Kad me ne ktje poslušati,
 i ktje na boj smrtni poĉi,
 ja ĉu s varkom nastojati,
 na vrh misli mojijeh doĉi.

Kamerta ĉu, svojtu moga, 1485
 podbuniti, neka smete
 namišļene bez razloga
 sve kolike ove uvjete.

On, kojega nad sve ostale
 taĉ Latini ļube i scijene 1490
 ĉiĉ viteštva puna hvale
 i ĉiĉ krvi uzvišene,

lasno ĉe ih nabuniti
 svojom snagom da se stave
 Turnov život obraniti, 1495
 da se i oni za n krvave

I kad s trudnim Trojanima
 kraļ se svrši pogađati,

1476. te] *rukop.*: ti. 1483. s varkom] *rukop.*: svarhom. 1497. s trudnim] *ru-*
op.: strudim.

najboljijem ću strijelaocima
ja naredbe ove dati: 1500

da potežu i strijelaju
put Enee zloga s mira,
i da ništa ne gledaju
što je kletva, što li vira,
je da od njih koji godi 1505
smiri gorke moje jade,
i u zlobne ga prsi zgodi,
neka mrtav na tle pade.

Brani tvu čas svakijem djelom:
korisna je stvar na sviti, 1510
ili s varkom ili silom
neprijatelja pogubiti.

Nijesam žena ja držana
na junačko dugovaće,
i na stara i ne znana 1515
kraļa ludo djelovaće.

Ne s kriposti, neg s hitrine
ļudi naprijed sad stupaju,
hvaljene su sve krivine,
dobro i koris ke rađaju. 1520

Nu što isprazna ovdi stojim,
ter ne vršim moju želju,
i najbrže ne nastojim
vrha doći neprijateļu?

PRIKAZAÑE ŠESTO.

LAVINIJA, BABA, DVORKIÑICE.

LAVINIJA:

Toliko mi, babe mila, 1525
moja majka tegaj dana
sliku i djela pohulila
trojanskoga bješe bana,

da mļah mojoj u pameti,
ñe rijećima pridobita, 1530
u ñem srdu zlu vidjeti,
ne viteza plemenita;

1511. s varkom] *rukop.*: svrhom. 1527. pohulila] *rukop.*: pohvalila.

ali sada sve inako
pogledu se momu zgodi,
koji u nému dobro svako 1535
i ljepotu sve nahodi.

Stas junački, hod, prilika,
nego^v pogled blag i mio,
umrloga od čovjeka
nije se meni učinio. 1540

Jes vidjela tvojijem očima,
ko se vitez izabrani,
viši nad svijem Trojanima,
pod oklopjem bojnijem bani? 1545

koja vedre sred prilike
ljepota mu stavna siva,
kao nom mladce sve kolike
i kraljeve sve dobiva? 1545

kako u sva djela svoja
on je svijetla pun uresa, 1550
kao da je slavni bog od boja
Marte sišao zgar s nebesa?

S onijem činom prida mnome
vrijedni vitez ponositi
među višnjem bogovome 1555
dostojan je brojen biti.

Ne ću tebi tim tajati,
od vojevode tač hrabrena,
tom ga počeh razgledati,
ostala sam zatravljena. 1560

BABA :

Kamo tvoja košutica,
ka, vlašé, da je sama
tvoja draga razbludica
nad svijem inijem zabavama? 1565

Kamo riječi, ke davaše,
još nezdrelo da si dijete,
i primiti ne hotijaše
lubežlive moje svjete? 1565

Ali koga zatravio
ne bi, draga ma kraljice, 1570
vitez toli lijep i mio,
i njegovo svijetlo lice?

Za tvoj razlog rijet je dosti,
da je njegova porodica
od ljubavi i lijeposti 1575
slavna majka i kraljica.

Ona je, ona tvu požudu
na svoj porod obratila ;
poznati je, da za ludu
u ne crkvi nijesi bila. 1580

LAVINIJA :

Tuj se, tuj se čudno djelo,
scijenim voļom od bogova,
sada meni dogodilo,
po komu sam sva njegova.

Prid otarom er klečeći, 1585
i s vrućijema molitvami
više boge sve moleći,
da podadu pokoj nami,

vidjeh lijepe stup Venere
gdi Kupidu sinu veli, 1590
na me ruku da prostere,
i da srce moje ustrijeli ;

gdi doletje zlatna strijela
iz njegova luka tada,
koja me je usilila, 1595
da za Eneom gorim mlada.

Cić zamjerna tegaj čuda
slavni vitez, nebu mio,
svijes je moju zatravio
i moja je sva požuda. 1600

Išti druge vjerenice,
plahi Turno, dni ne gubi,
ni bogovi ni božice
ne će da sam tvoja ļubi.

Slavnu Eneji pusti mene, 1605
 ni se za me bij ni koli ;
 ne mož' svrhe steć žudjene
 suprotiva božjoj voļi.

I ti majko prosti moja, 1610
 er je vele prije trijebi,
 da pogodi kćerca tvoja
 nebu i ćajku, nego tebi.

DVORKIŃICE :

Trijeba je da se majka smiri,
 ili hoće, ili neće,
 kad bog misli o tvoј viri, 1615
 ki sve umrlijem dijeli sreće,

BABA :

Čuda, ka se dogodila
 sad i prije jesu tebi,
 kažu, da si draga i mila 1620
 bogovima svijem od nebi ;
 da će od tvoga doć koljena,
 kako često čuh pjevati,
 slavna čelad i hrabrena,
 ka će svijetom svijem vladati.

LAVINIJA :

Gorim, gorim, draga moja ; 1625
 trijeba je slijedit božje sude,
 ne imam mira ni pokoja,
 dokli Enea moj ne bude.

O Trojane dobrostivi, 1630
 lijepe majke lijepi sinu,
 ne smeta se, miran živi,
 bitćeš kralu zet Latinu :

ja sam tvoja, moj pokoju,
 nad sve ine ti mi omili ;
 košuticu tvoј sin moju, 1635
 a ti moje srce ustrili.

Hod'mo, babe moja, strane,
još ću s tobom govoriti;
pustite nas, druge izbrane,
brzo ćete s nami biti.

1640

PRIKAZAÑE SEDMO.

DVORKIÑICE TANAC IZVOÐE; JEDNA DVORKIÑICA:

Pokli one ktješe otiti,
mi, ljublena druŹbo moja,
današñega sred pokoja
slijedimo se veseliti.

Dvije tanac izvedite;
pjevatćemo mi ostale
slatke pjesni i čestite,
skladne ženbe kim se hvale.

1645

DVORKIÑICA 1. :

Čestitije druŹbe nije,
nego kada muž i žena
u radosti, u skladnosti
vode ljeta sva ljubena.

1650

Kad mir šñima mjesto ima,
i kad živu skladno u jedno,
po razlogu rijet se mogu
u dva tijela srce jedno.

1655

Sve najveće na svijet sreće
svijem skladom dobivaju,
i jedini raj istini
vrhu zemle uživaju.

Zalublene, sjediñene
postela ih kratka prima;
zavadjenijem i smetenijem
vas saj svijet je tijesan ñima.

1660

DVORKIÑICA 2. :

Sved ljubiti, sved cijeniti
muŹ je drŹan svoju drugu,

1665

ako ne će šnome smeće,
i ne gledat nijednu drugu.

A da žena jes hvaļena,
i da vojna vik ne smete,
blage ćudi šnime budi, 1670
i negove slušaj svjete.

Spomenuti sve što ćuti
po tiho mu kad god može,
ali u svemu trijeba je nemu
da se misli ne podlože. 1675

Nu učini Amatini,
koja s kraļem tvrdo glavi
cijeća vjere svoje kćere,
nijesu bile od ļubavi.

Razumnoga vojna svoga 1680
i nebesa ne slušati,
neg sve lude tjerat sude,
ne može se mudra zvati.

DVORKIŃICA 3. :

Spametnija
Lavinija 1685
od majke se može rijeti,
ka mudromu
čajku svomu
ište i nebu pogoditi.

Svijesno sada 1690
dikla mlada
i s razlogom svakijem sudi
ļubovnika
vjerenika
Eneu, ki je boļe ćudi 1695

DVORKIŃICA 4. :

Hvalimo ju,
ćastimo ju,
što plahoga Turna ne će,

komu kleti
na pameti 1700
nemiri su, bijeńa i smeće.

Djevojčica
i diklica
izgledaj se u ņu svaka ;
što će imańe, 1705
gdi je neznańe
i nemila ćud opaka?

KOR :

Hvaleni su i scijeńeni
svi kolici, koji u boju
rade za svoj grad rodjeni 1710
i za vjeru trudit svoju.

Vijeku ćovjek ne umire,
paće žive sveđ na svijeti,
na ćas rodna mjesta i vire
koji život svoj posveti. 1715

Junaćko je dugovańe
za ņih svoju krv proliti,
i na svako djelovańe
viteško se postaviti.

Nu cijec ženske jedne glave 1720
ke ļepotu vrime krati,
silne boje i krvave
nije spametno zametati ;

navlastito tko se spravļa
otimati tuđe ļubi, 1725
na veliko zlo se stavļa,
nepravda ga sva pogubi.

Tim što ište i nastoji
Turno, uzrok našijeh smeća,
Laviniju da osvoji, 1730
koju Eneji kraļ obeća ;

proć razloga što se opira
on višńega zapovijedi,
koji ne će da ova vira
s lijepom diklom i šńim slijedi; 1735

1710. rade] *rukop.*: kade. 1713. svijeti] *rukop.*: sviti.

što je kralja trojanskoga
za ňu pozvao na boj ĺuti;
sve djeluje bez rozloga,
i putom se zlijem uputi.

Tko bez pravde mač izvadi,
ta od mača često pade;
i sam sebi smeću gradi,
tko ište smeće i zavade.

1740

ČINĀENJE TREĆE.

PRIKAZAŅE PRVO.

ENEĀ S VOJSKOM, KRAĻ LATIN S VOJSKOM, REDOVNIK,
KAMERTE, I OSTALI.

LATIN:

Moji sinci ĺubljeni
i od mene gledani,
Enea hrabreni
Turno svud poznani!

1745

teška je ma boles,
što draga kći moja
vas kolik uzrok jes
od ĺuta nam boja,
i da se ňe vira

1750

ne može na sviti
bez huda nemira,
bez krvi svršiti.

1755

Koje sam na svak čas
ja molbe tratio,
kijem godi da bih vas
načinom smirio;

nu molbe i moj svjet
bile su za ludu:
sila je doživjet
da budem u trudu.

1760

Tim kad se vi na boj
pozvaste hud i prik,

1765

1737. pozvao] *rukop.*: pozvat. 1741. ta] *rukop.*: da.

za vidjet tko će noj
ostati vjerenik ;

i meni je staru trijebi
slijedit mladijeh vas požude,
i bogova višnjih s nebi
zagrliti skrovne sude.

1770

Tim oružja obirajte,
kijem na vašu oba voļu
činit ovi boj imate
na junačkom danas poļu.

1775

TURNO :

Neka dođe suproč meni
s kijem oružjem hoće i žudi
moj neprijatelj odlučeni,
vrha mu ću doći svudi.

Ili bojnijeh vrhu kola,
ili hoće on se rvati
vrhu vrana koña ohola,
ili pješke natjecati :

1780

s mačem, s kopļem, samom rukom
ukazat mu spravan stoju,
da veoma zlom odlukom
vjerenicu ište moju.

1785

ENEJA :

Ja se s riječim rvat ne ću ;
bojnijem djelim junačkima,
tko će imat boļu sreću
danaska se vidjet ima ;

1790

a od oružja izabrañe,
vedri kraļu i čestiti,
sve puštavam kao suditi
bude bistro tvoje znañe.

1795

LATIN :

U kolijeh se zatjecati
i na koņu junačkomu,
ne može se sva podati
čas vitezu zatočnomu,

er se mnokrat tako zgodi 1800
s česti dobre ali hude,
da oni, koji kola vodi,
i koň vele pomoć bude;

samijem mačim tim pješice
i štitima vi se rvite, 1805
ter žudjene vjerenice
dostojni se ukažite.

Tko dobitnik bude ostati,
taj čas skńenja bez nijednoga
kćercu ću mu moju dati, 1810
za zeta ga primit moga.

A sad tvrdijem zakletvami
s obje strane potvrdimo
ove koje među nami
ugovore mi činimo. 1815

Enea hrabreni,
najprvi počni ti,
neka je moć meni
za Turna slijediti,
a i ti ćeš svoje u vrime, 1820
redovniče plemeniti,
svetilištim obćenime
naše kletve potvrditi.

ENEJA :

O istočno sunce milo,
lijepi uresu od nebesi, 1825
ke na svako naše dilo
svakdañi nam svjedok jesi;

i ti zemlo ova izbrana,
za koju smo s višne osude
i ja i družba svijeh Trojana 1830
mogli podnijet mnoge trude;

o veliki slavni Jove,
o Junone ponosita,
ki vladate sve bogove
i sve umrle ljudi od svita; 1835

o naš Marte bože bojni,
vojevodo svijeh vojevoda,
o bogovi neizbrojni
od nebesa, zemlje, i voda:
svjedoci mi svi budite 1840
momu ovomu sad govoru,
i me kletve potvrdite
u vašemu svetom zboru.

Ako Turno pridobije
mene u boju tegaj dana, 1845
vjera od lijepe Lavinije
on čas mu će bit podana.

Moj sin sa svijem Trojanima
iz latinske kralevine
tu tako se dijelit ima 1850
u Evandrove pokrajine,
i naprijeda nigda ne će
ni on, ni sva družba moja
s latinskijeme kralem veće
lute imati smeće i boja. 1855

To li budem ja dobiti,
što ne mogu nego u sebi
krepko se ufat i scijeniti,
po milosti božjoj s nebi:
s toga ne ištem u ovoj strani 1860
ni kralevskijeh veličina,
ni ću sa mnoom da Trojani
gospoduju vrh Latina.

Neka jednijem zakonima
oba u nam lubežljivu 1865
dva naroda među nima
s pogađajim vičnom živu.

Kralj će svekar moj vladati
kako i dosle zemlje ove,
kijem ću naša ja podati 1870
svetilišta i bogove,

pak ću s družbom mom ljublenom
nami osobit grad zgraditi,

ki će slavnijem svijem imenom
Laviniju počastiti.

1875

LATIN:

Tako Enea ja se tebi
sred ovega kunem zbora
bogovima svijem od nebi
i od zemlje i od mora:

Latininijem sinovima,
svijetlijem Febom i Dijanom,
i, ki obraza dvoja ima,
branitelom našijem Janom,

1880

neka silni pakao čuje,
neka čuje višni Jove,
ki sve uvjete potvrđuje
kroz ognene sve trjeskove!

1885

Vrh ovega sveta plama
stavlam ruku: nijedne smeće
mir današni među nama,

1890

nijedna sila razbit ne će,
ni ću vijeku promijeniti
ovu odluku stavnu moju,
što godi se dogoditi
u ovomu bude boju,

1895

ne da padnu zgar nebesa,
ne da usahne siđe more,
ne da zemlja sva se istresa,
i propade u ponore.

Prije će svijetla šibika ova,
za kralevat sagrađjena,
predne uzeti listje iz nova
i opeta bit zelena,

1900

neg će ma kći Lavinija,
kako rekoh malo prije,
vjerenica bit ičija,
razmi onega, tko dobije.

1905

Tim svi ostali s mirom stojte,
ni mislite veće o boju,

a vi trubļe sve zapojte 1910
svemu mnoštvu voļu moju.

(Ovdi trubļe pjevaju, pak kraļ govori).

Redovniče, veċ ċiniti
svetilišta počni tvoja,
za ovega ki se boja
ištu i prose; ne mo ckniti. 1915

REDOVNIK :

Dajte vino, dajte po se
kobnu vodu, moji mili,
od jutrne ku ste rose
vi jutroska nakupili. 1920

Velikoga junca iz grada
dovestit mi vi pođite,
a vi ovdi s pomnom sada
veċi ogañ raždežiti.

Dajte čaše vi zlačene,
dajte crne vi ovčice, 1925
koje imaju bit ubijene
ovdi od moje sad desnice.

Jak rujnoga vina ovega
proljeva se čaša od mene
na očiju puka svega 1930
na ove plame posvećene,
tako dajte svi bogovi,
da oni svoju krv prolije,
učinene u dan ovi
naše uvjete tko razbije. 1935

Kako crna ova ovčica
od mojega sad handara
pada ubijena zemļi nica
kod ovega sveta otara,
na isti naċin, ne inako, 1940
bez milosti ubijen bio,
kroz ċineñe ko bi opako
mir današni smesti smio.

U toliko redovnik slijedi svetilište, izlazi Kamerte nabuñen
iz grada, i govori strane Latinim:

Koje se djelo nedostojno
suproć našoj časti čini;
gdi je srce vaše bojno,
o Rutuli, o Latini? 1945

Ki je razlog, pravda koja,
da za vas svijeh ovdi sade
naš kraļević posred boja
plemeniti Turno pade? 1950

Je da brojom mi jednaci
nijesmo bludnijem Trojanima,
ali snagom, ter se jaci
ne čujemo rvat šnima? 1955

Što svi na njih sad ne gremo?
Naša je vojska toli mnoga,
da slobodno mi možemo
dva udriti na jednoga.

Kada Turno bude pasti
zavjet višnjem bogovima,
negovo će s mnogom časti
po svem svitu živjet ime, 1960

a mi ćemo potišteni
s našom štetom prem velikom
bit robovat usiljeni
oholijem zlijem silnikom. 1965

Ne mojmo se pustit ovdi,
gori od nas da nas tlače;
svak poderi britke mače,
i ko je vitez za mnom hodi. 1970

Strah ne imajte od nikoga,
ni se bojte, ni treptite,
er Kamerta velikoga
za vojevodu vi slijedite. 1975

JEDAN OD BOJNIKA :

Što se, kraļu, čini ovo
u nevjeru tvoje krune?
Koje se zgađa djelo ovo?
Koje su ovo smeće i bune?

Tko se sudi na me oči
vojsku bunit i smetati? 1980

Tko je vjeran meni, skoči
huda krivca pedepsati.

KRAJ, LATIN:

Slijedite me u grad svi kolici
vojevode i bojnici,
i ti Turno vidjet hodi,
odkud ova smeća izhodi.

1985

PRIKAZANJE DRUGO.

ENEJA, AKATE, ASKANIJO, TROJANI, A LATINI ODHODE.

ENEJA:

Što činite? Kud srnete?
Koja je ovo smeća odi?
Tko se ovo uslobodi
razbijati naše uvjete?

1990

Ustav'te se, ustavite,
o Trojani, o Latini,
na djelo se ne srčite,
ko se za svijeh koris čini.

1995

Pogođaji sve su veće
među nami dovršene,
nije potreba druge od smeće,
taj trud prosi sama mene.

Potvrdjenje svijeh uvjeta
od moje se čeka ruke;
za sve blago tegaj svijeta
ne promijenih moje odluke.

2000

Kletva i vjera sadružila
samoga je Turna meni . . .
Koja me ovo raña strila?
Izdani smo, moji ljubleni.

2005

ASKANIJO:

Vajmeh, ćajko moj primili,
koje su ovo zle namjere?
Je da boga, je da vjere!
tko te rani, tko te ustrili?

2010

U tabore hod'mo spraviti
 našu vojsku svu koliku
 suproč kletom izdajniku,
 koji se na ovo smije postaviti. 2015

AKATE:

Ovo li se kletva i vjera
 i junaštvo može zvati,
 pod koprenom
 ovako nas izdavati?

U tabor se uklonimo, 2020
 o vojevoda plemeniti,
 da ti ranu tuj činimo
 s pomnom vidjet i liječiti.

Da izgubimo glavu tvoju, 2025
 i mi svi smo izgubjeni;
 prolio brzo svu krv svoju
 tvoj zli krvnik i himbeni!

ENEJA:

Zlo sam rañen, ne imam ckniti,
 prođi ovamo, vjerni Akate,
 s desne strane neka na te 2030
 ja se mogu nasloniti.

PRIKAZANJE TREĆE.

TURNO S VOJSKOM:

Kamo Enea? Kud se odijeli?
 Kuda pođe gusar hudi,
 da djevojku sa mnom dijeli,
 koju s tolikom željom žudi? 2035

Sad bi ovdi; sad ga nije;
 zna da mu ću vrha doći,
 tere bježi, ter se krije
 od poznane moje moći.

Gdi si, opaki zli tamnjače, 2040
 ruže grada trojanskoga?

Kud pobjegnu, kud se smače
ispriđ bojna mača moga?

Evo ti u nas vjerenice,
ne možeš se veće odreći,
kripostimi tve desnice
imaš dobit, ne bježeći.

2045

Ne moj cijenit, da ona vene,
i ljubene čuti plame
kroz tve šilom zarudjene
i laštive ženske prame.

2050

Drazi našijem djevojkami
junaci su od svijeh prije;
s razbludnijem djevojkami
vjere i družbe nima nije.

2055

Ako luda i priprosta
Menelaa jur nađoste,
pod imenom komu od gosta
lijepu Elenu ukradoste;

tezijem putom i načinom
ne ć' među nam žene imati;
bojnijem srcem, ne hitrinom,
trijeba se ovdi pomagati.

2060

Ako te je naučila
jur pod Trojom hitra mati
od Diomeda i od Akila
u oblake sakrivati;

2065

s kojijem sudom, s kom pameti
ovdi te je sad dovela,
da se glase po svem svijeti
potištena tvoja djela?

2070

Da se skriješ tamni u pakao,
Turno će te svud stignuti,
platit mi ćeš grijeh svakako,
ne ć' od mene pobjegnuti.

2075

Hod'mo ga iskat, družbo izbrana;
i ako nega ne vidimo,
hudu vojsku zlijeh Trojana
svu koliku isijecimo.

PRIKAZANE ČETVRTO.

LAVINIJA, BABA, DVORKIŃICE I GLASNIK.

LAVINIJA :

Što se ovo, vajmeh, zgodi, 2080
moja družbo draga i mila,
da ista majka, ka me rodi,
smrtno me je pogubila?

S mira činit ustrijeliti 2085
moga draga vjerenika,
srce moje bi raniti,
ranom kojoj nije lika.

Ako u nemu ja sam živa,
a on žive vas u meni, 2090
oba dva smo rad ne gniva
jednom ranom porušeni.

Da li, slatki moj pokoju,
moje ufahe sve na svijeti,
ne mogoše kripas tvoju
pridobiti Grci kleti; 2095

da li ti si blag i mio
priko plama ognenoga
na sramotu njih iznio
na ramenijeh čajka tvoga;
da li mnoge teške zgone 2100
od protivne hude česti
priko morske vrle vode
podnesao si s krepkom svijesti;

kroz ovaku da nevjeru
moja majka umori te, 2105
kad čekaše, da u miru
sa mnom dobra čes združi te?

Gizdav ti se mom pozoru
jučerañi dan objavi,
moj žudjeni razgovoru, 2110
izabrana ma ljubavi;

blijeda ti te tegaj dana
dogodi se vidjet meni,

kad te ruži luta rana,
o životu moj žudjeni. 2115

Ja te živa jošte scijenim,
ali, vajmeh, brače mili,
trnem strahom sva ledenim,
dokle uzaznam živ jesi li.

Ako mi te s hude sreće 2120
bude otela smrt opaka,
nije ni meni živjet veće,
svrha je naša, jaoh, jednaka.

DVORKIŃICA :

Ne izdaj se, ma gospoje, 2125
tvoj čemerni vaj ustavi,
nu ako drago dobro tvoje
od priľute rane ozdravi.

Dokli duh se u čovjeku,
za sve teško bolnu, ćuti,
ufańe je, da smrt prijeku 2130
jošte može pobjegnuti.

BABA :

Božica ga nije zamani
od ľubavi porodila,
nu ako kripos ņe sahrani
od zle rane sinka mila. 2135

A prem evo pun brzine
k nam Latinin jedan grede,
on će znati glase istine,
kako naši posli slijede.

DVORKIŃICA :

Odkud ideš, mladće izbrani, 2140
s brzoćome takom hode?
Kao Latini, kao Trojani
među sobom sad prohode?

GLASNIK :

Trojani se i Latini
rate, biju, koľu i sijeku, 2145

strahoviti boj se čini,
rijeka od krvi svuda teku.

Kako Enea s lutom ranom
u tabor se tvrdi ukloni,
s našom vojskom oružanom 2150
na n' Kamerte pođe smioni.

I pješnici i koñici
na trojanske tu zatvore
naripiše svi kolici,
da ih užegu i obore. 2155

LAVINIJA :

Ako li se nać ne bude
u nijednoj mu pomni lika,
ter ja imam s česti hude
moga izgubit vjerenika,
nad mrtvijem ću da daj nime 2160
vlase istrgat, lice izgrdit,
i suzami čemernime

vjeru i ljubav moju potvrdit,
ter cvijeliti pristat ne ću,
dokle i mene vjernu ljudi 2165
za majčinu rados veću
smrt nemila ne pogubi.

Tač kad ne mož' na ovom svitu,
u rajskoj ćeš poznat strani
moju ljubav temelitu, 2170
vjereniče moj izbrani.

Tko zna, da se prije toga
naše u jedno duše odile:
moja od jada žestokoga,
tvoja od rane tej nemile? 2175

S bogom, draga me družice,
s bogom, ćajko moj izdani,
s bogom naša izdajnice
i ti, majko moja, ostani.

BABA :

Ne moj biti tač smetena;
kćerce, smiri jad priłuti, 2180

ne pogini prije bremena,
hodi u dvore počinuti.

Da u trojanski tabor hrli
sad tva mlados, nije prilike, 2185
među pješce i koņike,
koji bi te svu satri,

Bitće brijeme, kad ćeš moći
s boļom srećom neg se nadaš
u dragoga tvoga poći, 2190
ah, za što se tač pripadaš?

Već proroci nijesu istini,
ako danas on pogine;
nu ako višni boļe učini
neg se mlados tvoja brine. 2195

LAVINIJA :

Kud me tužnu, jaoh, vodite?
Nije ga meni već živjeti,
pustite me, ah, pustite,
pustite me, jaoh, umrijeti.

PRIKAZAÑE PETO.

ENEAS DRUŽBOM, AKATE, ASKANIJO, JAPI LIJEČNIK.

JAPI :

O vojevoda plemeniti, 2200
svijeto i rodnom i djelima,
veoma danas držan biti
imaš višnjem bogovima.

Oni, ne ja s moje strane,
blazi u naše tej potrebe 2205
od priļute smrtne rane
ozdravili jesu tebe.

Ñih milostim oštra strijela
i s velikom tvojom česti
iz rañena tvoga tijela 2210
izašla je bez bolesti.

Sve što lijeka, sve što trava
nać sam mogo i umio,

za podati tebe zdrava,
ja bjeh s pomnom privratio ; 2215

i ne moguć ugledati
ispuñenu mu požudu,
jur te spravjah ukopati,
tijem u gorku stojah trudu ;
kad jasenak travu izbranu, 2220
Ida u Kreti koju plodi,
u čestitoj vidjeh vodi,
kojom toplah tvoju ranu.

Ona život vrati tebi,
nu za drago zdravle tvoje 2225
koji godi bog od nebi
među lijeke donije moje.

Nitko drugi toj bit ne će,
razmi majka tva, božica,
koja smiri naše smeće, 2230
i bi meni pomoćnica.

Ona je, ona, svoga sina
od zle smrti slobodila,
rajski miri i vedrina
običajna nu je odkrila. 2235

Tim, sokole naš hrabreni,
spravi na boj tvu desnicu,
i, koju ti bog namijeni,
osvoji lijepu vjerenicu,
neka vas svijet poznat bude, 2240
kao trojanska moć hrabrena
iza smeće prike i hude
većma ostaje prosvijetljena.

ENEJA :

Japi, vjerni moj lekaru,
ja zahvałam svijem višnjima 2245
na ovemu lijepom daru,
i vazda sam držan nima.

Za istinu je povraćeno
od njihove meni ruke
drago zdravle i žudjeno, 2250
i smirene moje muke.

Vrhu tijela sad mojega,
što rañeni svi pak ćute,
ne pozna se ni biĳega
od čemerne rane ĳute.

2255

Nitko drugi nije za mene
nego majka moja mila
u potrebe naše obćene
bogovim se umolila.

AKATE:

Kad pravednijeh bog udara,
kaže da ih gleda i ĳubi;
i ako kad god űih pokara,
viku ih sasma ne pogubi.

2260

ENEJA:

O vitezi moji hrabreni,
ne krzmamo i ne cknimo,
zavezana kletvom meni
svud plahoga Turna ištimo.

2265

Nijedan od vas u ű ticati
ne mo, ja sam sam zadosti
silna mladca pedepsati,
i űegove strt plahosti.

2270

Namjesniće moj Mnesteo,
mać na bedru pripaši mi;
plemeniti Ilioneo,
ti kacigu priveži mi;

2275

ti Kloante moj ĳubĳeni,
utvrđi mi bojno oklopje;
ti Sergesto prihrabreni,
junaćko mi drži kopje;

ti svjetniće moj Akate,
mudri Kapi, vrijedni Sija,
srćanu mi poműu imate
vrhu sinka Askanija:

2280

on je izbrana nada moja,
moje ufaűe, moja dika,
on sred mira i sred boja
moja misao sva kolika.

2285

ASKANIJO :

Dragi ćajko i ljubeni,
znam da luhiš sinka tvoga ;
učin' ki god dio i meni
od trudeña viteškoga. 2290

Pravda i razlog nijedan ne će,
da ti trudiš, ja počivam ;
neka iz mlada i ja veće
s trudom vječnu čas dobivam. 2295

ENEJA :

Veselim se, sinko mili,
da su iz rana tebi tako
bojni trudi omilili,
i da kažeš srce jako. 2300

Tako slijedit i u naprijeda
ako žudiš vječnu slavu,
i u stare se tvoje izgleda,
i od njih uči kripas pravu.

DRUZI :

Bojna od lava lav se rađa,
od sokola sivi soko, 2305
komu je rados od svijeh slađa
zaletjet se na visoko.

ENEJA :

Hod'mo, nije cknit, družbo izbrana,
da mi ne bi Turno reko,
da ja jesam tegaj dana 2310
od negove sile uteko.

O ma liepa vjerenice,
ka si slatka ma požuda,
o vesela uzročice
od viteškijeh mojijeh truda, 2315
sumne i misli pusti tvoje
danaska ćeš moja biti,
izabrano dobro moje,
moj drag raju i čestiti.

Ah, zli Turno i nesvijesni, 2320
 ki si od smeće uzrok prvi,
 neprijateļu moj udesni,
 sve ćeš platit tvojom krvi.

PRIKAZAŃE ŠESTO.

TURNO S VOJSKOM S DRUGE STRANE:

Platili su, družbo izbrana, 2325
 zli Trojani nam platili,
 što su kleta svoga bana
 ispid moga mača skrili.

Bludit se ovo nije nima,
 ni košute bit u lovu;
 danas mrtvijem telesima 2330
 izmjeriše zemļu ovu.

Ku smo čelad nim pobili,
 ke viteze ne izbrojene!
 Još će i glava nih nemili
 pasti od moje ruke bojne. 2335

Gdi si Enea? Sad je brijeme
 kazat vrijedna tvoja dila;
 gdi te, sramni zli hotime,
 razbludnica majka skrila?

Gdi si prokleti, gdi s' vojevodo 2340
 svijeh najgorijeh izdajnika,
 ki si Grcim Troju prodo,
 za prikoran bit do vika?

Gdi si, obijesna ubojico 2345
 i krvniče prednijeh sjena,
 gdi si ženska strašivico,
 po svem svijetu pripovjena?

Gdi si o tamni, gdi si o hudi
 nad ostale sve Trojane,
 koji si se, tako svudi, 2350
 pak doskito u ove strane?

Ako sile me hrabrene
 strah je kušat tebe u boju;

svi Trojani neka izmijene
potištenu glavu tvoju. 2355

Na stotine, na tisuće
neka dođu suproč meni,
od vlasti će me moguće
svi kolici bit satreni.

Ali se i vi, zla čeladi, 2360
moga od mača pripadate,
od vašega kraļa radi
sad se meni ne ozivate.

Kad ste tako sasma pali,
i kad srca u vas nije, 2365
kad ste bojnu moć poznali
od hrabrene Italije,

dajte oružje vitezime,
a vi rodnijeh posred kraja
pođ'te služit za hotime 2370
i hadume od saraja.

S nam li vi se stanićete,
koji grabšom sved živemo,
na snijeg na led svako dijete
prije povoja ki mećemo, 2375

plahe zvijeri od planine
bez pristanka ki tjeramo,
paček iste još sjedine
kacigami pokrivamo?

Ženska je u vas sva naprava, 2380
vi živete sved u lasti,
uresi su vašijeh glava
ne kacige, neg pomasti.

O djevojke razbludjene,
kijem se u kose pamet stani, 2385
o strašive posve žene,
vi Trojanke, ne Trojani.

2386. posve žene] tako sam promijenio rukopisno: poscescene. 2387. vi?

PRIKAZANJE SEDMO.

ENEJA, TURNO, TROJANI, KRALJ, LATIN, LATINI.

ENEJA :

Pusti otrovne riječi, pusti
 Za strašiva koga tvoriš?
 Sve toj lažeš posred usti, 2390
 na Trojane što govoriš.

A prem evo od ovudi
 i kralj Latin k nami grede,
 platit mi ćeš prid nim, hudi
 nesvijesniče, tej besjede. 2395

TURNO :

To ja hoću, to ja želim,
 prid svijem svijetom da ti ukažem
 junačkijema vrijednijem djelim,
 al' ti lažeš, al' ja lažem.

ENEJA :

Nesmotrno govorene 2400
 stav' na stranu ter se spravi,
 plemenito na čineće,
 vrijedan vitez čijem se slavi.

Molim ti se, kralju, sjedi,
 ter potvrdi kletvu tvoju, 2405
 pače kćercu ter dovedi,
 neka pazi sreću svoju,

da rasladi moje trude
 vedrijem zdrakom svoga lica,
 i da taj čas ona bude 2410
 dobitniku vjerenica.

KRALJ :

Kad ne ćete, mladci slavni,
 da se inako pogodite;
 ja ponavljam govor stavni
 i moje kletve temelite. 2415

Sve što je smeće danas bilo,
 svijem se nebom kunem prije,

da po znañu mom slijedilo
i po voli ništa nije.

Kunem se opet, da kći moja 2420
onomu se ima dati,
od ovega koji boja
u dobitju bude ostati.

Hrli jedan vas dvornika 2425
Lavинiji rijet, da sada
ova djela sva kolika
dođe pazit s mira grada ;

i kad bude boj svršiti,
da za veću čas i diku 2430
uputi se ovdi biti,
plata slavnom dobitniku.

Vi vitezi bijeña ovoga,
kijem vladañe pridano je,
zatočnika svaki svoga 2435
već na mjesto stavi svoje.

Po zakonu ñim bojnomu
sunce i vjetar razdijeli se,
po junaštvu da pravomu,
ne po sreći, boj čini se.

TURNO :

Ja ne marim ništa toga; 2440
bojne trubje zapjevajte,
ter do svrhe od silnoga
boja pjevat ne pristajte.

Ovdi se Enea i Turno biju; Turno rañen pada, i govori

ENEJA :

Ovako se zgađa onima, 2445
ki vojuju bez razloga !
Prid Latinom ovdi svima
dobitnika poznaj svoga.

TURNO :

Dobio si, svijetli bane :
evo na smrt rañen padam ;

od priľute ove rane 2450
 živ se u dugo bit ne nadam

Podpuno je već ostala
 Lavinija ľubi tvoja;
 po pravdi je dostojala
 ovu platu plahos moja. 2455

Za život se moj ne molim,
 ti od něga što hoć' čini;
 za tužna se ćaćka bolim,
 komu ginem rod jedini.

Da daj mrtvo tijelo moje 2460
 ucviľenu starcu vrati,
 da razgleda jade svoje,
 da me može ukopati.

Smili mu se, bolnu, smili,
 ne uzmnažaj mu jad nemio, 2465
 tvoj Ankiso ćaćko mili
 priličan je němu bio.

KRAĻ LATIN :

Ne udri, bane, s tve blagosti
 po svem svijetu pohvaľeni,
 za moju mu ľubav prosti, 2470
 malo živa daruj meni.

Ne mo kazat srǵbu ognenu
 vrh snižena i dobita;
 vrat' ga ćaćku ražalenu,
 ki je od mojijeh starac lita. 2475

Ured jedan od dvornika
 pođi kćercu mu dovedi,
 da užíva vjerenika,
 koga nebo nõj odredi.

ENEJA :

O prisvijetli kraľu, koga 2480
 sa svijem srcem i pameti
 ja kao ćaćka ľubim moga
 i poštujem na svem svijeti
 što na tvoje molbe blage,
 što da kratim tvoj dobroti? 2485

Moj bih život s voļe drage,
neg li Turnov darovo ti.

Za ļubav mu praštam tvoju.
O Rutuli, ne cvijelite;
uživajte milos moju:
Turna ćaćku povedite.

2490

Plemenita ma desnica
prašta onezijem, ki se mole,
a pošile zemļi nica
glave silne i ohole.

2495

KRAĻ:

Sam si sebe pridobio,
moj drag sinko, tezijem dilom,
i do neba uzvisio
ime tvoje ćudim milom.

A prem evo kćerca moja
grede s dragom svom družinom;
uživa ju mlados tvoja,
tvu desnicu združi šnome.

2500

PRIKAZANE OSMO.

LAVINIJA, DVORKIŅICE, I OSTALI.

KRAĻ:

Evo tvoga vjerenika,
kćerce; trudne misli ustavi,
evo slavna dobitnika,
evo slatke tve ļubavi.

2505

Daj prida mnom ruku odi
za drag biļeg tvoje vire
milosnomu vojevodi,
koga svud se glas prostire.

2510

LATIN:

Hvala višnijem od nebesi,
ki su danas ispunili,
što ti davno, ćaćko mili,
nih naredbom počeo jesi.

2515

Tim ja s vrijednijem banom sada
kao desnicu da ne združim,
i ne ljubim nje mlada
i ne dvorim i ne služim?

Pravedno je, da sve vike
moj gospodar, moj kralj bude
slavni vitez, ki tolike
podnije i dobi za me trude.

2520

ENEJA :

O kraljevska djevojčice,
tolika je tva ljepota,
i, ka rajsko tvoje lice
pridobiva, tva dobrota,

2525

da je dobro stalo meni
sve najveće podnijet trude,
da tvoj ures ne izrečeni
dostojna mi plata bude.

2530

Ah, blaženih sedam ljeta,
koja istratih iduć ovdi,
i sve što se muke zgodi
u ovijeh mi stranam svijeta,
kad ovake stekoh dare,
stotijem dijelom ki nadhode
sve sadašne i sve stare
teške i mudre moje zgode.

2535

Sad je mirno srce moje
što sam Turnu ja prostio:
ne sakrivi vele, što je
taku mi otet milos ktio.

2540

Nije stvar ina neg' dar boži,
zamjerna je tvoja dika,
koja srce moje podloži,
da robujem njoj do vika.

2545

LAVINIJA :

Ja sam tvoja robičica,
drag pokoju me mladosti,

mala je lijepos moga lica
pri nebeskoj tvojoj kriposti. 2550

ENEJA :

Veća je moja dika i slava,
što me u takoj scijeni držiš,
nego da sam namijeñeni
kralj od svijeta svijeh država. 2555

Dvori, sinko moj čestiti,
vjerenicu vrijednu moju,
i sveđ nastoj nu častiti
kako pravu majku tvoju;
dvori kralja, koji nosi 2560
sliku Ankisa djeda tvoga,
i u ñega svjete prosi
od živleña kraljevskoga.

ASKANIJO :

Pravedno je častit meni,
od dobrote ki su tvoje, 2565
moj drag ćaćko, pečastjeni,
i ki svaku čas dostoje.

U tvojoj lijepoj vjerenici
majke moje pazim diku,
a kraljevoj u prilici 2570
ljubljenoga djeda sliku.

KRALJ :

Rasti, sinko plemeniti,
rasti u naprijed s tom pameti ;
dostojna je gospoditi
taka kripos svemu svijeti. 2575

O Latini, o Trojani,
naše dobro ki žudite,
skladnom pjesnim izmiješani
ovu vjeru proslavite ;
nu vi tanćac dvorkiñice 2580
učinite prije toga

na čas bana trojanskoga
i njegove vjerenice.

Ovdi dvorkińice tanac izvode i pjevaju.

DVORKIŃICA 1. :

O kraljice,
vjerenice 2585

najsvjetlego na svijet bana,
tvoj ustavi
jad nepravi,
ter se raduj tega dana.

Eto tvoga 2590
pridragoga,

eto žele tvoje uza te,
on bojnemu

trudu svomu
prem dostojne ima plate. 2595

Od nemile
smrtne strijele
umro nije tvoj izbrani;
tva lepota,
tva dobrota 2600

ustrijeli mu srce i rani.

Razgledaj ga,
uživaj ga
mirna, zdrava, i vesela,
ter u krilo 2605
primi milo
dobro, ke si ti želežla.

DVORKIŃICA 2. :

Pusti veće
boje i smeće,
slavni Enea i hrabreni, 2610
ter s pokojom,
lijepom tvojom
sprav' se na drag boj ljubłeni.

DVORKIŃICA 3. :

I ti tvoje
 nepokoje, 2615
 o kralice stara, ustavi,
 ter u miru
 srećom viru
 lijepe kćerce tve proslavi;
 igdi okolo 2620
 sunce oholo
 s dragijem zdracim zemļu grije,
 hrabrenomu
 i dragomu
 tvomu zetu slike nije. 2625

DVORKIŃICA 4. :

O Venere,
 s ove vjere,
 srećne i slavne svemu sviti,
 u tve ruke
 drage unuke 2630
 pripravi se već primiti.
 I ti s blagom
 majkom dragom,
 s Imeneom združen odi
 kriposnoga 2635
 braca tvoga,
 o Kupido, na pir hodi.
 Dosle boje
 on tjero je;
 sad nastojat neka bude 2640
 na vesela
 tvoja djela,
 na celove, na razblude.
 Najdraža se,
 najslađa se 2645
 dika i rados ima reći,
 ku s viteškijem
 trudom teškijem
 vrijedan čovjek bude steći.

KOR :

Lijepo ti je na svem sviti 2650
 pridobit vas teške trude,
 kad junačkom za dobiti
 draga plata slijedit bude ;

nu nad lijepom vjerenicom
 ljepše i draže plate nije, 2655
 oružanom svojom desnicom
 vrijedan vitez koju dobije.

Junaku je želnu hvale
 lijepa ljubiti plemenita
 nad urese sve ostale 2660
 od uresa vjekovita.

Ona s neba pomoć mila
 čovjeku je određena,
 da mu bude u sva dila
 drag razgovor, druga općena. 2665

Ona je ljudsko slatko ufaće,
 ona dragi pokoj žudi,
 na viteško djelovanje,
 ona bojno srce nudi.

Tim su svijetli i velici, 2670
 slavni Enea, tvoji uresi,
 koji s mačem u desnici
 lijepu ljubiti stekao jesi ;

lijepu ljubiti, koju davno
 tebi na dar višnji odredi, 2675
 ke će staviti pleme slavno
 vas svijet pod sve zapovijedi.

Vidim vaši vrijedni unuci
 gdi grad zidu bojna Rima,
 gdi sve zemlje, gdi svi puci 2680
 dohode se klanati nima.

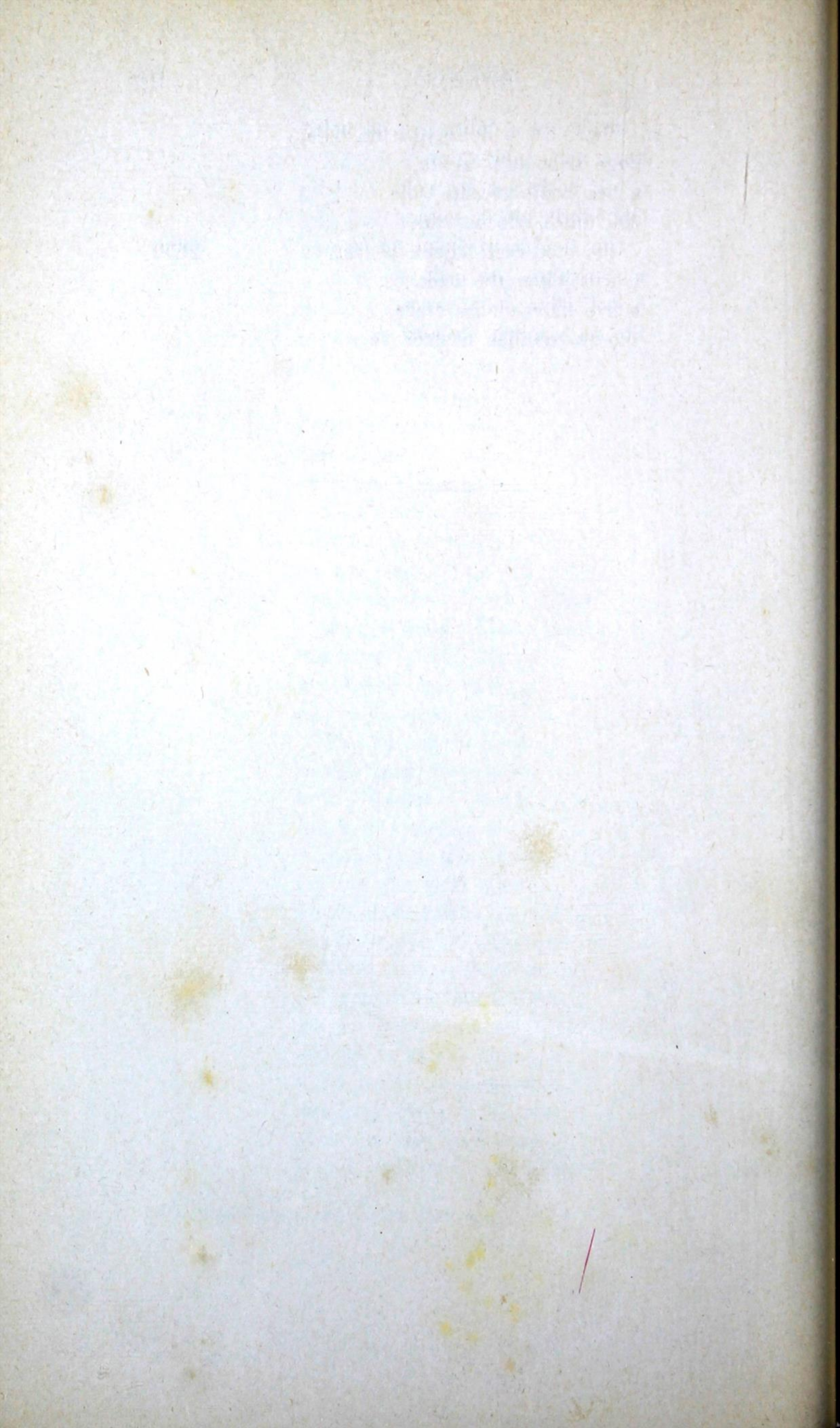
Za ljudsku je koris obro
 vas kralj višnji od vik vika,
 svako se ufati ima dobro
 s tako vrijednijeh vjerenika. 2685

2657. koju] *rukop.*: kao. 2683. vas] *rukop.*: vaš.

Svak čas s dobra gre na boļe,
koga nebo ļubi zgara,
a bez boļje sve Ńto voļe
ćini umrli, zlo se vara ;

tim steć ćasti vijeku ne će,
u svu jakos tko uzda se,
a sve uļiva dobre sreće,
tko na viŃnijeh naslaņa se.

2690

CAPTISLAVA.

*Rukop. dubrov. frańev. br. 29: Captislava spjevana po Đonu Đore Palmo-
iću, vlastelinu dubrovačkomu, a prid dvorom prikazana od družine smetenijeh
godišta 1652. na 15. febrara. Tako i br. 86, samo što mjesto spjevana ima uči-
ena, a nema dodatka: na 15. febrara.*

Imena, koja ulaze¹ u ovo prikazaње.

Prolog: Slava s družbom² od hvala.

Krunoslav, kralj od Epidavra.

Љubislava, kraljica od Epidavra.

Bojnislav, sin kralja srbskoga.³

Gradimir, sin kralja ugrskoga.⁴

Lauš, sin kralja boemskoga.⁵

Vladimir, sin kralja od Epidavra.

Captislava, kći kralja od Epidavra.

Љubica, kći kralja od Epidavra.

Teuka,⁶ kći kralja od Epidavra.

Poklisari kralja srbskoga.

Sjevernica vilenica, kraljica od sjevera.

Glasnik.

Skup bojnika.

Družina Bojnislavova.⁷

Skup maňaka ili⁸ pigmea.

¹ *Jedan*: ulazu. ² *drugi*: s kortim. ³ *drugi*: srpskoga ili svarsokoga. ⁴ *jedan*: ungrskoga. ⁵ *jedan*: čehskoga. ⁶ *dva*: Teuka, *treći*: Teukla, *četvrti*: Teukla. ⁷ *drugi*: družina Bojnislava, ili skup družbe Bojnislava. ⁸ *jedan*: ili ti.

SLAVA S DRUŽBOM OD HVALA.

O ki ne imaš vik zapada
svijetlom suncu tve slobode,
Epidavra lijepa grada
Dubrovniče ljepši rode!

posred tvojijeh evo mira,
gdje daleko svijeh silosti
cvijet nebeski čista vira
raste, i svake šnom kreposti,

5

majka puka slovinskoga
ja čestita gredem slava,
djelovaña kreposnoga
nerazdiona druga prava,

10

bivši obišla u okoli
sva kraļevstva i gradove,
gdi pod nebom slavan toli
tvoj slovinski jezik slove;

15

jezik, ki se s ledna mora
do adrijanskijeh voda stere,
prika poļa, rijeka i gora,
kojijem nije broja ni mjere.

20

Kraļ ovezijeh jur zemaļa
i naroda dike puna
bi Krunoslav, vrijednijeh kraļa
vjekovita čas i kruna..

25

On viteške djelom ruke
u junačkom bivši boju
pridobio mnoge puke,
i stavio pod vlas svoju,

8. kreposti] *drugi*: kriposti *ili*: krjeposti. 11. kreposnoga] *drugi*: kriposnoga
ili: krjeposnoga. 14. kraļevstva] *drugi*: kraļestva. 18. adrijanskijeh] *drugi*:
adrijatskijeh. 19. rijeka] *jedan*: rika. 20. *jedan*: broja kojijem nije ni mjere.

ne htje od službe navrć nima
teška jarma, ni carine, 30
ko s podložnijem narodima
svi sadañi kraļi čine;

nego s vječnom svojom dikom
ļubežļivo svijeh usili,
slovinskijem da jezikom 35
u naprijed bi govorili;

da za vazda poklone mu
jednom harač ovi ugodni,
a u ostalom da su svemu
i pokojni i slobodni. 40

Ne može se izrijet, kako
uze hvalit srca harna
pridobito mjesto svako
dobitnika blagodarna.

Moški, Rusi, i Poljaci, 45
Pomerani, i Vandali,
Česi, Srbļji, i Bošnjaci,
i slovinski puci ostali,

pogodiše svi hoteći
ovoj blagoj zapovijedi, 50
slavni jezik zagreći,
ko hrabreni kraļ naredi,

ñegov život ter uresni
i hrabrenstvo plemenito
u slovinske slatke pjesni 55
učiniše glasovito.

Ko s neumrljem ovijem vezom
bojne puke uharači,
kažuć da je nad pjenezom
od ļubavi poklon jači; 60

u pokoju veselomu
želeć mirne dni trajati,
u Epidavru starom tomu
sa svijem dvorom dođe stati.

36. u naprijed] *drugi*: u naprijeda *ili*: naprida. 43. pridobito] *jedan*: pridobjeno. 47. Česi] *drugi*: Čehi. 59. kažuć] *jedan*: znajuć. 63. starom tomu] *drugi*: starom svomu, *ili*: starom tvomu, *ili*: stanu tvomu.

S drage voľe primiše ga 65
svijetla grada sva gospoda,
ne tegnuta bivši od nega
u ničemu njih sloboda.

I za ukazat veće hari,
u vrijeme u ko šnim općiše 70
rimski ođošē jezik stari,
a slovinski zagrliše.

Samo za čas rimske krvi
da se pišu, htješē oni,
u latinski jezik prvi 75
njih naredbe i zakoni ;

njih zakoni, kijem i sada,
pohvalenijem po svem sviti,
država se tvoja vlada,
svijetli grade plemeniti.

Još govorom slovinskijeme 80
za neumrle svoje urese
Epidavro u toj vrijeme
stari Captat zvat počē se.

On od bojne Captislave 85
ovo ime steć dostoja,
ka bi, slavni Krunoslave,
lijepa i draga kćerca tvoja.

Ova dikla zaľubjena 90
s vrijednijem mladcem Gradimirom,
za sve er družijem narećena
bi mlađahna taštom virom,
ukazaće danas svijetu,
vjere i ženbe da ne slijede

81—86. dva rukopisa:

Još govorom slovinskime,
ki u široko svud prostrije se,
Epidavru novo ime
u toj doba nadjede se ;
ime od bojne Captislave,
koje steći on dostoja

ali u jednom od njih su u dnu ti stihovi promijeñeni na onu kako su ovdje
u tekstu. 90. mladcem] drugi: mladcom ili: mlacem ili: mlacom. 92. taštom]
drugi: s taštom. 93. ukazaće] drugi: ukazatće.

po ispraznom ljudskom svjetu, 95
neg ko višni zgar odrede.

Tim vesele svak odluke
gleda i pazi danas ovdi,
za sadašne što nauke
u staro se doba zgodi; 100

a mi hvale, druge moje,
hod'mo dvorit segaj dana
suncu slične sej gospoje,
čas slovinskih našijeh strana

ČINĚNJE PRVO.

SKAZAŠE PRVO.

KRALICA LUBISLAVA, KRALJ KRUNOSLAV, DVORANI I
DVORKIŠICE.

LUBISLAVA:

Kralju, svijetla moja kruno, 105
gospodaru moj čestiti,
kijem se mogu ja podpuno
verna lubi svud dičiti,

velika je tvoja cijena,
neumrle su tvoje slave, 110
što su od tebe pridobijena
i kraljstva i države;

što naseli mnoge u strane
tve junake plemenite,
čineći ih kralje i bane 115
i knezove uzmnožite;

što narodim dobijenijeme
drugi harač ne postavi,
van s jezikom slovinskijeme
samo poklon od ljubavi; 120

što tve vladaš podložnike,
ne ko sluge, neg sinove;
što te zemlja harna u vike
ne rođenijem ćaćkom zove.

95. ljudskom] drugi: ljudskom. 96. odrede] jedan: naredi. 98. dva: ljubko i pomno slušaj ovdi. 102. hod'mo] jedan: homo. dvorkišice] jedan: dvorkiše.

Izvršnos je nu najveća 125
 blagodarne tve desnice,
 uzvišene, čas, i sreća
 mene izbrane tve družice.

Što si u boju ćaćka moga,
 kraļa od Bosne pridobio, 130
 to negova bi čas mnoga,
 tezijem ga si uzvisio ;

er negovoj kćerci, meni,
 ka bih tvoja robiñica,
 dar darova ne izrećeni, 135
 da ti budem vjerenica.

Spomena se još ne stara
 u mom srcu zatravjenu,
 kad me onada razgovara
 tužnu, plaćnu, zarobjenu ; 140

kad učini, da ožive
 jedna mrtva svijem dobrima
 s tve besjede ļubežive,
 s tvojijem djelim visocima. 145

Dobitnica u izgubjeñu 145
 ćestita se ugledati,
 a uzvišena u snižeñu
 sred nevoļe teške ostati,

čas je i sreća prem velika,
 kakve druge nije na svijeti ; 150
 toli blaga dobitnika
 razložno je sved žeļeti.

KRUNOSLAV :

Ma kralice Lubislava,
 po svakomu ja razlogu
 vrh kraļevskih svijeh glava 155
 zazvati se blažen mogu,

ne kraļestva što sam mnoga
 bojnom sabļom pridobio,

134. bih] *jedan*: bjeħ. 143. ļubežive] *jedan*: ļubeznive. 144. s tvojijem] *je-*
dan: tvojijem. 155. *drugi*: vrh svijeh inijeh kraļa i glava *ili*: vrh svijeh inijeh
 kraļa glava *ili*: vrh svijeh glaskijeh glava. 158. bojnom] *drugi*: s bojnom.

i naroda slovinskoga
 slavni jezik uzmnožio ; 160
 neg što rajska tvoja dika
 i drag ures tvoj jedini
 od slavnoga dobitnika
 svojijem robom mene učini.

Onda od mene prem pozna se, 165
 veličinu tvu videći,
 plemenita srca da se
 vik ne gube u nesreći ;

da gubeći dobivaju, 170
 i da u većoj tad su scijeni,
 od njih isti da ostaju
 dobitnici pridobijeni.

Tim zamjerne me su sreće,
 tebe imajuć lubi moju, 175
 me kraľestvo od svijeh veće,
 izabrani moj pokoju.

Jedno, er si ponosita
 prem ko srce moje žudi
 nad kraľicam svijem od svita,
 rodom, licem, riječim, čudi ; 180

drugo, er mi si porodila,
 nam neumrla dika što je,
 s trema kćercam sinka mila,
 četir slavne krune moje.

Mlad Vladimir, ki se u jedno 185
 s Captislavom lijepom rodi,
 kaže, tvoreć mudro i vrijedno.
 da od plemena moga izhodi

Captislava, i Ľubica, 190
 i Teuka, dikle znane,
 uresom su svijetla lica
 i dobrotom svud spjevane ;
 najstarija, Captislava,
 ka bi dijete obećana

164. svojijem robom] *drugi*: sužnem dražijem *ili*: svojijem dražijem. 174
 imajuć] *jedan*: imati. 177. ponosita] *drugi*: podnosita. 184. četir] *jedan*: četir.
 193. najstarija] nu starija.

druga biti Bojnislava, 195
 kraljevića srbskijeh strana,
 van lijeposti, kom se slavi,
 i dobrote ne izrečene,
 kraljevske je prem naravi
 i junačke i hrabrene: 200
 svioni ures i zlaćeni
 priteško je noj oklopje,
 igla bojni mač hrabreni,
 a kudjeļa vito kopje.

LUBISLAVA:

Bojna dikla izgleda se 205
 u vitešku kripos tvoju,
 i u braca, koga glase,
 da je ognjeni trijes u boju.

KRUNOSLAV:

Ne štedi se ona u rati,
 gdje od krvi teku rike, 210
 za čas bojnu zatjecati
 sve najače zatočnike.

Nijesu prošla još tri lita,
 ko si od mene čula prije,
 kada razbih strahovita 215
 kraļa od silne Bulgarije:

gorostašnom zlom Tarašu,
 glavi od Skopja tvrda grada,
 krunu i slavu braneć našu
 glavu odsiječe dikla mlada, 220

pak na očiju svijeh bojnika
 brža od vihra, vrla od plama,
 vojske pješac i koņika
 shara i razbi ona sama.

Dugo je brojit bojna dila 225
 i kriposti ne moguće,
 kim do neba uzvisila
 čas je svijetle naše kuće.

07. braca] drugi: bratca. Jedan rukop. nema stihova 219—229, a jedan stova 213—224; u ovom posljednjem stih 225 glasi: zamirna su bojna dila.

LUBISLAVA :

Kraleviću Bojnislavu
tko da jednak bude u sreći, 230
vrijednu ovako i gizdavu
ki dostoji drugu steći?

Još da mlađu kćer Lubicu
kriposnomu Gradimiru
mi podamo vjerenicu, 235
u komu bih bila miru!

On, sin kraļa ugrskoga,
mnoge zemļe ki gospodi,
scijenim da je cijeca toga
tebe došo dvorit odi. 240

Ćud negova plemenita,
ures, lice, i besjeda,
i hrabrenos glasovita,
ka se svuda pripovijeda,
ugađaju tako meni, 245
da vidjeti ne mnim prije,
da nam bude zet ljubjeni,
drag nam prijatelj sada gdi je.

KRUNOSLAV :

Samiri se, biće brijeme,
da o temu besjedimo; 250
s Bojnislavom hrabrenijeme
u to vjeru dovršimo.

S Kazimirom plemenitijem,
od koga se on rodio,
s prijateljstvom stanovitijem 255
ko brat sam se ja ljubio :

hoću naši da sinovi
zaľube se, i da meni
negov dragi porod ovi
kako sin je ne rođeni. 260

230. tko] *drugi*: ko. 231. vrijednu] *jedan*: lijepu. 246. mnim] *jedan*: mlim.
249. *jedan*: nu samiri se biće brijeme, *druga dva*: nu podobno biće brijeme.
252. dovršimo] *jedan*: da vršimo, *jedan*: utvrdimo.

Znaš Ľubica, naše dijete
ko bi po nem slobodena
od nakazni grde i klete,
silna zmaja i ognena?

Jes vidjela, o kraljice, 265
s kojom slavom on došo je
za rad lijepe vjerenice,
da je u zemlje vodi svoje?

Nu za što je ubah mala
obećana bit negova, 270
i još nije riječ podala,

je li joj ugodna vjera ova;
voļu ćeš joj moju odkriti.
ko kraljevska prosi dika,
da se bude pripraviti 275

primit svoga vjerenika,
a ja ću se poč s gospodom
segaj grada razgovorit,
neka i oni s dobrom zgodom
moga zeta budu dvorit. 280

SKAZAÑE DRUGO.

BOJNISLAV I DRUŽINA.

Pirovati spravite se,
o viteška družbo moja,
i pripijevat moje urese
sred veseļa i pokoja.

Kćerca kralja Krunoslava, 285
glasovita po svem sviti
hrabrena će Captislava
jur podpuno moja biti.

Iz mlađahnijeh jošte dana
u dostojnoj ona scijeni 290
vjerenica obećana
djetetu je bila meni.

Sad kada smo uzrastjeli,
i za moju čas veliku

lijepa dikla s bojnijem djeli 295
bivši stekla vječnu diku.

razlog ište, da utvrdi se
naša davna vjera veće,
i da slavni pir čini se
za izvršenje moje sreće. 300

Brzo će nam doći plavi,
sred kojijeh ću s dobrom česti
u dostojnoj dici i slavi
doma dragu mu povesti. 305

U njih čekam poklisare, 305
po kijeh ćaćko moj čestiti,
običaji ko su stare,
šle nevjestu svu voditi.

U toliko od vas svaki
moju dragu vjerenicu 310
nastoj dvorit sve što je jaki
kako izbranu svu kraljicu.

JEDAN OD BOJNIKA :

Kraļeviću Bojnislave,
kruno vrijednijeh svijeh bojnika,
ki si srbske sve države 315
uzvišene vječno i dika,

sa svijem srcem, sa svom snagom
svi veseli nastojimo,
da te s ļubi tvojom dragom
i služimo i dvorimo. 320

Čista ļubav mogla nije
igdi žarko sunce sviti
ljepše vjere i srećnije
neg je vaša sjediniti.

Jednacijeh ste dana i ljeta, 325
i bojnici slavni oba,
dva najveća kraļa od svijeta
rodiše vas u isto doba ;

ko braća se oni draga
među sobom ļube i scijene, 330

*Jedan rukopis nema stihova 301—312. 304. povesti] jedan: odvesti. 329.
braća] jedan: bratja.*

ne štedeći snage i blaga
u potrebe svoje občene.

Sad kada se ljubav ova
s vašom vjerom utemeli,
biće dražijeh rad sinova
vele draži prijatelji. 335

Kralj Krunoslav sa svom kućom
držan ti se još nahodi,
er kripostim tvom mogućom
zla ga teška oslobodi, 340

kad Ljubica, tvoje ljudi
draga sestra i ljubjena,
ognenomu zmaju iz zubi
bi po tebi ugrabjena; 345

zmaju onemu, ki pri žalu,
naše oči ko vidješe,
djevojčicu tihu i malu
za proždrijet je popo bješe, 350

i pljući šnom sred usi
na tvrd Markan srda plaha,
ti se za nom plovom pusti
bez krzmaña i bez straha. 355

Bojnijem kopjem u desnici
zvijer otrovnu smrtno rani,
i mlađahnoj djevojčici
tezijem djelom život shrani. 360

Dno morske se zabi vode
rañen drokun usioni,
a ti smione pun slobode
živu diklu na kraj doni. 365

Ke radosti, ka vesela,
uživañe ke je bilo
ñe ljubjenijeh roditela,
kad mi vrati dijete milo.

BOJNISLAV:

Junačke je od desnice
i kraljevske od pameti 365

branit lijepe djevojčice
od protiva svijeh na svijeti.

Koli krat sam ja se udrio
strahovitijem s gigantima, 370
i njihovu čas branio,
i sačuvo život nima !

Dokli budem u životu,
ne ću štedjet moje trude,
štitit rajsku njih ljepotu 375
od protive svake hude.

Vrhu brijega nu visoka
jedan od vas hrlo uzidi,
je da jedrit iz istoka
naše bojne plavi vidi. 380

Ne mnim prije da one dođu,
priko morske neka vode
mu kraljicu i gospođu
u kraljevstvo moje vode.

A kraljevim svijem sam piso, 385
proz kijeh imam proć države,
ovu moju želju i miso
i kraljevske moje sprave ;

jedno, neka djelom time
nijedan ne bi prosumnio, 390
drugo, ljubko da me prime,
ako bih se gdje svratio.

Mi se ostali, družbo izbrana,
naše u dvore uklonimo,
za pirnoga srećna dana 395
sve potrebe da spravimo.

BOJNICI :

Lijepo je tva svijes namislila,
o naš mili gospodine ;
kriposna se čine dila
vazda od stavne tve visine. 400

370. *drugi*: strahovitijem gigantima, *ili*: s strahovitijem gigantima. 378
uzidi] *jedan*: izidi. 381. *mnim*] *drugi*: *mlim*. 384. kraljevstvo] *drugi*: kraljestvo.
Jedan rukopis nema stihova 377—404, drugi stihova 385—404, treći stihova
385—404.

Kad godi se tebi zgodi
s tvojom ljubí odijeliti,
i po suhu i po vodi
mi ćemo te svud slijediti.

SKAZAÑE TREĆE.

LAUŠ I GRADIMIR:

Za to, vrijedni Gradimire, 405
drag rodjače moj ljubjeni,
ne štedi se tve nemire
na uzdanu odkrit meni.

Tebe ugrski kralj čestiti,
mene od Čeha kralj porodi, 410
vitezovi glasoviti
igdi zora bio dan vodi.

Oni braća, a mi prvi
među nam smo bratučedi, 415
jedne kuće, jedne krvi,
prijatelji i susjedi.

U slobodni grad nas ovi
jedna miso, mnim, donese, 420
gdje najbolji vitezovi
s Krunoslavom nahode se,

a to neka uzmnožimo
čas imena šnim našega,
i s načinom naučimo
vladat rodne zemlje od nega.

Komu možeš odkrit boļe 425
nego meni tugu tvoju,
ka te mori, ka te koļe
u tač gorku nepokoju.

Mučecemu znaj djetetu 430
ni sva majka razumije,
plam potajan rađa štetu,
skrovnoj rani lijeka nije.

Ne srami se, ne ckni veće,
plemeniti kraljeviću,

za samirit tvoje smeće 435
posred plama skočiti ću.

GRADIMIR :

Laušu, dragi bratučede,
koga vrijedni svi poštuju,
lubežlive tve besjede
tako srce me siluju, 440

da ne mogu gorko i mnogo
nego ti odkrit me skončanje,
od kojega nije mogo
nitko dosle doć na znaње ;

nu što mi će toj pomoći, 445
bivši ma zled toli prika,
da ne ć' umjet, da ne ć' moći
podobna mi naći lika ?

LAUŠ :

Izvan smrti lijek je svemu :
zvijezdam znana svijes gospodi; 450
počni veće, je da i temu
lijek se iznađe koji godi.

GRADIMIR :

Posred dvora ćaćka moga
ja bez nijedne rasteć muke,
i života kralevskoga 455
dobre ućeći sve nauke,

kripos krala Krunoslava
bi mi mladu povijedana
i negova dika i slava
po svem svijetu razglašena: 460

ko s oružjem mlad steko je
lijepu lubi i kriposnu,
kćercu slavna krala Ostoje,
koji obilnu vlada Bosnu, 465
a to er s mačem sred desnice
s bojnijem djelim junačkima

454. rasteć] rukop. akad. 68, koji gdje god se može navraća na čakavsku restuć.

- grabit lijepe vjerenice
čas je i dika Slovinima;
ko se svijetli glas prostira
na sve strane i države 470
od sina mu Vladimira
i od kćerce Captislave;
ko slijedeći čas istinu
gre po svijetu dikla znana;
ko srbskoga kralja sinu 475
bi mlađahna obećana;
iz očina dvora kako
bješe se i ti jur dijelio,
i djelujuć bojno i jako
vjekoviti glas dobio. 480
Za to se i ja nahodeći
od mladosti u prolitju,
i s oružjem želeć steći
ime slično momu bitju,
za kriposno djelovati, 485
krv na što me ma zaveza,
od ćaćka se upisati
činih u broj od viteza,
svega roda ter krijući
rodne ostavih moje dvore, 490
bez umora probijući
luge i strane, poļa i gore,
sad s junacim glasovitijem
rvući se i rateći,
sad s zvijerima strahovitijem 495
sad s gigantim boj čineći.

LAUŠ:

- Tko kriposno ne djeluje,
vijenca od slave ne dobiva;
trudeći se napreduje,
vazda je taman, tko počiva. 500

GRADIMIR :

Tako hodeć u noći, u dne,
 bojnijeh truda u potjeru,
 po zapadu, po poludne,
 po istoku, po sjeveru,
 zgodi mi se jednom doći,
 cijelo ljeto nije od tada,
 malo prije tamne noći
 Smederova blizu grada. 505

Po jezicijeh od svijeh ljudi
 tu čuh karat djela plaha 510
 zadojena u zloj ćudi
 nevjernoga Vučistraha.

On hitroga sin Vukmana
 i himbene Kunovice,
 smederovskijeh lijepijeh strana 515
 koji bjehu poglavice,

oteo bješe pun nescijene
 suproč pravdi, putu, i redu,
 lubi knezu od Prizrene,
 kumu, drugu, i susjedu, 520
 koji, bivši obnemogo
 s teške zledi i žestoke,
 i ležeći dana mnogo

u posteli kroz te uzroke ;
 zli Vučistrah kunoviti, 525
 kažući se mučan dosta,
 dođe nega pohoditi
 ko prijateļa svoga i gosta.

I tako ga pohodeći,
 pod prilikom od ljubavi 530
 plahi mladac i grabeći
 na izdañe se kletu stavi :
 silnom rukom isred dvora
 Zorku lubi ugrabi mu,

501. u noći, u dne] *jedan*: u noći i u dne, *dva*: u noć' i u dne, *četvrti*: u noć u dne. 508. Smederova] *drugi*: Smedereva. 510. karat] *drugi*: korit ili tvorit. 515. smederovskijeh] *drugi*: smederevskijeh. 525. kunoviti] *jedan*: i nečisti.

koja ljepša nego zora, 535
koja od oči draža bi mu.

LAUŠ :

Bila bi mu čas i slava
da je djevojku ugrabio,
ko je običaj bojnijeh Slava,
od kojijeh se on rodio ; 540
ali udane grabit žene
s tijem načinom sasma ludim,
krivine su ne trpjene
i prid bogom i prid ljudim.

GRADIMIR :

Ko nevjerstvo smota ovo, 545
s družbom plačne tej gospođe
u nevjerno Smederovo
nepošteni gusar dođe,

ter pisati čini otole
kraljevima svijem od svijeta 550
ponosite knjige ohole
s vele hvaste, s malo svjeta :

da negova Zorka mila,
ka mu srce zanijela je,
od svijeh kralic, od svijeh vila, 555
i gospođa najljepša je ;

da na poļu posred rati
on je spravan pod oklopjem
ovu istinu uzdržati,
pješ, na koņu, s mačem, s kopjem. 560

LAUŠ :

Luda djela i hvastava,
nepameti mnoge u nemu,
htjet činena sva neprava
suproč svijetu branit svemu !

GRADIMIR :

Na čuveće glasa toga, 565
u isto doba kad proteče,

545. smota] *tri rukopisa*: smotri. 552. hvaste] *jedan*: hvasti.

nahodeć se ja bijeloga
Smederova dan daleče ;

za sve da jur noć pokojna
pomilaše crno čelo,
hrlo uzjahah koña bojna
za pedepsat hudo djelo.

570

Svu noć jezdih u pospjehu,
ni malahno ne počine,
i jer prošle još ne bjehu
prid zorome noćne tmine.

575

sjedoh pod bor pod zeleni,
a dobroga koña uza se
pustih ravne vrh zeleni
da mekahnu travu pase ;

580

i od pokoja bivši brijeme,
a ja s duga puta trudan,
na istom mjestu pritište me
svijem umornim san uludan.

Oružana djevojčica

585

u snu mi se tom prikaza,
zlatna prama, svijetla lica,
sunce noseć sred obraza.

Štit s prilikom ne sunčanom
u desnici svoj držaše,
ter ponosna s riječim znanom
ovako mi govoraše :

590

što lotruješ, ter ne tečeš
da osvetiš žensku diku,
da oholu glavu odsiječeš
nevjernomu nečasniku ?

595

Vjerenica ja sam tvoja ;
blagodarno nebo milo
nakon vele truda i znoja
za tvoju me odredilo.

600

Pri velikoj tvoj potrebi
brzo me ćeš upaziti,
ti čas našu, a ja tebi
gredem život sahraniti.

U toliko sliku moju
vrh ovega štita nosi,

605

i uzmnoži šnim čas, koju
trudeć dosle dobio si.

Štit uza me lijepi stavi,
ko besjede ove izreče, 610
s tezijem djelom ter me ostavi,
i dijeli se tja daleče.

Ja otvorih on čas tade
oči oda sna slobodene,
i zamjerih iz nenade 615
štit uresni polak mene.

Kako živom u plamenu
stravljeno mi srce planu,
videć sliku božanstvenu
vrhu nega udjelanu! 620

Okom, pramom, licem, činom,
bješe vidjet ista vila,
toli čudnijem ka načinom
u snu mi se objavila!

LAUŠ :

Sni, ki u zori nas pohode, 625
istini su veće krati,
i često u njih svoje zgode
čovjek bude ugledati.

GRADIMIR :

I ja poznah toj očito,
za dohodne sreće moje 630
toj vidjene zlamenito
da mi višni odkrio je,

ter svanulo bivši veće,
uputih se bez krzmaña
zlobne trage i grabeće 635
zla pedepsat djelovaña.

Donese me koñ do vrata
od bijeloga Smederova,
gdje s slovima svijetla zlata
pisma ohola vidjeh ova : 640

623. toli] drugi: s toli. 629. jedan: ja poznadoh tad očito. 635. drugi: sprave
tamne i grabeće. 637. do] drugi: na.

o vitezi, o putnici,
nova čuda ki želite,
Zorki, od lijepijeh svijeh kraljici,
sniženi se poklonite.

Ko se gube sve svjetlosti,
gdi prisvijetlo sunce siva,
tako izvrsnom svom lijeposti
ona lijepe sve dobiva.

645

Tko drugako rijeti smije,
na junačko pole hodi,
s oružjem se da mu odkrije,
ko se varan zlo nahodi.

650

Šteći tašte sej besjede,
silna upazih Vučistraha,
gdje put uprav mene grede
vrhu koña crna i plaha.

655

Vas oklopim gvozdenima
on oružan strašno sjaše,
vučja kapa nad očima
kacigu mu pokrivaše.

660

Na štitu se gledaše mu
nosit ovcu vuk srditi,
s ovijem pismom, sličnijem nemu:
tko mi će je ugrabiti?

665

On, ko izide izvan grada,
i na vratijeh vidje mene,
ove izusti riječi tada
s mnogom hvastom sadružene:

ko god ti si, ki ovdje dođe,
poklon' mi se i zapiši,
da je ures me gospođe
od ljepota svijeh najviši;

670

i da nitko, neg ja, koji
sunce svijeh sam hrabrenosti,
uživati ne dostoji
suncu slične ne lijeposti.

675

643. od lijepijeh] *drugi*: lijepijeh. 652. zlo] *drugi*: on. 658. strašno] *drugi*:
tvrd. 668. hvastom] *drugi*: hvasti.

Ne diči se s te ljepote,
nevjerniče, ja rijeh, tmasti,
ne su dike tve sramote,
ne uresi tve nečasti. 680

Od osvetne me desnice
satarisan sad ćeš znati,
što t' je tuđe vjerenice
na privaru otimati. 685

S tijem na poľe izidosmo,
on ponosit, ja pun gniva,
ter se s kopjem zatekosmo
jedan drugom suprotiva. 690

Ānegovo se kopje slomi
na mom štitu s bijeĀa tega;
ja s udarcom teškijem veomi
na tle ravno vrgoh Āega. 695

Sjahah s koĀa tijem bojnoga,
ne hteć s srećom pridobiti,
i vrh poľa junaćkoga
poćesmo se pješke biti. 700

Sad na maće, sad na ruke
rvasmo se snažno dosta,
dokle s mnogo jada i muke
zli nevjernik mrtav osta. 705

Ja mu odsjekoh silnu glavu,
i što Źeľah bivši steko,
gustu pođoh u dubravu
od Smedera ne daleko. 710

Zategnulo tuj bivši me
vruće sunce od poludne,
sjahah, tere snom teškime
stignut zaŹeh oći trudne. 715

Tvrdo i jako speći toli,
skup zlotvora dođe na me,
i s velikom mojom boli
stisnu iz nenad i sveza me. 720

Vućistrahov otac hudi,
s svjetom druge vuhovite

683. vjerenice] *drugi*: ľubovnice. 686. ponosit] *drugi*: podnositi 702. Źeľah]
drugi: Źudjeh.

poslo bješe ove ljudi, 715
na privaru da me uHITE;

i bivši me našli speći,
bez milosti, bez obzira,
vođahu me za užeci
smederovskijeh blizu mira. 720

S nevjernicom svojom lubi
tu himbeni Vukman staše,
i da mlados mu pogubi
nemilosni skup nukaše.

Još doveli bjehu i Zorku, 725
ugrabjenu njih naukom,
cijeneć da će boles gorku
rasladiti mojom mukom.

Hotijahu me vrći veće
u plam ognen luti, kleti; 730
ne bez teške moje smeće
videći se tako umrijeti,

kad se jezdit vidje s prijeka
jedan vitez treskoviti,
ki pazeći djela prijeka, 735
poče ovako govoriti:

ustav'te se, ustavite,
nemilosni zli krvnici,
ako pasti ne želite
od me ruke svi kolici. 740

Jedva izusti ove glase,
a od muñe brži ognene
s sablom golom umiješa se
među ljudi ne smilene,

ter kako no trijes s nebesa, 745
u čas jedan što se steče,
jedne obori, jedne spleša,
jedne istjera, jedne isiječe,

LAUŠ:

Za isto lijepu pomoć ima
u priteške sej potrebe; 750

721. nevjernicom] *jedan*: kunovicom. 728. rasladiti] *drugi*: rashladiti.

s velicijem sam nu mislima,
dokli čujem, što bi od tebe.

GRADIMIR :

U što vitez taj hrabreni
zle krvnike hara i siječe,
u radosti mnogoj k meni
lijepa Zorka tad doteče. 755

Blagom riječi dikla znana
muku i boles mu rasladi,
i odriješena i oružana
na hrla me koña usadi. 760

S britkom sablom u desnici
strjelovito ja zatekoh,
i nevjernoj kunovici
i te vojnu glavu odsjekoh,
tr ih činih mrtvijeh tako 765
u ođene vrći plame,
koji od njih prem opako
pripravljeni bjehu za me.

Slavni boжник u toliko
dovršio harat bješe 770
mnoštvo zleća sve koliko,
koji mu se prijet smješe.

Dođe vas puk nas hvaliti,
videć strene zle gusare,
i htijahu nas učniti 775
svega grada gospodare.

Mi im na to zahvalismo,
i ko bješe stvar dostojna,
za vladaoce njih stavismo 780
lijepu Zorku i ne vojnu,

a to er nam bi rečeno,
od smederskijeh da knezova
staro izlazi njih koleno
i gospodska krv njihova. 785

Ja se snižen u toj brime
molah momu slobodniku,

753. taj hrabreni] *drugi*: prihrabreni. 758. rasladi] *drugi*: rashladi. 775. htijahu] *drugi*: ktijahn. 776. svega grada] *drugi*: Smederova.

da mi odkrije svoje ime,
da mi ukaže svu priliku,
da znam, ko me sahranio
od nemile smrti prike,
neka bih mu držan bio
sva ma ljeta, sve me vike.

790

On veľaše : pogoditi
tvojijem molbam razložno je,
ime ću ti moje odkriti,
i ti meni odkrij tvoje.

795

Vrijedna kraļa Krunoslava,
glasovita po svem svijeti,
ja sam kćerca Captislava,
dosta ti je ovo rijeti.

800

S ovom riječim ponosnome
ľubežľiva i vesela
za jedno s bojnóm kacigome
tvrdo oklopje dignu s čela.

Zapañih se, plam ognjeni
učini se moje lice,
videć ures ne izrećeni
plemenite zatočnice.

805

Taj čas pogled ne sunćani
srce moje ľuto ustrijli
i razbludno raspršali
zlatni prami niz vrat bijeli.

810

Isti ures, ista dika
sjaše u licu ne čestitu,
kakva bješe rjska slika
udjelana na nom štitu.

815

Isti pram i pozori
i ljeposti vedre hvala,
koja preñnoj bješe o zori
u snu ni se prikazala.

820

Tin obećah nu služiti
sva kolika ljeta moja,
ne drug, ne rob vjekoviti
i sred mira, i sred boja.

Ali s majkom ona izhodi,
podat im je mjesto trijebi;
sve što mi se naprijed zgodi
ovamo ću kazat tebi.

825

SKAZANE ČETVRTO.

LUBISLAVA I CAPTISLAVA.

LUBISLAVA :

Moja kćerce Captislava,
diko i časti ma čestita,
ke su miso i zabava
vrijedna djela plemenita,

830

ti si hodeć po svem svitu
u najdraže cvijet mladosti
stekla slavu vjekovitu

835

s tve junačke hrabrenosti;
sad se ljepšijem vijencom krunit
od neumrle spravi scijene,
i veselo voļu ispunit
ćaćka i majke tve ljubjene.

840

CAPTISLAVA :

Zapovijeda, majko draga :
sve kolike me su žeļe,
sve što je jaka moja snaga
služit moje roditelje.

Ako svi vas krali i bani
dvore i svijetla sva gospoda
i vitezi izabrani
slovinskoga od naroda ;

845

ko vas ne ću ja dvoriti,
vaša kćerca draga i mila,
i krv za vas mu proliti,
taj potreba kad bi bila ?

850

LUBISLAVA :

To se od vrijedne kćerce prosi :
ko si svijetla slavnijem dili,

da poslušna nam tako si, 855
koji smo te porodili.

CAPTISLAVA :

Ko se dosle, majko moja,
za vas mlados ma ne uzmače
nasrtati bez pokoja
među plame, među mače ; 860

i sada sam spravna tako,
ne štedeći moje trude,
na hrabreno djelo svako,
koje ugodno vami bude.

I na domu i na dvoru 865
služiću vas sa svom moći,
i po suhu, i po moru,
ljeti, zimi, u dne, u noći.

Na sve svijeta četr strane 870
poć ću za vas bez bojazni
sretat vojske oružane,
strašne srde, i nakazni.

LUBISLAVA :

Za sad sretat vojske cijele
i nakazni nije potrebe ;
draža i lašna stvar je vele, 875
ku prosimo mi od tebe.

Tvoj ti ćačko rijet poslo je,
da se mlados tva gizdava
spravi u krilo primit svoje
vjerenika Bojnislava. 880

Kad si bila porođena,
u najprvom bitju tvomu,
ti si od nas narečena
kraleviću hrabrenomu ;
od negovijeh roditela 885
poklisari za to gredu,
s mnogo slave i vesela
da te u zemle svoje odvedu. . . .

869. četr] *drugi*: četir. 875. lašna] *drugi*: ljepša. 880. vjerenika] *drugi*: kra-
levića.

- Što se smetaš, kćerice moja?
 Što si lice promijenila? 890
 Što si puna nepokoja?
 Za što si se zasramila?
 Sve kolike sumnje odreni,
 i je li ti sve ugodno
 na uzdano kaži meni, 895
 odkrij majci sve slobodno;
 to li sumniš, da ne bude
 tko čut naše razgovore;
 ispuniću tve požude:
 u kraljevske hod'mo dvore. 900

SKUP :

- Gospodovat puke uzumnožne,
 i kraljestva i države
 s bojem činit sve podložne,
 djelo je vječne dike i slave;
 nu s ljubavim tko gospodi, 905
 i građane sve miluje,
 vlasti umrle sve nadhodi,
 i višnjemu prilikuje.
 Blag s podložnijem pukom biti,
 gospodstvo je vele jače, 910
 neg se u vlasti utvrditi
 uzumnožite kroz harače.
 Što će tvrde građe, što će
 silne vojske oružane,
 kad u kralijeh nije blagoće, 915
 gdi najveće njih su obrane?
 S blagoćom se grad uzmaža,
 i svačije dobro raste,
 blagoća je verna straža
 i put, kijem te mlađi časte. 920
 S blagoćom je vele veće
 steko, nego kroz boj priki,
 mačedonske uzrok sreće,
 Aleksandro car veliki.

Kralj istočni, vrijedni Ciro, 925
ime uzvisi svud negovo,
ne što zemlje jes satiro,
nego što je njih milovo.

S blagom pravdom, s čudi milom 930
zbiše pod sve zapovijedi,
većma nego s bojnomo silom,
svijet Rimljani, naši djedi.

Lijepo je, da te puci tvoji 935
ne rođenijem ćaćkom poju,
da uzmnožiti svak nastoji
svom koristim koris tvoju.

Kralj Krunoslav po sve vike 940
dostojan je da se slavi,
ki sve vlada podložnike
s blagodarstvom i s ljubavi;

paček se je nad sve ine
kralje od Slava uzvisio,
mješte teške čijem carine
naš je jezik uzmnožio :

gospodara ljubeziva, 945
prava srca, blage čudi,
svak poštuje, svak uživa,
svak mu vječno dobro žudi.

ČIŃENJE DRUGO.

SKAZAŃE PRVO.

LUBISLAVA I KRUNOSLAV.

LUBISLAVA :

Ja sam s kćercom našom dragom, 950
svijetli kralju, do sad bila,
i s besjedom veomi blagom
za jedno šnome govorila,
veleći joj da se spravi,
ko kraljevska prosi dika,

- u dostojnoj primit slavi 955
 Bojnislava vjerenika,
 i da ćaćka od negova
 poklisari k nami hode,
 priko morskijeh da valova
 nevjestu mu na stan vode. 960
 Ona nemir mnogi otvori,
 i teško se tad zasrami,
 ne hoteći da odgovori
 ovijem mojijem besjedami. 965
 Odgovara na sve meni
 s riječim punijem dike i scijene;
 samo muči, kad brabreni
 vjerenik se noj spomene.
 Ne znam, što će uzrok biti 970
 od ovega ne nemira,
 i kako će ugoditi
 mladoj dikli ova vira.

KRUNOSLAV:

- Što se kćerca zasramila
 na nenadne riječi tvoje,
 moja lubi draga i mila, 975
 stvar i djelo naravno je.
 Mlađahne su djevojčice
 po naravi sramežlive,
 jedno im kaže slika i lice,
 a u srcu im drugo žive. 980
 Stvar ne mogu dražu čuti,
 nego mlada vjerenika
 kada čuju spomenuti;
 to je njih žela sva kolika. 985
 I ako se kad zasrame,
 ništa im na to ne zabavi;
 tijem svjedoče skrovne plame:
 sram je bijeg od ljubavi.
 Za to za sve Captislava 990
 u licu se svom izgubi,

vjerenika Bojnislava
u svom srcu scijeni i ľubi.

Jošte što ti ne odgovara,
kad spomenut čuje nega,
ne mo da te miso hara,
ma kralice, cijeca tega.

995

Stid je od tve veličine,
za to ti se ne odkriva,
bivši, ko znaš, nad sve ine
mlada dikla sramežľiva.

1000

ĽUBISLAVA :

Kad je je tako sram, da meni
žeľe i misli svoje otvori,
dobro je sinak moj ľubjeni
da Vladimir š nom govori.

On šnom rođen u isto brijeme,
jedno srce, jedna duša,
besjedami medenijeme
mladu diklu neka iskuša.

1005

Komu boľe da se odkrije
nego bracu sestra mila,
s kijem govorit sram je nije,
s kijem se u jedno porodila ?

1010

KRUNOSLAV :

Razumni su tvoji svjeti ;
dragom sinku tim ćeš riti,
što prije može da nastoji
našu želu izvršiti.

1015

SKAZAÑE DRUGO.

LAUŠ I GRADIMIR.

GRADIMIR :

Čuo si, moj drag bratućede,
ko bojnica moja mila,
čijem za vječnom slavom grede,
život mi je sahranila.

1020

1012. *drugi*: s kijem se upored odhranila. 1013. svjeti] *drugi*: sfjeti.

Za tijem paka putom hode,
 i tijereći po sve kraje
 teške rati, trudne zgode,
 ke spovijedat dilina je,
 ma čestita slobodnica, 1025
 stječuć svak čas veće urese,
 ne umrla, neg božica
 mom pogledu činaše se.

Ke viteze, ke junake
 ona dobi u tem putu, 1030
 ke pedepsa ljudi opake,
 i poda im smrt priľutu!

Ke posiječe i pohara
 od gradova zle silnike,
 ku množ kletijeh od gusara, 1035
 koje od puta razbojnike!

Ja udionik bjeh joj svuda
 u junačkom djelovaņu,
 er sva bješe ma požuda,
 život isti podat za ňu, 1040

moleći ju sve to doba
 molbam veoma podnižnime,
 da za verna svoga roba
 i za slugu svu vodi me. 1045

Nu što veća žela moja
 bješe joj se podnižiti,
 i sred truda i pokoja
 bez pristanka ňu dvoriti;

toli veće ona blaga
 milova me i uzvisiva, 1050
 ko sestrica moja draga
 kažuć mi se ľubeživa,

veleći mi: ne ću, braće,
 rob i sluga da si meni,
 neg prijatelj, neg drug paće, 1055
 mili bratac ne rođeni.

S tom blagoćom, s tom ľubavi,
 kroz kraľevske te načine,

srce moje sveza i stravi,
da u živom ognju gine. 1060

Tijem, za sasma ne umriti,
za jedno šnome dođoh odi
u grad ovi plemeniti,
gdje se ćačko ne nahodi;
i ne moguć drugo ufati, 1065
bivši ona obećana,
silovan sam bolovati
do skončanja mojijeh dana.

LAUŠ:

Čudna je za isto ljubav tvoja,
i ljepota ka te stravi, 1070
plemenita tva gospoja,
dostojna je tej ljubavi;
da reci mi, drugdje i odi
u koliko šnom si bio,
jesi li se ti kad godi, 1075
da šne goriš, noj odkrio?

GRADIMIR:-

Tu su muke, tu su trudi,
moj ljubjeni drag rodjaće,
ki žestoko svrh svijeh ljudi
moju mlados more i tlaće; 1080
er kad bih se noj odkrio,
a ona mene ne uslišila,
oni čas bih mrtav bio
s odgovora ne nemila.

LAUŠ:

Lijepu diklu želno ljubiti, 1085
a ne odkrit joj svoga plama,
to je umrijet, to je pogubit
svojom rukom sebe sama.
Odkrij joj se, ne izgubi se,
kad te ona ljubiti tako; 1090

1068. *drugi*: prije vremene mojijeh dana. 1073. drugdje i odi] *drugi*: družo
ovdi. 1079. svrh] *drugi*: vrh. 1089. odkrij] *rukopisi*: odkri.

tve junaštvo svud slavi se :
i šnom kaži srce jako.

Krivo joj si učinio,
i tužit se ima va te,
što joj dosle nijesi odkrio
tvoga plama, ki hara te. 1095

Djevojčica želi svaka,
da je ľubiš, da je dvoriš,
ni se srdi na te paka,
kad joj ľubav tvu otvoriš. 1100

Bježi, a hoće bit slijedena
od onega, koga smami,
brani, a hoće bit moľena ;
i onda ľubi, kad se srami.

Ako čekaš, da se odkriti
ona tebi prvo bude,
na uzdano ću tebi riti :
to su misli sasma lude. 1105

Smjenstvo hoće i sloboda
u djelim se od ľubavi :
smionijeh slijedi dobra zгода,
tko nije smion, vile ostavi. 1110

GRADIMIR :

Ufańe bi bilo u tomu,
da bojnica lijepa od prije
Bojnislavu hrabrenomu
obećana dijete nije. 1115

LAUŠ :

To je djetinska vjera bila,
na temu se ne ima stati,
bez sve riječi lijepa vila
nije se mogla zavezati ;
a ufańe mi mnogo daje,
što noćnoga sred pokoja
prilika ti ņe rekla je,
da će biti ľubi tvoja. 1120

1108. to su] *drugi*: te su.

Ona i draga ta prilika, 1125
 koja lijepi tvoj štit resi,
 bez zlameña nije velika
 i bez voľe od nebesi.

Odkrij joj se tijekom veselo, 1130
 hodi sa mnom, ne cknj veće;
 nu ako smiono ovo djelo
 bude od tvoje svrha smeće.

GRADIMIR :

Kad je tako, kraľeviću,
 ja ću slijedit svjete tvoje,
 slavnoj dikli odkriti ću 1135
 iz daleka plame moje;

sad ih tajat, sad kazati
 s podobnom ću hitrinome,
 da ona bude tijekom poznati,
 ko ma mlados mre za ñome, 1140

SKAZAÑE TREĆE.

VLADIMIR I CAPTISLAVA.

VLADIMIR :

Što si tako probljedila,
 o ljubjena ma sestrice,
 što si sliku promijenila
 i kraľevsko tvoje lice? 1145

Česte suze i uzdasi
 i neobično tve mućañe
 kažu, veoma bolna da si,
 i da je gorko tve skonćañe.

Utaži se, ah utaži,
 i od bolesti tve žestoke 1150
 tvomu dragom bracu kaži
 na uzdano sve uzroke.

Porodeni mi u jedno
 od jednijeh smo roditelja,

1133. kraľeviću] *drugi*: drago otitću. 1134. svjete] *drugi*: sfjete. 1151. dra-
 gom] *drugi*: dragu; kaži] *drugi*: skaži.

jedna duša, srce jedno, 1155
jednijeh misli, jednijeh žela.

U isto smo se brijeme oba
u istom dvoru odhranili,
i, kako se nam podoba,
svaku krepos naučili. 1160

Jednako smo pak po svitu,
što bi naše dugovaće,
čas dobili vjekovitu
kroz junačko djelovaće.

Ja se od tebe vik ne krijem, 1165
kad bolesti ćutim koje,
slobodno ti neg spovijem
sve kolike trude moje;

cijeca tega i ti odkriti
ne krati se meni sade, 1170
je da uzmogu samiriti
dobrijem svjetom tvoje jade:

u živ ogañ skoćio bih,
ma sestrice draga, za te,
život isti moj podo bih, 1175
a da tuge tve se skrate.

CAPTISLAVA :

Tuga je moja teška i prijeka,
dragi braće Vladimire;
nije načina, nije lijeka
za smiriti me nemire; 1180

nu ja bivši toli jako
zaľubjena s tvom dobrotom,
da te u doba držim svako
pored s glavom i životom,
odkritiću na uzdano 1185

svu koliku moju smeću,
s ke je srce me skonćano,
i ništa ti tajit ne ću.

Ćaćko i majka mene koľe,
i u trudu mi ćine stati, 1190
priko moje što me voľe
Bojnislavu hoće dati.

VLADIMIR :

Proć tvoj voļi i odluci
tebe vjerat nepravo je ;
u višnega kraļa ruci
srca i vjere ļudske stoje. 1195

Da kaži mi tvoja dika,
koga mlados tva obira
za dragoga vjerenika ;
je da slavna Gradimira? 1200

CAPTISLAVA :

Gonetaš ga, braće mili,
osude su prave tvoje,
on je, on je, ki ustrili
zatravjeno srce moje.

Er ko shrañen bi po meni 1205
od poraza zla smrtnoga,
i reće mi, da je ļubjeni
porod kraļa ugrskoga ;

čas i diku ja znajući
kraļevića plemenita, 1210

ku je steko protjećući
hrabren vitez priko svita,
i videći, da se ugađa
s glasom bojne od desnice

stas, i riječca meda slađa, 1215
hip kraļevski, vedro lice,

i da na svom štitu nosi,
što po čudu bi veliku,
koju i ti vidio si

udjelanu moju sliku, 1220

veleć, da je nebo milo
čina onega djevojčicu

u snu nemu objavilo
za ļubjenu vjerenicu ;

s tom ļubavi, s cijenom takom 1225

častiti ga počeh mlada,
da odredih s mislim jakom,
ne rastat se šnim nikada.

Nu koliko većma šnime
 ja se kazah lubeživa, 1230
 toli veće u isto brime
 on se meni podniživa,
 ljubko i drago veleći mi:
 o dostojna svacijeh hvala,
 za roba me tvoga primi, 1235
 od kad mi si život dala;
 odgovarah ja vesela:
 ne ću, da si meni sluga,
 u bojna te primam djela
 za dragoga braca i druga. 1240

VLADIMIR:

Lijepo ste se vi častili
 s natjecanjem tijeh besjeda,
 a još ljepše zalubili;
 slijedi, što bi u naprijeda?

CAPTISLAVA:

Dijelismo se tako u jedno 1245
 po slovinskom svem jeziku,
 kroz čineće trudno i vrijedno
 vjekovitu slijedeć diku.

Visla, Dunav, Sava, Drava,
 Neper, Nester, Volga, Tana, 1250
 Dvina, Drina, Prut, Morava,
 i Marica svud spjevana,

vidjele su i pazile
 slavna djela neizbrojna
 od junačke ruke i sile 1255
 kralevića svijetla i bojna.

U razumne Sjevernice
 stanismo se mi joštera,
 glasovite vilenice
 i kraljice od sjevera. 1260

Ona s mnogo dike i slave
 vesela nas primi obraza,

- i podložne nam države
i u njih mnoga čuda ukaza:
mora vječnoj u strahoći 1265
mraznijem ledom oružana,
po godišta dan bez noći,
po godišta noć bez dana;
ribe u način silnijeh gora
tu vidjesmo putom grede, 1270
mnoštvo zvijeri strašna stvora,
bijele vuke i medvjede;
s jednijem okom posred glave,
s jednom nogom divje ljudi,
goru ognenu, kroz ku prave, 1275
da se u pako slazi hudi.
- Povede nas u krajine,
gdje Pigmeji, ljudi mali,
nepristavne boje čine
s letuštijem vrlijem ždrali, 1280
koji bivši pridobili,
i u velikoj tad zavadi
u nebesa množ ponili
kratke i drobne tej čeladi;
na krilata koña mene 1285
hitra usadi Sjevernica,
s kijem Pigmeje ugrabjene
oslobodih od zlijeh ptica.
- Ko čudesa ova nami
čini vidjet mudra vila, 1290
z lubeživijem besjedami
odpravi nas blaga i mila,
veleći nam: doć će brijeme,
o ljubjeni moji opeta,
da na piru vidite me 1295
posred vaše strane od svijeta;
i do sada znañe moje
s nebeskoga prava suda
vas mnokrati branilo je
od poraza smrtna i huda. 1300

1263. nam] *drugi*: ñoj. 1270. putom] *drugi*: putem. 1279. nepristavne] *drugi* nepristojne.

VLADIMIR :

Glas veliki svuda leti,
sunce i mjesec igdje svite,
od razuma i pameti
tej kraljice vilovite.

CAPTISLAVA :

Dugo je brojit bojne zgode 1305
i kriposti druga moga,
koje ukaza putom hode
do slobodna grada ovoga.

Glave ohole on sijekući 1310
i oreći zemlji nica,
a snižene podužicu,
ja mu svudi bjeh družica.

Za svoj život ne hajaše,
ne štedijaše svoje krvi ; 1315
samo život moj brañaše,
u pogubi svakoj prvi.

I ako ja sam jednom krati
ñemu život sahranila ;
on ga meni sto krat vrati
kroz junačka svoja dila. 1320

Svud u lijepoj bješe odmjeni,
u dne u noći od svijeh draža,
plemeniti mladac meni,
a ja ñemu verna straža. 1325

Tako sa mnom on družeci,
i u trudu i u pokoju
dvoreći me i scijeneći
ko sestricu dragu svoju,

kroz dobrotu rajsku mnogu 1330
hotje mene osvojiti,
nijednijem putom da ne mogu
van ñegova ničija biti.

VLADIMIR :

Lijepa tvoja odluka je
lubit mlaca plemenita,

ćud njegova dostojna je 1335
ćesarice svega svita ;

da jesi li ti kad godi,
ma sestrice draga i mila,
ili u putu ili odi
tvoje plame nemu otkrila? 1340

CAPTISLAVA :

Odkriti mu plama moga,
dragi braće, nijesam htjela
rad poštea djevičkoga,
po kom vladam sva ma djela ;
ali brijeme sad došlo je, 1345
da ili se trijeba odkriti,
ili teške trude moje
samom smrtim dovršiti.

Majka i ćaćko moj ljubjeni,
kijeh sam ćastit ja držana, 1350
mogu život uzet meni,
i umorit me prije dana ;
nu da uzmem vjerenika
suprotiva srcu momu,
to bit ne će do vik vika, 1355
ni pomislit mogu o tomu.

VLADIMIR :

Ne mući se i ne smeta
s usionijem tijem mislima ;
brijeme će nam podat svjeta :
tko ima brijeme, život ima. 1360

U to, draga ma sestrice,
s roditeljem našijem hini,
i ko vrijedne sve diklice
ćas i posluh nima ćini.

Poslali su za to mene, 1365
da nastojim po sve pute
mislil uzaznat tve skrovene
i nemire tvoje lute.

Nu se za to ne mo harat,
i odreni tvoju smeću, 1370

er za sada odgovarat
 ja ničesa nima ne ću;
 ako li me što pitati
 od ovega budu dila,
 rijeću, da se još sastati 1375
 nije mi s tobom zgodna bila;
 da u naprijeda postaviti
 sve ću moje nastojanje,
 tve potajne misli odkriti,
 i sve nima dat na znanje. 1380

CAPTISLAVA :

Od teške si, brače, muke
 slobodio mene sada;
 spuštavam se tvoje u ruke,
 ti, ko hoćeš, mnome vlada.
 Ja se ne ću odkrivati 1385
 za sad momu Gradimiru,
 što ne budem krepko znati,
 kako ľubi moju viru.

KOR :

Epidavri naši stari,
 ki kriposnijem i dobrima 1390
 nastojaše vrh svijeh stvari
 utvrdit se zakonima,
 običaji među ine
 zabraniše svijem građanim
 i svijem od sve pokrajine, 1395
 da ne opće s inostranim,
 sumneć, da se ne rastruje
 od mladosti njih dobrota,
 kada upazi, kada čuje
 način družijeh od života. 1400
 Bojni Slavi, njih susjedi,
 odsudiše s druge strane,
 da tko isprazan doma sjedi,
 ne zna stvari vrijedne i znane.

- Cijeća toga svud hoditi 1405
 posilahu mlados svoju,
 da uči živjet i truditi,
 da ne stoji u pokoju;
 neka ona, vijuci se,
 i čas ištuc priko svijeta, 1410
 dobrijuh nauk nakupi se,
 jak med kupi pčela iz cvijeta.
- Ki se od ova dva načina
 većma hvalen ima zvati,
 velika je prem tančina 1415
 i stvar trudna razaznati.
- Za nesvijesna i zloćudna,
 ki se izgleda u opako,
 nijedna općina nije uľudna,
 pogubno je društvo svako; 1420
 a od vječne je dike i časti
 mladcu, ki je vrijedne ćudi,
 da daleče žive od lasti,
 da po svijetu grede i trudi;
 er tko vele ćuje i vidi, 1425
 veće naući, veće umije,
 trudeći se kripas slidi,
 bez ke izvrsna dobra nije.
- Tijem Tezeo, tijem Alčide,
 i Ulise vitez znani, 1430
 tmaste noći vik ne vide,
 i svudijer su pripijevani;
 tijem Krunoslav kralj hrabreni,
 izgled časti svijeh na sviti,
 u vječnoj će dici i scijeni 1435
 po jezicijeh svijeh sloviti;
 tijem Gradimir i negova
 Captislava druga mila
 dalek rodnijeh od dvorova
 neumrlu je čas dobila: 1440
 vječne slave nije steć lasno;
 s kripostim se ona stjeće;

tko ne trudi vrijedno i časno,
svijeh je dobar na daleče.

ČIŃENJE TREĆE.

SKAZAŃE PRVO.

BOJNISLAV, KRAĻ, KRAĻICA, I ĽUBICA.

BOJNISLAV:

Svijetli kraĻu i uzmnoŹiti, 1445
glas koga se svud prostira,
koga Źelim ja častiti
kako ćaćka Kazimira,

eto, ko smo svi Źeleli,
podpuno će biti moja 1450
u čas dobar i veseli
Captislava kćerca tvoja.

Vrijedni ćaćko moj Ľubjeni
u veselju mnogom odi
ulake je poslo meni 1455
i po suhu i po vodi.

U velikoj on požudi
za jedno s majkom mom kraĻicom
me došastje čeka i Źudi
s mojom dragom vjerenicom, 1460

da je skupio cijeca toga
sve knezove, kraĻe i bane,
od kraĻevstva ki srbskoga
gospoduju bliŹne strane,

a to neka za jedno šnimi, 1465
ko dostojno i pravo je,
mene i dragu moju primi
u kraĻevske dvore svoje;

da posila plemenite
u šes plavi poklisare, 1470
ki za Ľubi me čestite
lijepe i slične nose dare.

Ulak, koji grede s mora,
od ovijeh je poslan plavi,

a i straža ih s gore otvora, 1475
kako i nami sad objavi.

Ufam, da će prije vele
od došastja crne noći
mirne, zdrave, i vesele
a žudjenu luku doći; 1480

za to neka stoji spravna
s dobrom družbom blage sreće,
da žudjena dikla slavna
uputi se sa mnoom veće.

KRUNOSLAV :

Što prosiš, da bude, 1485
Bojnislave izbrani,
tvoje smo požude
ispunit držani.

Kazimir ćaćko tvoj
razumni, hrabreni, 1490
kako brat dragi moj
ľubi me i scijeni.

Za jedno smo mi mladi
po svijetu hodili,
i bojne čeladi 1495
bez broja dobili.

Gigante koje on,
ke dobi nakazni,
ponosit i smion
bez nijedne bojazni! 1500

ke mnoštvo pravednijeh
obrani, slobodi
od sila nerednijeh
pri teškoj nezgodi!

Uzroka cijec tega 1505
nad kraľim svijeta svijem
i ľubim ja nega,
i drago poštujem;

1469. posila] *drugi*: pošila. 1483. i 1484. *drugi*:
gdje žudjena dikla slavna
uputit se ima veće.

1504. nezgodi] *drugi*: nevoľi.

i neka među nam
vječni je ovi sklad, 1510
za sina uzimam
dragoga tebe sad.

Tijem kćerca ma mila,
vrijednijeh kruna i cvijet,
junačka ke dila 1515

pripijeva vas saj svijet,
davno sam ja koju
kraljevskom besjedom
za ljubavi za tvoju
obećo ćaćku tvom, 1520

pospješna, spravna je,
ko žudiš i ko hoć',
u rodne tve kraje
združena s tobom doć.

Poklisari i plavi, 1525
da u dobar dođu čas,
s velikom ljubavi
primjeni biće od nas.

BOJNISLAV :

Hvala ti velika,
o kralju čestiti, 1530
držan ću do vika
dobroti tvoj biti.

Ti i ljubavi tvoja mila
od sad ćete biti meni
gospodari u sva dila, 1535
roditelji ne rođeni,

LUBISLAVA :

Kraljeviću pun svjetlosti,
i moj sinko izabrani,
tvojoj slavnoj hrabrenosti
svi smo vele mi držani, 1540
jedno, er dike tvoje bojne,
i dobrota tve naravi

zamjerne su i dostojne
 svake časti i ljubavi,
 drugo, er milo naše dijete 1545
 Ľubicu si slobodio
 od drokuna srde klete,
 i noj život sahranio.
 Zahvali, kćerice, odi,
 sve što mož' najbolje 1550
 mladcu, ki slobodi
 teške te nevoľe.

ĽUBICA :

Ne samo sam ja držana,
 kraľeviću plemeniti,
 kako hoće majka znana, 1555
 tebi harna zahvaliti ;

neg joštera spravna stoju,
 i to žudim sve me vike,
 krv za tebe prolit moju
 i na službu tvoje dike. 1560

Što me gledaš zdravu i živu,
 uzrok tvoja desnica je,
 silnom zmaju i strašivu
 ka moj život otela je.

Jošter treptim, jošter predam, 1565
 u strahu sam još ledenu,
 čini mi se još da gledam
 prid očima srdu ognenu.

Kako braca cijeca toga
 u jednoj te držim scijeni, 1570
 drag uzroče dobra moga,
 slobodniče moj ljubjeni.

BOJNISLAV :

I ja, lijepa djevojčice,
 dokli budem živ na sviti,
 u mjesto ću me sestrice 1575
 tebe ljubiti i častiti.

Ah, da jošter tvoja dika,
 prem kako su moje žeľe,

steče vrijedna vjerenika,
ke bi bilo me vesele! 1580

ЉUBICA :

Čestita bih ja se zvala,
da je taka voľa od nebi,
kad bi meni sreća dala
vjerenika slična k tebi. 1585

U to poč ću ja skupiti
djevojčice druge moje,
tance i pjesni za spraviti,
ke se piru tvom dostoje.

KRUNOSLAV :

Nije časa, nije dana,
da o tebi ne govori 1590
s ovom scijenom dikla mlada,
s kojom i sad tebe dvori.

BOJNISLAV :

I ona u srcu sveđ mi je;
i da nijesam ne sestricu
za mu ļubi steko od prije, 1595
nu bih pito vjerenicu.

Ali u dugu razgovoru
ne ću veće vas držati;
s družinom ću poč pri moru
bojne plavi me čekati. 1600

KRUNOSLAV :

Pođi, sinko, s dobrom česti,
je da višni blag i mio
bude žeļe tve provesti,
prem kako si namislio.

SKAZANE DRUGO.

KRUNOSLAV I LUBISLAVA.

KRUNOSLAV :

A sad, lubi moja izbrana, 1605
pomnu i miso svu stavimo,
s mnogom častim posred stana
poklisare da primimo.

Dio najbolji svijetla dvora 1610
da se nima bude dati,
trudni od puta i od mora
u komu će počivati.

Draže i bolje sve što znamo 1615
i s raskošom i s radosti
gostimo ih i čitamo,
ko se prosi tacijem gosti.

Svaka dvorba, svaka dika, 1620
koja im se hoće i žudi,
i od građana i od bojnika
i od nas istijeh nima budi.

Odgovora nu nam nije
još od sinka Vladimira,
ugodna li, draga li je
Captislavi ova vira.

Ja ne sumnim, da nemirna, 1625
što je vjerena, može biti,
neg da joj se sprava pirna
čini stidit i sramiti.

LUBISLAVA :

Svakoja se djevojčica 1630
sramežljiva s prva kaže,
kad je zvana vjerenica;
a stvari joj nije draže.

KRUNOSLAV :

Ufam, da će biti veće
dragom bracu svomu odkrila

misli otajne i mučeće,
i za što se zasramila. 1635

ЉUBISLAVA:

Nu ako je toj smetena,
što se od nas brzo dili,
od kijeh toli bi ljubjena,
i ki smo je porodili? 1640

KRUNOSLAV:

Utažiti brzo će se,
još da je muka ne velika,
mlada dikla, kad nađe se
uz dragoga vjerenika. 1645

Tim, pokoju moj jedini,
ne smeta se ne nemirom;
promisli se i pobrini
samo srećnijem ovijem pirom,
sve pripravi, što se pita
za kraljevske djevojčice 1650
i za vrijedna i čestita
kraljevića vjerenice.

ЉUBISLAVA:

Djelo i misli to su moje,
a ti, kralju moj čestiti,
nastoj kako dostojno je 1655
poklisare tej primiti.

SKAZANE TREĆE.

ISTI I GLASNIK S GORE.

KRUNOSLAV:

Straža bojnika s gore grede
u velikoj slavi ovamo,

Za 1652 dva rukopisa imaju još strofu:

Neka brzo vil hrabrena
ko ne svekar znat (znan) čini se
gdje čekana i žuđena
s vjerenicom odijeli se.

počekamo, da besjede
mi njegove poslušamo. 1660

GLASNIK :

Svijetli kralju vrh svijeh kralja,
u luku se približaju
šes čestitijeh korabaļa,
ke se od vlasti tve čekaju.

Jak sivi oro brzijeh krila 1665
strjelovito svaka leti,
pod veslim su mora bila,
ljepota je njih vidjeti.

Svakoј krma zlatom siva 1670
ponosite u prilike,
mas crļena urešiva
vesla i strane sve kolike.

Svi također pomorci su 1675
u grimizu odjeveni,
iste slike svi stijezi su
među bijelijem izređeni;

stijezi od čiste svile tkani,
kijeh tih vjetric milo svija;
ne može se, kralju znani,
stvar upazit gizdavija. 1680

Sada bubni, sad svirali,
sad se truble u njih čuju,
u velikoj ke se hvali
među sobom izmjeñuju.

Pripijevaju i bojnici 1685
i pomorci, ki u njih stoje,
vaše carstvo svi kolici,
njih vesele veliko je.

Živi lijepa Captislava, 1690
svi klikuju skladne u glase,
za našega Bojnislava
kraljevića ka vjera se.

Na udarañe, i na pjesni,
i vesele njih govore.

1665. sivi] drugi: siv. 1666. strjelovito] drugi: strelovito. 1671. urešiva]
drugi: uresiva. 1678. kijeh] drugi: kijem.

CAPTISLAVA.

u glas skladan i uresni 1695
odpijevaju bližne gore.

Također se iz zapada
plav uresna jedrit vidi,
put ovega lijepa grada
ka pospješno svoj put slidi. 1700

Pod Brgatom i Lavima
korabla je ova veće,
lijep u krmu vjetar ima,
dugo u putu stati ne će.

KRUNOSLAV :

Plav je kraļa ugrskoga, 1705
iz zapada koja hodi,
ku po sina ima svoga,
kako čujem, poslat odi ;

tijem, moj verni, pođi gleda,
kada će se približati, 1710
s istom pomnom ter ureda
doteci mi glas podati.

SKAZANJE ČETVRTO.

CAPTISLAVA I GRADIMIR.

CAPTISLAVA :

Stat u mislijeh ne čini mi,
mili braće Gradimire,
tuj čestitu vil odkrij mi, 1715
za kom mlados tvoja umire.

Kako braca pridragoga
tebe ljubim ja na sviti,
i ako se može od toga
veća ljubav zamisliti ; 1720

a ti ne ćeš, moj ljubjeni,
ko da ne znaš želju moju,
na uzdano odkrit meni
toli slavnu tvu gospoju.

1720. zamisliti] *drugi*: namisliti.

GRADIMIR :

Moja lijepa slobodnice, 1725
 lijepa kruno svijeh ljepota,
 ma gospođe, i kralice
 moga srca i života,
 nije potrebe, da ti odkrijem
 dragu, ka mi srce otima; 1730
 još da ti ju ne povijem,
 sama je vidiš tvijem očima.

CAPTISLAVA :

Ja ne vidim drugu vilu,
 kraljeviću dragi, uza se,
 neg tuj sliku tebi milu, 1735
 ka na štitu tvom gleda se.

GRADIMIR :

Kad od tebe ova gleda
 prilika se, ma gospoje,
 ne išti veće u naprijeda;
 ona je drago srce moje; 1740
 ona je moja česarica,
 ona lubi moja izbrana,
 ona moja vjerenica
 s nebesa mi obećana

Ńoj robovat, Ńu dvoriti 1745
 sva odredih moja ljeta,
 i Ńe sluga vjekoviti
 slijediti ju priko svijeta;

i ako nijednom po razlogu,
 slatki rajju moj žudjeni, 1750
 tebe ostavit ja ne mogu,
 koja život vrati meni,

neg te u svako molim doba
 sa svijem srcem i pameti,
 da za verna slugu i roba 1755
 tva me milos hoće uzeti:

ko da vilu, s koje tužim,
 nerazdionu s tvom ljepotom,

sveđ ne dvorim, sveđ ne služim
sa svom snagom i životom? 1760

CAPTISLAVA:

Ne ću meni da robuješ,
verni družo mojijeh truda;
da ti drugijem gospoduješ
ma je žela i požuda.

Nu pokli je omilila 1765
toli ugodno srcu tvomu
ta, koja se pazi vila

na tvom štitu junačkomu,
i pokli ju za tvu ľubi 1770
blagodaran višni odredi,
zgode i sreće ne izgubi,
puštavam te, pođ' ju slijedi.

GRADIMIR:

I sada ju slijedom slidim,
i sada je ona uza me, 1775
i sve što je bliže vidim,
toli veće ćutim plame;

mraz ledeni nu me obtječe,
i bolezan tre nemila,
er se s drazijem tja daleče 1780
poć od mene pripravila.

Ako bude toj slijediti,
nije života meni veće;
samom smrti prikratiti
priteške ću me nesreće.

CAPTISLAVA:

Ne moj gubit tvoga ufaņa, 1785
odkrij joj se, kad ju ľubiš,
s neprilična da mučaņa
i nu i tebe ne izgubiš.

GRADIMIR:

Odkrit joj se ja ne smijem, 1790
toliko ju želno ľubim,

er se strašim, kad se odkrijem,
da ju sasma ne izgubim.

Nu ko boļe da se otvorim?
Očito se sad odkrivam,
ako i sada šnom govorim,
ako i sada šnom pribivam.

1795

CAPTISLAVA:

I ja vidim, da si šnome,
kad je uza te ne prilika,
i da nije nad tobome
vjernijega ljubovnika.

1800

Tijem kaži mi, braće, sada,
ali ti je taj gospoja,
koja tobom lijepa vlada,
ali draža ljubav moja?

GRADIMIR:

Stvar jedna si ti i ona,
jedni vaši rajski uresi,
ona s tobom nerazdiona,
nerazdiona ti šnom jesi;
i ko nije među vami
razlučena nijednoga,
razlučeni tako plami
nijesu ognena srca moga.

1805

1810

CAPTISLAVA:

Mladcu tako slavna imena
grieh je od jedne ljubit veće;
slaba je ljubav razdvojena,
dijela i družbe ona ne će.

1815

GRADIMIR:

Ko na nebu sunce jedno,
tako je jedna moja vila,
lijepa i vrijedna koja u jedno
život mi je zatravila.

1820

CAPTISLAVA:

Sada kažeš, sada hiniš,
sad pokrivaš ljubav tvoju,

uzela bih, da mi činiš
živu vidjet tvu gospoju ;
ali ako živa nije,
čemu lubiš mrtvu sliku,
koja toli draga ti je,
da ju ostavit ne mož' viku.

1825

GRADIMIR :

Kako dika tva gizardava
nahodi se u životu,
tako je živa, tako je zdrava
vil, ke dvorim ja ljepotu.

1830

CAPTISLAVA :

U gonetkah ne drži me
i u tančinah, ke nahodiš ;
tve mi vile spovjeđ ime,
ako hoćeš da mi ugodiš.

1835

GRADIMIR :

Živu ti ću, ma ljubjena,
me gospođe sliku odkriti ;
da mi malo ti bremena,
smirena ćeš brzo biti

1840

CAPTISLAVA :

Pođi, pođi s dobrom česti,
moj drag brače i ljubjeni,
ja tve žeļe ne ću smesti,
nu se brzo vrati k meni.

SKAZAÑE PETO.

CAPTISLAVA :

O moj dragi Gradimire,
Gradimire dušo moja,
da znaš kako za te umire
Captislava verna tvoja,
žalio bi vele veće
muku i boles ne mućeću,

1845

1850

nego žališ tvoje smeće
i očitu tvu nesreću.

Poznam, poznam ljubav tvoju,
za sve er hinim ja s tobome,
moj čestiti drag pokoju,
ki s' dostojan vladat mnome.

1855

Ah, ma slanom pala česti,
ah, zakona prika i huda,
mene u vjeru htjet uvesti,
od koje me nije požuda!

1860

Dragi ćaćko, majko mila,
(nepravijeh vas zvat ne mogu,
er bih teško sakrivila
suproč ljudim, suproč bogu)

tko vam poda te nauke,
tko vam poda take svjete,
bez me voľe i odluke
mene vjerat malo dijete?

1865

Ja sam vazda uzmnazala
s bojnijem trudom vašu slavu,
i sto krat sam podlagala
za vas na smrt moju glavu;

2870

vi za moju čas i diku
ni za život ne hajaste,
čim neobičnu vjereniku
neskladno me obećaste.

1875

Kad ste mene vi puštali
it po svijetu ko viteza,
od vjere mi nijeste imali,
koga ne ću, stavjat veza.

1880

Sablom našijem svijem vitezim
djevojku je steći dika;
i ja vitez putom tezim
mogoh steći vjerenika.

Ako vam ću pogoditi,
vrijedna kćerca ko je držana,
sila je mladoj meni umriti
prije bremena mojijeh dana;

1885

1884. mogoh steći] drugi: dobila sam.

ako li vam ne pogodim,
ter uslijedim moje žeļe, 1890
proć zakonim svijeta hodim,
vrijeđam drage roditeļe.

Umri, umri tužna, prije
ćaćka i majku neg ražali,
kijeh ne slušat časti nije, 1895
koji su ti život dali.

Ali tvojoj u pogubi
moriš tvoga Gradimira,
ko dušu te koji ļubi,
i za tobom želno umira. 1900

Da živjeti trijeba je tebi,
ako hoćes nega živa,
sakrivit je družijem trijebi,
za ne biti nemu kriva.

Pod' od mene, Bojnislave, 1905
dala sam se ja drugomu ;
za sve er tebi nije zabave,
nijesi ugodan srcu momu ;

Gradimir je me mladosti
prava miso, slatka žela, 1910
bez nega mi nije radosti,
bez nega mi nije vesela.

Sve mi je puno svijetla uresa,
kad se on nađe blizu mene,
sja mi sunce zgar s nebesa, 1915
livada mi cvijetjem zene.

Kad uza me tebe vidim,
sve mi je žalos, sve mi je tmina,
ginem, gasnem, treptim, blidim,
nije mi mirnoj bit načina. 1920

Joštera ću pridržati
Gradimira u besjedi,
pri ovoj zgodi za kušati,
kako ļubit mene slijedi.

SKUP :

- Nije na svijeti stvari jače,
 ljudskijem smećam ka se opire,
 i ustavja bojne mače,
 neg kraljevske ženbe i vire. 1925
- Šnim susjedi puci živu
 u prijateljstvu i u ljubavi, 1930
 mjesta nije štetnom gnivu,
 mirne danke svak boravi.
- Ženbe rastjet pucim čine,
 i kraljevstva puna uzdrže;
 ženbe uzrok su ljudske općine 1935
 da se društvo ne razvrže.
- Da Rimjani bojni i mladi
 u najprva svoja lita,
 kad Romulo Rim sagrađi,
 carsku glavu svegaj svita, 1940
 ne ugrabiše vjerenica,
 pak braćenijeh s mnogom krvi,
 njih bi slava zemli nica
 u početak pala prvi.
- I za sve se među Slavim, 1945
 ko bi običaj Sparte grada,
 silnom grabšom i s ljubavim
 stječe dikla lijepa i mlada,
 cijeneć čelad snažna i bojna
 i u viteštvu zadojena, 1950
 veće časti da je dostojna
 ljubav silom ugrabjena;
- Krunoslava kralja vrijedna
 nad slovinske kralje ostale
 mudra pamet i naredna 1955
 dostojnija jes od hvale.
- Kazimiru kralju dobra
 on želeći stavna i duga,
 koga u svoju mlados obra
 pobratima, kuma, i druga, 1960

nega sinu Bojnislavu
 pohvalenijem hotje svjetom
 lijepu kćercu Captislavu
 nareć mladijem jur djetetom,
 da s vjerenijem sinovima
 njih se ljubav utemeli,
 i da živu među njima
 vjekoviti prijatelji.

1965

Srećna vjera i od velike
 časti za puk bojnijeh Slava:
 mlad Bojnislav i pun dike,
 lijepa i mlada Captislava!

1970

Ko god želi, da se vjeri,
 rajskom ćudi svijetlu i dičnu
 vjerenicu izaberi,
 i na bitje sve priličnu.

1975

ČINENJE ČETVRTO.

SKAZANJE PRVO.

KRALJ, KRALJICA NA PRISTOĀU, BOJNISLAV, POKLISARI, I ĀUBICA.

KRALJ:

Poklisari vrijedni i znani,
 ki s veseļem velicijeme
 ųudjeni ste i čekani
 naše od kuće dugo brijeme,
 i vi vele dobri došli,
 i čestite vaše plavi!

1980

Ko ste u putu mirno prošli,
 ko veseli, ko ste zdravi?

Moga od draga prijateļa
 Kazimira kraļa što je?
 Kakva je zdravļa i vesela,
 ko boravi brijeme svoje?

1985

POKLISARI:

Svijetli kraju plemeniti,
 koga krepos prihrabrena

1990

1974. *drugi*: vrijednijem djelim svijetlu i dičnu. 1981. vele] *drugi*: veće.

spjevana je po svem sviti,
i od jezika svijeh hvalena,
tve vedrine srećom mi smo
veoma lijepo putovali,
svi veseli, svi zdravi smo
i mi, i naši družu ostali.

1995

Kralj Kazimir slavni, ki je
tebi ko brat drag i mio,
zdrav je i čestit ko i prije,
za sve da je ostario.

2000

S mnogom želom cijeca toga
želi vidjet u svom mjestu
ljubjenoga sinka svoga
i hrabrenu svu nevjestu,
neka u svoje bude ruke
za čestitost svu podpunu
od njih primit drage unuke,
kijem će ostavit svoju krunu.

2005

U kraljevsko Drenopole,
grad uz množni vrh svijeh grada,
u kom drži on pristole,
i podložne puke vlada,
svi susjedi, kralji, i bani,
i knezovi, i vojevode,
na čestiti pir dozvani
s veličanstvom mnozijem hode.

2010

Tu česara Konstantina
plemeniti sin došo je,
vrhu grčkijeh pokrajina,
koji drži carstvo svoje.

2020

Od Grecije vitezovi
i despoti svi ga slijede,
hitrom svijesti svaki slove,
med iz usta nima grede.

Sve što je bana i knezova
podunavske kraljevine,
od Dobruče, od Trnova,
Nikopola i Plovdine,

2025

i ostala sva gospoda,
u okolo ki stoluju, 2030
i slovinskih od naroda
bojne zemlje gospoduju,
gredu rodnih iz država,
pirnu gozbu da proslave
tvoga zeta Bojnislava 2035
i tve kćerice Captislave.

Za ukazat im srce harno,
u velikoj svijeh radosti
lubežljivo, blagodarno
kralj Kazimir čita i gosti. 2040

Ništa drugo ne hoće se
ovoj pirnoj spravi i dicit,
neg, prem od svijeh ki žude se,
plemeniti vjerenici.

Za jedno s kćercom Captislavom 2045
svijeh vas na pir jošte zove,
s običajnijem ter pozdravom
kraljevske vam šle darove.

Za te i lubi tve hvalene,
kralju, zlatne dvije krune, 2050
sve biserom nakićene,
i kamena dražijeh pune,

neka nima naresite
vaša čela plemenita,
vrhu kojijeh dostojite 2055
nosit krunu svega svita.

Za vašega sina draga
dvanaes koňa poslat čini
od arapske zemlje i traga, 2060
sličnijeh vjetrim u brzini,

er viteza nije bolega
sred slovinske zemlje naše,
s većom dikom koji od nega
junačkoga koňa jaše.

Uzde i sedla za ures bojni 2065
sva su zlatom nim pobijena;

slični dari i dostojni
za junaka tač hrabrena.

Ova ruha pribogata,
ogrļaje, uši urese, 2070
kojijeh zglobi suha zlata
i biseri obli rese,

plemenitoj Captislavi
ne svekrva šle kraļica,
za ne ljubav da napravi 2075
mlađahna se djevojčica.

Sesticam se ne drazima
šlu biserni ovi uresi,
jedna i druga neka nima
svoj snježani vrat uresi. 2080

Dvorkine će i dvornici
pozlaćenu čašu imati,
kom će u zdravle svi kolici
srbske krune napijati.

Ove dare s dobre voļe 2085
veliĉanstvo vaše primi,
i, što je vele draže i boļe,
dobrovolno srce šnimi.

Nada sve ino vas molimo,
da nevjestu nami date, 2090
da ju veće s nam vodimo,
i da ništa ne krzmate.

KRAĻ :

Kazimira kraļa scijena,
plemeniti poklisari,
meni je draga i primjena 2095
vele veće nego dari ;

s drazijem srcem za to nemu
i s ljubavi velikome
zahvalivam ja na svemu
i sve carstvo me sa mnome. 2100

Došli bismo s vam hoteći,
kćerce udadbu da častimo,

2070. uši urese] *drugi*: ušie = rese ili: ušie urese. 2071. kojijeh] *drugi*:
koje.

er je u svakoj vidjet sreći
i u dobrih svijeh želimo;
nu se staros nami opira,
i brani nam što smo sprawni;
poslaćemo Vladimira
naše u mjesto na pir slawni.

2105

LUBISLAVA :

O Lubicice kćerce, hrani
Captislavi ove urese;
i darovi, ki poslani
prem ne dicit dostoje se,
ti vrhu njih pomnu ima,
koja u svemu pomna jesi,
u veselju dokli nima
sestrica se tva uresi.

2110

2115

LUBICA :

Ja ću ispunit tvoje odluke,
samo ću uzet, majko mila,
dar, mladhne za Teuke
i meni se ki posila.

2120

Krajevski su ovo dari,
časti su ovo bez procjene,
kijem, čestiti poklisari,
vaši kraļi časte mene.

2125

Ja im drago zahvalivam
i na ljubav i na scijenu,
i snižno se nim darivam
za njih kćercu ne rođenu;

ja njih sinka vrijedna i znana
za braca sam moga obrala,
bivši on slatka moja obrana,
moj štit, ma čas, moja hvala;

2130

tijem je žela moja ognena
kralevića plemenita
upaziti uzvišena
vrh kraleva svijeh od svita.

2135

BOJNISLAV :

I ja tako tebe želim,
o kraljevska djevojčice,
da nadvisiš srećnijem djelim
vedre od svijeta sve kraljice.

2140

KRALJ :

Poznam, sinko Bojnislave,
i stvar nova meni nije,
da napredak naše slave
i čas naša draga ti je.

2145

I ja ko mož' ti poznati,
želim svaku tvoju sreću,
nu te ovdi već držati
s poklisarim tvojijem ne ću.

Razgovorit u pokoju
pođite se vaše u stane
o kraljestvu, zdravļu, i goju
vrijedna ćaćka, majke znane;

2150

ja ću činit u toliko
pripraviti bez krzmaña
što je potrebno sve koliko
za srećnoga pirovaña,

2155

neka, ko je miso i žela
onijeh ki su rodili te,
ideš na stan pun vesela
s družbom ļubi tve čestite.

2160

A i ti pođi, o Ľubice,
ovi ospremi dar uresni,
i za pira tve sestrice
spravi lijepe tance i pjesni.

SKAZAÑE DRUGO.

KRALJ I KRALJICA.

KRALJ :

Sad, kraljice lijepa moja,
moja diko, ma gospoje,
vesela sam pun pokoja,
sada srce me mirno je.

2165

Da u čas dobar i čestiti
ova rados nami bude, 2170

ovu vjeru prije svršiti
sve su bile moje požude,
neka i sinka Vladimira
mi možemo vjerit veće,
koga sreća, koga vira 2175
me su žeļe od svijeh veće.

Kraļ Vladislav, s mnogijem mirom
zemļe ugrske ki gospodi,
za hrabrenijem Gradimirom
Bisernicu kćercu rodi. 2180

Sred slovinskih svijeh zemaļa
od većega glasa i scijene
nije drugoga cara i kraļa
nad ne ćaćkom, izvan mene;
i ne bivši gizdavija 2185
od ne nijedna druga vila,
ne bi vjera najsrećnija
s Vladimirom našijem bila.

KRAĻICA :

Sve to lijepo i srećno je,
gospodaru moj ljubjeni; 2190
sve što želi srce tvoje,
iste žeļe jesu i meni.

Nu Vladimir zaboravi,
ili odgovor dat nam ne će,
je li reko Captislavi, 2195
da se piru spravi veće.

Žudim znati, je li odkrio,
što ne srce hoće i želi,
i diklici bojnoj je li
mlad Bojnislav drag i mio. 2200

Ne mogu se neg ćuditi
na negovo ja krzmañe,
bivši svako naše htjeñe
on pospješan ispuniti.

KRALJ :

Ne muči se i ne gubi, 2205
 ni se brini s tega djela,
 izabrana moja ljubí,
 pače u svemu bud' vesela.

Da li ugodan Captislavi 2210
 mlad Bojnisav ne će biti,
 koga scijenom i ljubavi
 ima se ona svud dičiti!

Ako se je zasramila,
 toj veliko čudo nije: 2215
 ona je sramna vazda bila,
 ne sram i stid djevički je.

Lijepa dikla i hrabrena,
 dobar dio naše slave,
 biće s bracem zabavjena 2220
 u vesele pirne sprave.

KRALJICA :

Od kada se, kralju, od mene
 voľa tvoja noj navijesti,
 i došle su pripravjene
 srbske plavi nu odvesti, 2225
 nešto mi se zasramila
 izvan svoje običaji,
 raskončala, probljedila,
 ko da gorku boles taji.

KRALJ :

Što je slike zamišlene,
 promijenila što je lice, 2230
 od ljubavi sasma ognene
 to su djela, ma kraljice.

Nu da mlada djevojčica
 misli ostavi, ke ju trude,
 jednu od našijeh dvorkińica 2235
 pošli, da ju zvat nam bude,
 i neka joj reče ona,
 da najbrže k nami grede;

poslušna će i priklona
bit, kad čnje me besjede. 2240

SKAZAŃE TREĆE.

GRADIMIR, CAPTISLAVA I DVORKIŃICA.

GRADIMIR :

Evo, lijepa ma gospoje,
slatka utjeho mojijeh tuga,
voļu ispunit tvu došo je
tvoj rob i tvoj verni sluga. 2245

Ja sam našo dva načina,
za odkrit ljubav mu veliku,
i da vidiš, ma jedina,
drage moje pravu sliku.

Nu bih uzo znat od prije
rad pokoja moga i mira, 2250
je li ugodna, ali nije
s Bojnislavom tebi vira.

CAPTISLAVA :

Biće znati od me vire
tvoju mlados malo utišti,
za to, dragi Gradimire, 2255
tega od mene ti ne išti.

GRADIMIR :

Utišti me vele veće,
neg ti scijeniš, vjera tvoja ;
tu stanuju sve me sreće,
tu je život, tu smrt moja. 2260

CAPTISLAVA :

Neka stoji toj na strani,
što tva nije, nego ma sreća ;
u toliko, braće izbrani,
ukaži mi, što mi obeća.

GRADIMIR :

Za lice ti božanstveno 2265
rajske ukazat me gospoje,

*

prvi je način: izrañeno
rastvoriti srce moje.

Nigdje boļe ne ć' vidjeti
neg sred ñega udjelanu,
koja meni ćini mrijeti,
rajske vile sliku izbranu.

2270

Hoć' da prsi moje otvorim
mojijem maćem sad ovdijera,
da znaš kako za ñom gorim,
i kakva je moja vjera?

2275

CAPTISLAVA :

Tvoga od srca rastvorena,
braće, meni nije potrebe,
ja ni mrtva ni rañena,
nego živa hoću tebe ;

2280

ko braca te er ļubeći
za tebe bih život dala,
kad bih ļutoj tvojoj smeći
lijek iznaći tezijem znala.

GRADIMIR :

Da kad ne ćeš srca moga
za zrcalo me ļubavi,
sred izgleda pazi ovoga,
ko me sveza i zatravi.

2285

Ne moļ' sa mnom sad hiniti,
da ne poznaš moje plame,
sad ću poznat i odkriti,
bi li život dala za me.

2290

CAPTISLAVA :

Od veće je plaho i smiono,
kraļeviću, tve želeñe,
htjet kušati bezakono
tijem zrcalom moje htjeñe.

2295

Znaš da ja sam narećena
kijem razlogom Ali grede

dvorkiňjca ma ljubjena ;
trijeba je prisjeć me besjede. 2300

DVORKIŇICA :

Ma gospođe Captislava,
ćaćko i majka zovu tebe,
pirna ti se čini sprava,
od teške si nim potrebe.

CAPTISLAVA :

Ka potreba to će biti 2305
ćaćko i majka što me zovu?
Trijeba mi je pogoditi,
ne ću voļu proč nihovu.

SKAZAŇE ČETVRTO.

GRADIMIR sam :

Ah nesrećo teška moja!
rasrči se, pođe, uteče 2310
k Bojnislavu ma gospoja ;
moje ufañe drugi steče.

U ki upadoh jad i tugu !
kako izgubih s huda dila
moju obranu, moju drugu, 2315
ko braca me ka ljubila !

Gdi si, Laušu, družu smioni ?
hod' da vidiš moje muke
i moj čemer usioni, 2320
koji trpim s tve nauke !

Pođi, lijepa Captislava,
pođi, drago sunce moje,
s družbom tvoga Bojnislava
na vesele, na pokoje ;

a ja vječnoj u tamnosti, 2325
ma spomeno vjekovita,
bez rajske ću tve lijeposti
tužan živjet moja lita.

Česa živjet, kad zahodi
sunčana mi tva ljepota? 2330

Pri ovakoj teškoj zgodi
nesrećnu mi nije života.

Da ne stoji, da ne krti,
da se ne ckni ovdi veće,
da se svrše sa mom smrtni
moje tuge, moje nesreće.

2335

Ah, moj vaju ne izrečeni,
ah, bjeguća ma gospođe,
umrijeh, umrijeh, vajmeh meni,
od bolesti duh mi pođe.

2340

SKAZAÑE PETO.

VLADIMIR, LAUŠ, I DVORKIÑICA.

VLADIMIR:

Kraļeviću plemeniti,
cijec dobrete mnoge koga
ja ne mogu neg ljubiti
kako draga braca moga,
pokli u mene ti se uzdo si,
čistu ljubav da mi objavi,
mlad Gradimir koju nosi
mojoj sestri Captislavi;
odkritiću i ja tebi,
što još nijesi mogo znati,
pri ovakoj er potrebi
nije brijeme već mučati.

2345

Za vrijednoga Gradimira
istom vjerom i želome
ma sestrice lijepa umira,
kako umira on za nome;
i ako u dugu putovañu
verni druzi i ugodni,
gdje za ñ ona, a on za ñu
vele učini, veće podni,
plemenita dikla ñemu
nije otkrila sve želene:

2355

2360

2340. duh mi] *drugi*: duša. 2352. brijeme] *drugi*: vremena. 2360. veće] *drugi*: mnogo.

velik bi sram uzrok temu
i djevičko ne pošteće.

LAUŠ:

Na isti način i nemu je
sram veličak uzrok bio,
i čas kojom nu poštuje,
da se nije noj odkrio.

2365

VLADIMIR:

S te ljubavi mnoge i scijene,
i s negove rajske čudi,
ona za nim sahne i vene
u goruštoj tač požudi,
da je pošla čaćku rijeti,
kako voli umrijet prije,
Bojnislava neg uzeti,
noј ugodan koji nije.

2370

Ja je naučih, ako tada
ćaćko i majka noј se opriječi,
na bojnemu koņu mlada
da pobjegne tja daleče,
za sve bivši već primjeni
od ćaćka mu poklisari,

2375

i ke nami šle hrabreni
kralj Kazimir lijepi dari,
i bivši se on spravio,
prije neg sjutra bude proći,
ko mu je ćaćko poručio,
za jedno šnome k dvorim poći.

2380

Veliki su škripi ovdi,
iz kojih nije moć iziti,
ako nebom ki gospodi,
ne bude nas sloboditi.

2385

LAUŠ:

Mudro veliš, Vladimire:
cijec te zgone ne nadane

teške smeće i nemire 2395
 ja prividim s obje strane;
 nu dotiče božija ruka,
 slabi ljudi gdje ne mogu,
 umrla je tašta odluka,
 koja ugodna nije bogu. 2400

VLADIMIR :

Je da višni stvar provede
 bolje nego mi mislimo;
 nu dvorkiña k nami grede,
 s tijem besjedam pristanimo.

Što je novo, dvorkiñice? 2405
 ke su zgone? koji glasi?
 što dreselo kažeš lice?
 za što tako žalosna si?

DVORKIÑICA :

Kako ne ću bit žalosna,
 kraleviću plemeniti,
 gdje smrt uze nemilosna,
 komu slike nije na sviti,
 ne nadane gdje se smeće

dogadaju među nama, 2410
 ke razmrsit nitko ne će,
 van desnica božja sama! 2415

VLADIMIR :

Ne mo cknjeti, reci što je?
 ne drži nas veće u vaju:
 ka smrt, ki jad, smeće koje
 među nam se dogadaju? 2420

DVORKIÑICA :

Bivši rekli Captislavi,
 ku ja dozvah od njih strane,
 ćačko i majka, da se spravi
 Bojnislavu poč na stane,
 tijem kako su njih požude
 i kralevska prosi dika, 2425

- da veselo primit bude
Bojnislava vjerenika;
u slobodi mnogoj nima
odgovor je ona dala, 2430
da tu miso ni sad ne ima,
ni je od prije viku imala,
i da voli prije umrijeti
nemilosnom smrti prikom,
nego zazvat i uzeti 2435
Bojnislava vjerenikom.
- Pak potajno dozva mene,
ko se voli nih opriječi,
na uzdano ter skrovene
prišapta mi ove riječi: 2440
teci, reci Gradimiru
moje od strane: dušo moja,
Captislava za te umiru,
sam ti moj si, a ja tvoja. 2445
- Mnogo hitra ja trčeći
navijestiti ovu sriću,
i čestite glase reći
hrabrenomu kraleviću,
zamjerih ga s mnogom bolim
(ah nesrećo teška i luta!) 2450
u desnici s mačem golim
blijeda, mrtva, protegnuta.
- Ja ga zovem, ja ga budim,
toj nenadno pazeć djelo;
ali, vajmeh, zaman trudim, 2455
ali, vajmeh, mrtvo je tijelo.
- Grem glas ovi kraļu dati
i nesrećnoj Captislavi.
Ah, kaku ćeš platu imati,
ma gospođe, tvoj ljubavi! 2460

LAUŠ:

Ja sam reko, Vladimire,
da ova zgoda slijedit ima;

ah, nesrećni Gradimire
nad svijem inijem nesrećnima.

VLADIMIR :

Ovo je djelo bez izgleda,
zgode su ovo teške i hude;
hod'mo, hod'mo vidjet je da
u životu jošte bude.

2465

SKAZAÑE ŠESTO.

KRAĻ I KRAĻICA.

KRAĻ :

Meni rijeti Captislava,
meni, ćaćku svom dragomu,
da ne će uzet Bojnislava,
i oprijet se htjeñu momu!

2470

Tko bi nado vik se ovemu,
o ljubjena ma kralice,
od poslušne nami u svemu
i kripodne djevojćice?

2475

Što da sada učinimo?
ki da se od nas naćin kuša?
koje pute da drćimo,
naša kćerca da nas sluša?

2480

Ja do sada s Kazimirom,
ko brata ga sveđ ljubeci,
nerastavnijem živjeh mirom,
ne bih šñime vik u smeći;

2485

ñemu obećah iz djeteta,
na rijeći ga dugo hranih,
i sina mu kako zeta
u našem dvoru odhranih;

primih s plavi poklisare,
nevjestu bi ki povelu,
primih pozdrav, primih dare,
i pripravih pir veseli;

2490

a da sve se sad razvrće,
i narodi svijeh jezika

vrijedna od kralja da me drže
za himbena nevjernika? 2495

Ki prikori biće moji,
po svem svijeti kad se usliči,
da Krunoslav kralj ne stoji
na kraljevskoj svojoj riči, 2500
da nestavan on se kaže,
da razumjet kraljim dava,
i na vjeru da najdraže
prijatele svoje izdava!

ЉUBISLAVA :

Ne jada se i ne ijedi, 2505
kralju; pusti smeće hude:
trijeba je naše zapovijedi
da ispunit kćerca bude,
zs na svrhu doć od vire,
Kazimiru koju obeća. 2510

SKAZAŃE SEDMO.

LAUŠ :

Ah, nesrećni Gradimire,
teška ti je tva nesreća!

KRALJ :

Kud greš, Laušu? ke nemilo
Gradimiru zlo se zgodi?

LAUŠ :

Mrtvo mu sam našo tilo, 2515
ne znam po koj teškoj zgodi!

Vrhu zemlje prostrt leži
i bez duha u svom stanu,
riječ mi stine, pram se ježi
na namjeru ne nadanu. 2520

KRALJ :

Ke ga hudo zlo pogubi,
ka ga umori zla nesreća?

Ovo je, draga moja ljubici,
iza smeće teža smeća.

Ah, žalosni Gradimire,
ah, moj sinko ne rođeni,
ke bolesti, ke nemire
tva smrt gorka rađa meni!

2525

A prem po te korabla je
od ćaćka ti došla s Rijeke;
u ke upade starac vaje
s tvoje smrti hude i prijeko!

2530

ko će ugrskijeh puk država
bolan biti za jedno šnime,
mješte tebe kada zdrava
tvoje mrtvo tijelo prime.

2535

Ah, viteže glasoviti,
ah, kriposni kraljeviću,
pravo je žalit i cviliti
svemu svijetu tvu nesriću.

2540

LUBISLAVA :

Ne moj cvilit, ne muči se,
dragi kralju, hod'mo prije,
je da još živ nahodi se,
je da jošte umro nije.

SKUP :

Ko god ženskoj glavi otkriva
srca svoga otajnosti,
mala u nemu svijes pribiva,
i sasma je bez mudrosti,
er ne taji nitko mañe
tuđa otajna i skrovena,
neg korisno na mućaње
nepriklona slaba žena.

2545

2550

Ona je lake prem pameti,
u to vjetru prilikuje,
ne mli prije spovidjeti,
kad što godi skrovno čuje.

2555

S tijem nemukom poginuti
ćaćku Nisu čini Scila,

i sagradi poraz ļuti
Amfiarau Erifila. 2560

Stvar je duga prem sa više
ludijeh žena broj izreći,
ke sve drage pogubiše,
nih otajna ne tajeći.

Nu se iznađu veće krati 2565
mudre i stavne dikle, koje
bole od ļudi potajati
skrovne umiju misli svoje,

a najliše kad ļuveni 2570
mlađahne ih plami more,
trud se hoće ne izrečeni,
da ti ļubav svoju otvore.

Žena je ļubit priklonija 2575
od čovjeka vele veće,
nu je od nēga umetnija
držat žeļe sve mučeće:

ļubav scijenit malo kaže,
i srči se u besjedi,
a stvari joj nije draže,
neg da ko god za nom blijedi. 2580

Ženska srca razlika su,
razabrat su teške muke,
ka žeļeņa njihova su,
kakve misli, kakve odluke. 2585

Pod ļubavim kriju omrazu, 2590
pod omrazom ļubav taje,
jedno im vidiš na obrazu,
skrovna miso njih druga je.

Hoće i ne će drage biti, 2595
kriju i kažu svoje plame,
uzele bi sad se odkriti,
sada hine, sad se srame,

tač da čelad najsvijesniju
nekrepčinom svom pogube,
čijem poznati ne umiju, 2595
ali mrze, ali ļube.

Cijeća tega čudo nije,
da i hrabrena Captislava,

koja vitcz hvalena je
i slovinskih čas država, 2600
čim s hitrinom mnogom hini,
i što hoće, i što ne će,
u kraljevskom dvoru čini
i uzroči teške smeće.

Poklisari srbski ako se 2605
bez nevjestice na stan vrata,
luti nemir sobom nose
i ognjene boje i rate.

Kralju od neba, u kojega 2610
i mir i boj stoje u ruci,
i sve vojske svijeta svega,
i kraljevske krune i puci!

tvoja pamet vjekovita
sva kolika ova upravi,
gdi svijes ljudska ne dohita 2615
slaba vida i naravi.

ČIŃENJE PETO.

SKAZANJE PRVO.

DVORKIŃICA :

Kud otide Captislava?
sad ovako zorom gdi je?
koja će ovo biti sprava?
vidjeti ju nigdje nije. 2620

S ozdravjenijem Gradimirom
utekla je, ne znam kudi,
što mi čini stat s nemirom,
što me gorko smeta i trudi.

Oružje su bojno svoje 2625
oni sobom sve ponili;
samo, meni sumnja što je,
knjigu su ovu ostavili.

Što već sumnim? Pobjegli su.
Eno ugrske brze plavi! 2630

2609. neba] *drugi*: nebi. 2610. stoje] *drugi*: stoji. 2622. utekla je] *drugi*:
pobjegla je.

sidra izvadi, biljezi su
sve od bijega ovo pravi!

Eno na noj Captislave,
eno s Laušom Gradimira;
ah, izdani Bojnislave,
pođe u vjetar tvoja vira!

2635

Captislavu za desnicu
mlad Gradimir eno uhati,
veseli su oba u licu,
spravljaju se govoriti.

2640

Besjede i govore!
za ovi ću dub stati,
i skrovne žamore
njihove slušati.

SKAZAŃE DRUGO.

GRADIMIR I CAPTISLAVA NA GALIJI.

GRADIMIR:

Što ovo vide oči moje,
koje su ovo čudne sreće,
da ti lijepa ma gospoje
podpuno si moja veće?

2645

Mrtav, živ li ja sam odi?
Bdim li, ali san vara me,
da se život moj nahodi
i sve dobro moje uza me;

2650

da kraljevsku tvu desnicu
držim mojom desnicome,
da te stekoh vjerenicu
prave vjere s prstenome?

2655

Ne vjerujem samom sebi,
o kraljice moja izbrana,
o ljepoto davno s nebi
mom životu obećana.

2660

CAPTISLAVA:

Vjeruj, braće moj ljubjeni,
vjeruj, dragi ljubovniče,

božije od ruke određeni
moj čestiti vjereniče,

evo verne tvoje uza te,
evo, davno ljubiti koja
sa svijem srcem obrala te,
podpuno je veće tvoja;

2665

djevičkoga nu pošteni
dosle noj sram branio je,
da ti odkrije sva želenja
i račeno srce svoje.

2670

GRADIMIR :

Velika ti budi hvala,
drag pokoju moj žuđeni,
moja obrano, ka podala
dva krat život jesi meni:

2675

jednom kad me prid Smederom
od smrti si hude otela;
drugo, što me s ovom vjerom
sad si opet oživjela.

2680

Jur bjeh umro, jur spravili
bjehote me ukopati;
kad me sama na dan bili,
slatka dušo, ti povrati,

od smrtnoga ter poraza
ne ozdravi me ničije znađe,
neg rajskoga tvoga obraza
vilovito pogledađe;

2685

i u čas, kada ne nadaš se
nego sasma mrtav biti,
i živ i zdrav ugledaš se,
i vjerenik tvoj čestiti.

2690

Za ove dare tač velike
pravo je, da ti svedđ dugujem,
da te dvorim sve me vike,
da ti sve dni me robujem.

2695

CAPTISLAVA :

Ne ti meni, neg držana
ja sam tebi, dragi brače,

- što se može draže i jače,
tvom blagoćom zavezana,
er voľaše prije umrijeti
u gorkomu nepokoju,
neg mi očito spovidjeti
vjeru i ljubav čistu tvoju.
Tvojoj smrti, moj životu,
ja bih bila dužna i kriva,
ka ražalih tvu dobrotu,
nerazložno sramežljiva,
er ne mañe lubeć tebe,
neg sam ljubav tvu vidjela,
hineć s tobom bez potrebe
do smrti te bjeh dovela ;
nu da ti se verne lubi
zatravjeno srce odkrilo,
taj čas pozno po ñemu bi,
da riječ hini , a ne dilo.
Kako želiš ja sam tvoja,
kuda hoćeš ti me vodi,
i do vijeka, dušo moja,
ti mnom kraľuj i gospodi.

GRADIMIR :

- Da se veće te neugodne
zaborave sve žalosti,
hod'mo u strane naše rodne,
ma kralice, ma radosti.
Tuj roditelj moj hrabreni,
kraľ Vladislav plemeniti,
u mnogoj će tebe scijeni
kako kćercu prigrliti.
Tu će ugrski svijetli bani
do brza te krunit mladu
lijepom krunom, ka se hrani
u stolnomu Biogradu.
Među dobrijem tu ćeš svima
i vesela i čestita
kraljevskoga sred Budima
provoditi tvoja lita.

Podunavske sve gospoje,
kijeh nadsiva sunce lice,
biće verne sluge tvoje
i snižene dvorkiñice. 2740

Nu moj raju ne izrečeni,
lijepa, kojoj slike nije,
ja tvoj sluga i drug vječni
služitcu te najvjernije.

Sve koliko Podunavje 2745
kroz vesele tance i pjesni
pripijevatće sve Podsavje
tve kriposti glas uresni.

Svud će slovit čas i srića 2750
od junačke od desnice
kralevića Ugričića
i dunavske zatočnice.

Ali tihi vjetrić blagi
na žudjeni put zove me,
hod'mo, uresu moj pridragi, 2755
kad je ugodno nami brijeme.

CAPTISLAVA :

S bogom, ćaćko moj ljubjeni,
s bogom, mila porodice.
s bogom, braće moj brabreni,
s bogom drage dvije sestrice. 2760

Vjera i ljubav jaka i mnoga
čini mi vas ostaviti,
za ja ne umrijet, i za moga
Gradimira ne umoriti.

Šnim sam davno zalubjena, 2765
i po voļi vječnoj s nebi
za jedno šnime zavjerena :
siljediti je nega trijebi.

S bogom i ti Bojnislave !
ako mene sad izgubi, 2770
od ne mañe dike i slave
kralevsku ćeš naći ļubi.

Galija se sad diže; dvorkiñica s kraja:

Dijeliše se, pobjegoše!
 ah nesrećni Bojnislave,
 ke te tuge sad snađoše 2775
 mješte pirne gozbe i sprave . . .

ali od onud s kraļevima
 vrijedna mladca vidim ići;
 sve što vidjeh i čuh, nima
 potanko ću poč odkriti. 2780

SKAZANE TREĆE.

KRAĻ, KRAĻICA, BOJNISLAV, I DVORKIÑICA.

KRAĻ:

Ja ktijah, sinko Bojnislave,
 prije večera s mnogom slavom
 rodne uputit u države
 tebe s tvojom Captislavom,
 er bih tvoga roditelja 2785

ispunio tezijem voļu,
 ki te čeka pun veselja
 u kraļevskom Drenopolu;
 nu cijec tužna Gradimira,
 blizu gotov ki je umriti, 2790
 trijebi je spravu tvoga pira
 za dan ki god prodiljiti.

Zbit ne mogu srca moga,
 da viteškijem svijetla dilim
 Ugričića kraļevskoga 2795
 ne prosuzim, ne procvilim.

KRAĻICA:

S teške smo ti mi nesreće
 tebe mlada izgubili,
 scijenim da si umro veće,
 Gradimire sinko mili! 2800

2781. ktijah] *drugi*: htjeh. 2791. trijebi] *drugi*: trijeba. 2794. viteškijem]
drugi: viteška. 2797. *drugi*: s teške ti smo mi nesreće.

DVORKIŃICA :

Česa je umro, živ je, ozdravi
mlad kraľević, i daleče
vrhu brze svoje plavi
s Captislavom sad uteče.

BOJNISLAV :

S Captislavom sad uteče, 2805
i naše se hiti časti;
što se ovo, kraľu, steče
u nevjeru tvoje vlasti?

KRAĻ :

Ko su utekli? s kom hitrinom,
kako djelo toj se zgodi? 2810
Sve nam putom i načinom
sad najbrže spovjeđ odi.

DVORKIŃICA :

Ko bjehote vi primili,
svijetli kraľu, puni dike,
glas nesrećni i nemili 2815
od negove smrti prike,
poletjeste pomno i hrlo
u tužnoga mladca stane,
za vidjeti djelo vrlo
tej nesreće ne nadane; 2820
i bivši ga još zastali
malo živa, ko svi znate,
i ljekare sve dozvali,
da mu izgubjen duh povrate,
s ničijem znañem, s ničijom moći 2825
ne mogoste nać mu lika,
ni pojavit, ni pomoći
žalasnoga zatočnika;

2802. i] *drugi*: ter. 2803. brze svoje] *drugi*: ugrske brze. 2813. bjehote]
drugi: bjehoste. 2815. nesrećni] *drugi*: nesrećan. 2827. pojavit] *drugi*: po-
vratit.

tijem dozvaste Captislavu,
veomi gorko ka cvilaše 2830
za veliku ljubav pravu,
vrijednu mladcu ku nosaše,

je da pjesnim viliñima
ona bi ga pojavila,
ko je od vješte lijecim svima 2835
Sjevernice naučila.

Lijepa dikla, ka proliti
i krv svoju bješe spravna,
za na život povratiti
kraljevića mlada i slavna, 7840

čini na dvor poč svakomu,
za žamorit riječi otajne,
u zakonu vilinskomu
ko su stvari običajne;

i bivši se cijeca tega 2845
uklonila i ja strane,
stupi tiho polak nega,
za početi lijeke znane.

Tuj roneći grozne suze,
oči svoje u ņ upriječi, 2850
pak mu ruku stište i uze
besjediti ove riječi:

gdje si, dragi Gradimire,
mojijeh tuga družu vrijedni,
od ljubavi prave i vire 2855
lijepi izgledu neizgledni?

Evo uza te tvoje verne,
probudi se, ah probudi,
ke nesreće tač čemerne,
ki te more teški trudi? 2860

Ako ja sam kriva bila
tvojoj smeći, drag pokoju,
er ti nijesam sasma otkrila
vjeru i ljubav čistu moju:

da ne žive, da plati se 2865
mojom smrti moj grijeh ovi;

2830. veomi gorko] *drugi*: veoma grozno. 2837. dikla] *drugi*: vila. 2846.
rane] *rukopisi*: s' trane. 2847. polak] *drugi*: blizu.

slatka dušo, razberi se,
osovi se braće, osovi.

Skrovne šapte izricati
za besjedam ovijem sjede,
dokli mu se duh povrati,
dokli otvori sve poglede.

2870

Pojavi se, progovori;
i da oživjet sasma bude,
ľubav mu ona svoju otvori
i gorušte sve požude.

2875

Reče: volim da smrt prika
mlađahnu me bude uzeti,
neg drugoga vjerenika
izvan tebe steć na svijeti.

2880

Što da rečem vam naprijeda?
Oba kažuć vedro lice
ľubežľivijeh sred besjeda
sadružiše sve desnice.

On za utvrdit pravu viru,
na ruku joj prsten stavi,
i u slatkom joj poda miru
verni celov od ľubavi.

2885

Ali bivši stavili se,
da ja mogu njih paziti,
Captislava čini mi se
k Vladimiru odijeliti.

2890

Nakon vele doba toga
hodeć k nima na uzdanu,
ni jednoga, ni drugoga
ne zamjerih u tom stanu.

2895

Mlad Gradimir bješe odnio
sve oružje svoje bojno,
s česa obujmi vaj nemio
moje srce nepokojno.

2900

Mješte oružja nu negova
sred prazna se nađe stana
tebi, kralu, kniga ova
i kraljici ka je pisana.

Po svem dvoru grem i hodim
puna smeće i nemira,

2905

ali nigdje ne nahodim
ni ne, ni šnom Gradimira.

Najposlije me ma namjera
na kraj mora donije ovdi, 2910
prem kad zora zvijezde tjera,
a veseli dan izvodi.

Tuj nenadnom vidjeh spravom
gdje u letuštoj svojoj plavi 2915
Gradimir se s Captislavom
i s Laušom na bijeg stavi.

Put ugrske zemlje obilne
oni su se poč spravili;
eno, kraļu, plavi silne,
stoprv su se odijelili! 2920

KRAĻ:

Eno ih, brzi ko strijel bježe!
Tko bi mogo čekati viku,
da nevjerstva ova leže
u hrabrenu tač bojniku!

BOJNISLAV:

Bježe! i trpi, Bojnislave, 2925
tva junačka bojna sila
tež sramote tač nepravde,
ova izdavna kleta dila?

Ne, ne, ne, da se izgubi
svijem kraļevstvom život prije, 2930
neg da osvojit tvoju ļubi
silni gusar može i smije!

Kuda bježiš s lijepijem plijenom,
zli silniče? Amo hodi, 2935
da mi glavom nepoštenom
tvu privaru platiš odi.

Na poļu se junačkomu
jedan drugom suprotiva,
ne po bijegu sramotnomu
slava i vječna čas dobiva 2940

Nu ni vitez, ni ugrskoga
slavna kraļa ti sin jesi;
od poroda kraļevskoga
ne izhode taki grijesi!

Tuđu ļubi ugrabiti,
i na vjeru goste svoje
tač izdavno privariti,
toj izdavstvo pakļeno je!

2945

Neć' se vratit, neć' se ozvati,
o nečasti svijeh izglede?
Bojnislave, već ne trati
ovdi zaman tve besjede.

2950

S tvojijem plavim zla gusara
stigni, ki s tvom ļubi bježi,
ter ga isijeci, ter pohara,
satariši, sprži i ždeži.

2955

Da pobjegne na kraj svita,
da se skrije u dno pakla,
vlas ga moja trjeskovita
svud posiječe, zbi i zakla!

2960

SKAZANĀ ČETVRTO.

KRAĻ, KRAĻICA, I VLADIMIR.

KRAĻ:

Pravedno se sad rasrči
vrijedni mladac i hrabreni,
na osvetu pravo trči,
pravi je negov gnev ogneni.

On šes ima brzijeh plavi;
ako za nim u potjeru
s junacim se svojim stavi,
platit mu će svu nevjeru.

2965

Koja će se krv proliti
u nemiru priku i hudu,
s obje strane kad se udriti
rasrčeni oni budu!

2970

KRAĻICA:

Tko bi reko, sprava od pira
ovu svrhu da će imati;

nije pod nebom krepka mira,
nije na svijeti dobra ufati. 2975

Nu Vladimir grede k nami,
i on smeten vas u lice ;
pođi s tvojijem družicami
ti za sada, dvorkiñice. 2980

KRALJ :

Što se ovo, Vladimire,
od sestrice tvoje zgodi?
Ka bi svrha od ñe vire,
koji prikor meni rodi! 2985

S Gradimirom pobjegla je,
samo knigu ovu ostavi ;
u kakve me tuge i vaje
s neposluha ñe postavi!

VLADIMIR :

Ja ñe ne znam skrovne voļe,
nu gonetam ke god dilo ; 2990
taj će kniga kazat boļe,
što je ñe srce namislilo.

KRALJ :

Uzmi sinko, ter ju otvori,
i prošti ju ovdi sada,
da čujemo, što govori 2995
na svu obranu plaha i mlada.

Vladimir ští knigu. Kniga s dvora :

Čestitomu vrh svijeh kraļa
i dragomu ćaćku momu,
od slovinskijeh svijeh zemaļa
caru i kraļu velikomu. 3000

Kniga unutra :

Vrijedni ćaćko, majko znana,
ne moj vaša svijes sumñiti,
da ja, ka sam vas držana
ļubit, dvorit i častiti,

utekla sam s Gradimirom, 3005
 za prikorno dat vam ime ;
 s temeljitom, čistom virom
 združena sam za jedno šnime.

Ja viteza plemenita 3010
 stekoh s mačem u desnici,
 voľa je božja stanovita,
 da budemo vjerenici.

Ili je trijeba nega bilo 3015
 za dragoga moga uzeti,
 ili za jedno šnim nemilo
 u nebrijeme meni umrijeti.

S bogom, dragi roditeli, 3020
 nebeski vas kralj smirio,
 i u svakoj vašoj želi
 u naprijeda pogodio.

KRALJ :

Ah, nesrećni Krunoslave,
 kad si mogo promisliti,
 da od poslušne Captislave
 ovako ćeš smeten biti?

Ah, smioni Gradimire, 3025
 ah, ma kćerce plaha od veće,
 u ke boje i nemire,
 u ke upadoh za te smeće !

SKAZAÑE PETO.

ISTI, I SJEVERNICA IZ GORE, I PIGMEJI.

VLADIMIR :

Što ovo oči moje paze, 3030
 ke se čudo zgađa nami,
 ke nakazni ovo izlaze,
 koji su ovo strašni plami?

KRALJ :

Ne budite tijekom smeteni :
 viliñe je ke god dilo ;

u moju se mlados meni 3035
dosta ovega dogodilo.

Pogledamo, što će biti ;
vidjeće ovo prem neskladno
brzo će se obratiti
u vesele ke nenadno. 3040

U gori pjevaju:

O umrli, stupat hrli
suproč zvijezdam ne budite,
božje u ruke vaše odluke
i požude sve pustite.

Prigizdava Captislava, 3045
kojoj slična nije uresa,
kraljevića Ugričića
slijedi s volom od nebesa.

Kad dva draga ljubav blaga
verno bude sjediniti, 2050
nijedna sila, ničija snaga
ne mogu ih rastaviti.

KRALICA :

Koje se ovo udaraće
od medenijeh žica čuje,
koje skladno pripijevaće, 3055
moju kćercu ko klikuje?

Koja je ovo čudna vila,
ka iz onega brijega izhodi,
ke je stvari namislila,
koju čelad sobom vodi? 3060

(Ovdi se rastvara gora, i izhodi Sjevernica iz gore
i mañici Pigmeji).

Sumnu ostav'te, krali znani,
koja u vašoj svijesti uzrastje,
ne grem ovdi ja zamani,
srećno je vami me došastje.

Ja sam vješta Sjevernica, 3065
ke čas svijetla sja svudijera,
glasovita vilenica
i kralica od sjevera.

Poda mnom je zemlja nova
 železnoga podno kola, 3070
 od nebeskijeh gdje dvorova
 obraća se građa ohola.

Zlatna baba tu se štuje,
 gore u moru tu su od leda,
 tuj divjačni puk stanuje 3075
 nesmotrnijeh Samojeda.

Od Pigmea ja gospodim
 drobne puke sve kolike,
 kijeh vam pleme na dar vodim,
 da vidite njih prilike. 3080

Vaša kćerca Captislava,
 ku sam vazda ja ljubila,
 sred mojijeh je jur država
 s Gradimirom vrijednijem bila;
 s Gradimirom samijem, komu 3085
 vrijedna dikla i himbena
 po suda je nebeskomu
 vjerenica namijeñena.

Sreću i ures ne dohodni
 po zvijezdah sam ja poznala, 3090
 i šne slikom štit ugodni
 mladcu bojnem u snu dala.

I po htjeñu nebeskomu
 ja sam ona ista bila,
 koja u licu ne rajskomu 3095
 nemu sam se obećala,

kad himbenijem prid Smederom,
 u dubravi gustoj speći,
 bivši uhićen zlom nevjerom
 i prid očim smrt videći, 3100

od štete ga smrtne i hude
 ote bojna djevojčica,
 hoteć višni, da mu bude
 draga i mila vjerenica.

Među vašijem Slovenima 3105
 s bojnijem mačem sred desnice
 čas je vrijednijem vitezima
 grabit mlade vjerenice.

I ona, ku ste vi pustili
it po svijetu ko bojnika, 3110
po zakonoj ovoj sili
dobila je vjerenika.

S istijem steko jes zakonom
mlad Bojnislav vjerenicu, 3115
ku je oteo zmaju sionom,
vašu mlađu kćer Ľubicu.

Za néga je priličnija
vele veće ova vjera,
neg sestrice né starija, 3120
koja slijedi Gradimira.

Ovo je više htjeće stavno,
ke ne može bit smeteno,
ovako je gori davno
na nebesijeh određeno.

Ja, ka Ľubim vaše pleme, 3125
svijet slovinski kijem se resi,
vrijednijem rodnom i carskijeme
uzvišeno do nebesi,

ne nadane ove sreće
gredem vami navijestiti, 3130
i utažit vaše smeće,
i na piru s vami biti.

KRAJ:

O kriposna Sjevernice,
ku svi znani časte i poju, 3135
o ponosna razumnice,
ko da ne zna kripos tvoju?

Primamo te svi veselo,
i ne može ljepše i draže
momu carstvu biti djelo,
neg da se ove smeće utáže. 3140

Ali bivši kćerca moja
s Gradimirom dijelila se,
ki načini, pomna koja
ovi plamen da pogase?

SJEVERNICA :

Kralevsku mi daj desnicu, 3145
 vrijedni kralu i čestiti,
 da bjeguću djevojčicu
 veselo ćeš ti primiti,

i nu i šnom Gradimira
 dovesti ću dvore u tvoje, 3150
 da se slavi od svijeh vira,
 ko kraljevim dostojno je.

Među nam se vjetri vrli
 na drag pjenez prodavaju,
 koji mene brzi i hrli, 3155
 kako hoću, sveđ slušaju.

Na me znañe vilovito
 plav ugrska ponosita
 doletjeće strjelovito,
 još da bude na kraj svita. 3160

U toliko Bojnislava
 vi smirite s novom virom,
 dokle dođe Captislava
 s dražijem svojijem Gradimirom.

KRALJ :

Ja ti davam moju viru, 3165
 ne moj ništa ti krzmati,
 pođi , reci Gradimiru,
 s mojom kćercom da se vrati.

SJEVERNICA :

Sve će s častim bit velikom,
 kralu, tvoje kuće carske, 3170
 i s uzumnožnom vječnom dikom
 srbske krune i ugarske,

a i tebi će, Vladimire,
 da si mirna srca i lica,
 u čestite ove vire 3175
 bit kraljevska vjerenica.

VLADIMIR :

Velika ti hvala budi,
 o kraljice vrijedna i znana,

tvom će znaću vrh svijeh ljudi
naša kuća bit držana. 3180

SJEVERNICA :

Da se vrijeme već ne gubi
ja ću poći s dobrom česti
s plemenitom svojom ljubí
Gradimira sad dovesti,
a ti pođi, kraľevíću, 3185
Bojnislava gñivna utaži,
i određenu čes i sriću
s blagom riječi nemu kaži.

KRAĻ :

Dovedi ga, sinko, k meni,
to ti ne će, mnim, kratiti, 3190
ja ću negov gñiv ogñeni
u lijep način utažiti.

SJEVERNICA :

Vi Pigmeji ostanite,
ter s veseľem pirnijem odi
Captislavu proslavite, 3195
koja od ždrala vas slobodi.

Pripijevate pjesni one,
ke naučiste jur od mene,
i slovinske Amazone
ponovite dike i scijene 3200

SKAZAÑE ŠESTO.

PIGMEJI IZ SVEGA GLASA POJU :

Proslavimo,
počastimo
u dostojnoj dici i hvali
našu slavu
Captislavu 3205
o Pigmeji ljudi mali.

PRVI :

Ne desnica
 od zlijeh ptica
 u sjerernoj mraznoj strani
 na perjatom, 3210
 na krilatom
 koću narod naš obrani.

Bjehu ždrali
 nas popali,
 i ponijeli tja visoko, 3215
 da potlače,
 da nas bače
 na kameno tle nizoko,

kad bojnica
 Slovinčica 3220
 na letušta koña uzjaha,
 i s visine
 u doline
 sagna jata vrla i plaha.

Slobodeni 3225
 i obrañeni
 ugledasmo mi se tada,
 protivnice
 naše ptice
 sve rastjera dikla mlada. 3230

KOR :

Proslavimo,
 počastimo
 u dostojnoj dici i hvali
 našu slavu
 Captislavu, 3235
 o Pigmeji ljudi mali.

DRUCI :

Ugričiću
 kraļeviću,
 Gradimire plemeniti,

s dikle carske 3240
 tve će ugarske
 zemlje vječnu čas dobiti.

Ti hrabri
 Marte ognjeni
 rodjenoga bićeš kraja; 3245
 Amazona
 slavna ona
 bojne Save i Dunaja.

KOR:

Proslavimo, 3250
 počastimo
 u dostojnoj dicit i hvali
 našu slavu
 Captislavu,
 o Pigmeji ljudi mali.

TREĆI:

Pripravite, 3255
 o čestite
 Budimkiñe lijepe vile,
 za kralice
 zatočnice
 igre, tance, pjesni mile. 3260

Sretite ju,
 častite ju,
 sipjite joj cvijećem pute,
 pristupajte,
 celivajte 3265
 ñe haline svijetle skute.

KOR:

Proslavimo,
 počastimo
 u dostojnj dicit i hvali
 našu slavu 3270
 Captislavu
 o Pigmeji ljudi mali.

ČETVRTI :

I vi ostale
 pune hvale
 Podunavke plemenite, 3275
 kroz pjesance
 i kroz tance
 lijepu diklu proslavite.

Od junaka
 vrsta svaka 3280
 veselo joj kaži lice,
 i u radosti
 slavnoj dosti
 noj napija počasnice.

KOR :

Proslavimo 3285
 počastimo i. t. d.

PETI :

I ti pjesni,
 grade uresni,
 Epidavre, spravi sade,
 ter proslavi 3290
 u ljubavi
 vjerenike lijepo i mlade.

Šnim veliku
 spjeva diku
 Krunoslava vrijedna kraļa, 3295
 gospodara
 svijetla i cara
 od slovinskih svijeh zemala.

Tva sloboda,
 tva gospoda, 3300
 ko sinove kijeh on grli,
 s ovom virom,
 s ovijem pirom,
 ures stječu neumrli.

KOR :

Proslavimo 3305
 počastimo i. t. d.

ŠESTI :

Još gizdava
 Captislava
 novo ti će podat ime,
 kijem captiti, 3310
 kijem slaviti
 glasovit ćeš po sve brime.

KOR :

Proslavimo,
 počastimo i. t. d.

SEDMI :

Hvale tvoje, 3315
 o gospoje,
 glas prosipa svud po sviti,
 da bojnice
 i kralice
 nije ko ti, ni će biti. 3320

KOR :

Proslavimo,
 počastimo i. t. d.

OSMI :

Uklon'mo se, družbo, strane,
 nenadna je neka sila
 bojne vojske oružane 3325
 od onuda naripila.

SKAZAŃE SEDMO.

BOJNISLAV S VOJEVODAM OD PLAVI, POKLISARI, VLADIMIR.

JEDAN VOJEVODA :

Kraļeviću plemeniti,
 sve će biti sada spravno,
 za čas tvoju osvetiti,
 za pedepsat djelo izdavno. 3330

3322. počastimo drugi svak puta: pročastimo.

*

Pospješno se svi kolici
zarad grabše nedostojne
kupe vosci i bojnici
na korabljе tvoje bojne.

Sada ćemo dostignuti
nevjernoga Gradimira,
i ukazat mu naš gniv ļuti,
ko se ckvrni tuđa vira.

3335

Sad će kušat gusar hudi
svojom štetom ne izrečenom,
što je hrabrene vrijeđat ļudi
nerazložnijem silnijem plijenom.

3340

Ne štedi se, ne ustruča se
nijedan od nas za te umrijeti,
uvrijeđena samo da se
veličina tvoja osveti.

3345

VOJEVODA 2. :

Što Kazimir kralj će riti,
kada čuje tuj sramotu?
Nescijena će ova udriti
tužna starca po životu.

3350

Vidim puke sve podložne
uzmnožitoj srbskoj kruni
radi grabše nerazložne
u oğненоj vrit nabuni.

Vidim, gdi se rijeke od krvi
s obje strane proljevaju,
gdje neizbrojna vojska vrvi
sa svijeh strana po Dunaju,

3355

među kralim slovinskima,
gdje su rati vjekovite,
gdje se tužnijem gradovima
štete i raspi vječni prite.

3360

VOJEVODA 3. :

Da se našа glava izgubi,
o naš mili gospodine,
a da lijepa tvoja ļubi
u zo način ne pegine,

3365

za bjegućom onom plavi
 sam zaplivat ja ću plovom,
 hudi silnik da se ustavi
 s ĺutom Ńtetom sad Ńegovom. 3370

BOJNISLAV :

Sad ću, druŃbo ma hrabrena,
 ja vidjeti vaŃu viru
 i viteŃka srca ognena
 proć izdavnom Gradimiru. 3375

Da nevjeru zlu Ńegovu
 u zo naćin pedepŃemo,
 nedostojnu sramotu ovu
 s naŃe krune da dignemo.

Da se satire i pogubi
 silni gusar i nemili, 3380
 ki prihvata tuđe ĺubi,
 ki vjerene dikle sili.

Prije neg s mojom vjerenicom
 svoju ispuni Ńeĺu priku.
 srce izvadiť mom desnicom 3385
 hudomu ću nevjerniku,

i Ńegovu hudu glavu
 za izgled zlobnijeh svijeh na svijeti
 u rođenu ma drŃavu
 na Ńe mjesto ćaćku odnijeti. 3390

VLADIMIR :

Kraĺeviću Bojnislave,
 smiri gŃevno tvoje lice,
 vrzi smeće tja neprave,
 ustav' plahos tve desnice, 3395
 na pogubni boj ne leti,
 dokle ćaćko moj ĺubjeni
 dvije rijeći ne reće ti,
 er te veoma gleda i scijeni.

BOJNISLAV :

Ńto da ćekam, s kojom scijenom,
 dokle gusar zli daleće 3400

priko mora s lijepijem plijenom
odmakne se i uteče?

Dosta vašijeh sred dvorova
do sada sam izdan bio;
je da izdajstva u njih nova
još mi je ko god pripravio?

3405

VLADIMIR:

Pusti ognenu tvu odluku,
i htjej malo počekati,
s Captislavom dokle u luku
Gradimir se bojni vrati.

3410

Ja ti davam vjeru moju,
sada će oba ovdi biti,
o nemilom hudom boju
nije potreba već misliti.

BOJNISLAV:

Da se ona ima vratit odi,
ne vjerujem ja to dilo;
pri nenadnoj ovoj zgodi
nu bi mi se toj hotilo,

3415

da pod bojnijem sam oklopjem
ovu osvetim bezakoñu
ili s mačem, ili s kopjem,
ili pješke, il' na koñu,
neka od bojne me desnice
zaklan pozna u svom vaju
kako tuđe vjerenice
s privarom se otimaju.

3420

3425

VLADIMIR:

Doć će, s tobom ne da u rati
sve junaštvo bojno kaže,
neg za s tobom pirovati,
što je od boja vele draže.

3430

BOJNISLAV:

S djevojčicom krajevskome
da sam nemu ja na piru,

3414. potreba] drugi: potrebe.

i sramotom mom vječnome
da negovu slavim viru?

VLADIMIR:

S kraljevskom ćeš djevojčicom 3435
bit na piru nemu i tebi,
i s gizdavom vjerenicom,
ku ti odredi višni s nebi.

BOJNISLAV:

Ja pirovat s Captislavom, 3440
i da je moja huda vila,
ka s nevjerom tač nepravom
nemu se je zavjerala?

kojoj prsten on podo je,
koja sa svim ne poznana 3445
za prikore vječne moje
od nega je celovana?

VLADIMIR:

Negova je Captislava,
er da je tvoja zvijezde ne će;
druga je tebi zgar zabava,
druge ti su spravne sreće. 3450

Ona, ka se sadružila
čudnom zgodom za jedno šnime,
i od smrti ga slobodila
prid Smederom nevjernime, 3455
mnogo doba pak po sviti
šnim putujuć bez pokoja
s tvojom častim sada biti
nije nikako mogla tvoja.

I kako su višne odluke, 3460
protivit je kijem zamani,
da oslobođen od ne ruke
vjerenik joj bude izbraui;
tako nebom ki gospodi
tebi odredi vjerenicu,

silna od zmaja ku slobodi, 3465
mlađu sestru mu Ľubicu.

S temelitom srećnom virom^m
po viteškom dugovaņu,
Captislava s Gradimirom,
ti se vjerit imaš za ņu. 3470

I ko želno gleda i ľubi
Captislava Gradimira,
koga malo ne pogubi
šnom scijeńena tvoja vira ;
tako tebe tva Ľubica 3475
scijeni, ľubi, gleda i žudi,
vrijedna i lijepa djevojčica,
medne riječi, rajske ćudi.

Ona s majkom odhrańena
posred dvora kraľevskoga, 3480
druga tebi namijeńena
s dobroćinstva vrijedna tvoga,

od bojne je Captislave
vele za te prilićnija,
mnoge strane i države 3485
tukući se koja izvija,

ter viteškoj u potjeri
s Gradimirom hrabrenijeme,
na koga ju ćes namjeri,
živje i opći dugo vrijeme. 3490

Da ņih vjera davno slidi,
svjedoćbu ti każe oćitu
ńe prilika, ka se vidi
na ņegovu bojnom štitu.

Tim, ko ugodno jes višńemu, 3495
od ćaćka će vrijedna i znana
Captislava biti ņemu,
a Ľubiea tebi dana,

ter s podanom srećom s nebi
na ćestitom danas piru 3500

3467. s temelitom] *drugi*: temelitom 3486. tukući se] *drugi*: tukać vitez.
3490. živje] *drugi*: žive. 3492. svjedoćbu] *drugi*: svjedožbu ili: svjedoćbu.

mlad Gradimir biće tebi,
a ti slavnom Gradimiru.

Druge ljepše još razloge
od moga ćeš ćaćka čuti,
kijem će pristat srgbe mnoge 3505
i nemiri tvoji ļuti.

POKLISARI :

Koju boļu čes i sriću,
koju ljepšu vil na sviti
može, svijetli kraļeviću,
veličina tva želiti? 3510

Kraļ Krunoslav vrijedni i znani
vele dobra nam učini,
u vijeke smo mi držani
nega svijetloj veličini.

Kad u boju on pridobi 3515
zla silnika Strašimira,
u nepravoj koji zlobi
naše zemļe sve zatira,

bez harača nijednoga
s mnogom scijenom i ļubavi 3520
Kazimira ćaćka tvoga
za našega kraļa stavi.

Slovinski smo jezik tada
mi od nega naučili,
a države naše vlada, 3525
ko da nam je ćaćko mili.

Kraļ Krunoslav cijeca tega
kako sinka tebe ļubi;
kad te zove, pođi u nega,
prijateļa ne izgubi. 3530

On, kraļevske ki je riječi,
srca u svem plemenita,
čijem ponosi, čijem se dići
vrh kraļeva svijeh od svita,
što se smete, on kriv nije, 3535
s Captislavom tvoja vira,

3502 slavnom] drugi: mladom. 3505. srgbe] drugi: smeće 3514. drugi: jur
negovoj veličini. 3533. čijem] drugi: kijem

bivši dikla mlada od prije
oblubila Gradimira.

Tijem kad mlađu kćer ti dava,
ku ti zmaju silnom ote, 3540
ka je kako i Captislava,
rajske slike i dobrote ;

velikoga cara i kraļa
ne moj riječi pogrđiti,
po kom srbskijeh od zemala 3545
kraļević si ti čestiti.

Za čas tvoju i negovu
on je lijepo namislio,
čijem ti nađe ļubi novu,
ku ti je višni odredio. 3550

Hodi mu se samo javi,
u to ispuni nega voļu,
pak se koļi i krvavi,
kad ne nađeš sreću boļu.

BOJNISLAV :

Kad me tako svjetujete, 3555
poklisari plemeniti,
grem ispunit vaše svjete,
nu još sumnim što će biti.

SKAZANĖ OSMO.

GALIJA SE VRAĆA; IZLAZI GRADIMIR, LAUŠ, CAPTISLAVA,
I SJEVERNICA.

SJEVERNICA :

O čestiti vjerenici,
kojijeh nebo blago i milo 3560
u velikoj slavi i dici
davno je združiti odredilo,
ja sam kraļa samirila ;
teške ostav'te sumne i smeće,
huda od boja i nemila 3565
uspomena ne bud' veće.

Hrabrenomu Bojnislavu
Ľubica je lijepa i znana

za ljubovcu i zabavu
s mnozijem mirom jur podana. 3570

Vašoj vjeri nije se htjelo,
vječne od časti svijetu ka je,
neg' da mirno i veselo
i kraljevski dospjela je.

GRADIMIR :

O razumna Sjevernice, 3575
netom tebe upazismo,
oba naše srce i lice
u veselu razvedrismo.

Ti, ka lubiš vrijedna djela
i kraljevsko naše pleme, 3580
nijesi mogla neg' vesela
k nami doći u ovo vrijeme.

U tvom mjestu kad smo bili,
našu vječnu za spomenu
od dobrote tve primili 3585
mi smo ljubav svaku i scijenu;

ali ljubav ova i dika,
ku primamo sada od tebe,
zamjerna je i velika,
i od mnoge nam potrebe. 3590

Cijeća toga od nas oba
kako majka ne rođena
ti ćeš biti svako u doba
i držana i scijeñena.

SJEVERNICA :

Ja sam, vrijedni Gradimire, 3595
bivši ti još u pvoju,
ovu slavnu izvan mire
prividjela vjeru tvoju.

Cijeća toga u snu tebi
donijeh sliku tu čestitu, 3600
ku s naredbom višnjih s nebi
nosiš u tvom bojnom štitu.

Velike mi jošte stvari
od vas zvijezde prorokuju:
vedri kralji, svijetli cari, 3605
vaše pleme gdi poštuju;

svijet vas kolik gdi vas pjeva,
gdje se od vas porađaju
sto kralica i kraljeva,
ki poreda s suncem sjaju; 3610

od svakoga klikovani
slavni unuci gdi su vaši
Karli, Lauši i Stjepani,
Vladislavi, Matijaši; 3615

ali nad sve kralje ine, 3615
ki će se od vas poroditi,
letjeti će u visine
Ferdinandi glasoviti;

vidim, gdje njih čas i slava 3620
vik zapada ne nahodi;
lav se od bojna rađa lava,
od sokola soko izhodi.

CAPTISLAVA:

Od bistroga tvoga znaña,
o kralice glasovita, 3625
ne mogu se neg' pjevaña
čut vesela i čestita . . .

ali od onud k nami hode
ćaćko i majka ma kralica,
i za ruku ki se vode, 3630
mlad Bojnislav i Ľubica.

Eno s bracom Vladimirom
Teuke, drage me sestrice,
svi stupaju s mnozijem mirom,
svi veselo kažu lice.

Hvalen budi, kralju od nebi, 3635
koji našom kućom vlada,
kako nijesmo mogli u sebi
promisliti mi nikada.

SJEVERNICA :

Sve je lijepo, sve smireno
 prem ko u srcu mi žudimo, 3640
 tijekom veselo i sniženo
 svijetle kralje susretimo.

SKAZAÑE DEVETO.

TI STOJEĆI NA PALKU, KRAJ, KRAJICA, BOJNISLAV,
 LUBICA, TEUKA, VLADIMIR, I SVI KOLICI.

SJEVERNICA :

Svijetli kralju i kraljice,
 teške misli tja vrzite,
 i kraljevsko vaše lice 3645
 u čas dobar razvedrite.

Ko su vaša srca htjela,
 evo ja sam s mnogom dikom
 Captislavu k vam dovela
 s neba danijem vjerenikom. 3650

Scijenim, da ste vi smirili
 Bojnislava hrabrenoga,
 i višnu mu volju odkrili,
 ku s došastja čuste moga.

Lijepa i vrijedna vil Ljubica, 3655
 s kom će on rodit pleme slavno,
 određena vjerenica

s nebesa je nemu davno,
 u ne ruci bivši dari
 i kraljevske sve naprave, 3660

ke doniješe poklisari
 za hrabrene Captislave,
 i bivši ju slobodio
 mlad Bojnislav malo dijete
 od drokuna, ki nemio 3665
 prijetijaše joj smrtne štete.

Bilezi su prem očiti,
 ko vidite svi kolici,

da su imali oni biti
izabrani vjerenici. 3670

Tako ima sto bičega
mlad Gradimir s strane svoje,
Captislavu da za nje
kralj nebeski nareko je.

Tim svak ovdje veseli se 3675
pun radosti draga i mira,
i uživa i diči se
rad čestitijeh ovijeh vira.

KRALJ:

Prvo višnem kralju od nebi,
razumnice vrijedna i znana, 3680
vrh svijeh ljudi paka tebi
carska je kuća ma držana.

Od teške si misli od veće
ti me danas slobodila,
i nenadne moje smeće 3685
prem ko žuđah samirila.

Lijepa je kripos i ponosna,
kom te višni zgar nadari;
od razumna i kriposna 3690
kriposne se čine stvari.

O ničemu da se veće
što bi dosle ne besjedi,
svak uživaj svoje sreće,
ke mu višni blag odredi.

SJEVERNICA:

Vidiš, sinko Bojnislave, 3695
ko si od kralja čuo sada,
drugo misle ljudske glave,
drugo nebom koji vlada.

Višni, koji ktje da sliedi 3700
s tvom Lubicom tvoja vira,
vjerenika isti odredi
Captislavi Gradimira.

BOJNISLAV :

Svijetli kralju i čestiti,
i kraljice puna uresa,
nije se meni protiviti
suproć voļi od nebesa. 3705

• Pokli sklopi, ko sam vidim
bog s Ľubicom moju viru,
Captislavu ne zavidim
ne dragomu Gradimiru. 3710

Primam vašu čas i scijenu,
i uzimam dana ovega
za sestricu nu Ľubjenu,
za dragoga brata nega.

GRADIMIR :

I ti nami, kraljeviću,
bićeš bratac, i držimo
za veliku našu sriću,
er te mirna sad vidimo. 3715

I ja i lijepa Captislava,
čijem budemo u životu, 8720
i sva ugrska s nam država
glasiti će tvu dobrotu ;

a i ti ćeš, o Ľubice,
ko vjerenik tvoj Ľubjeni,
draga i u mjesto me sestrice 3725
sve dni moje biti meni.

CAPTISLAVA :

O sestrice, tvoja zgoda
zamjerna je i velika,
ka za druga tebi poda
tvoga draga slobodnika. 3730

Da sve zemlje svijeta ovega
i sve grade hoć' obaći,
vjerenika vrjednijega
nijesi mogla za te naći.

ĽUBICA :

Hvala i tebi, ma sestrice, 3735
i tvom vrijednom Gradimiru,

ki kažete vedro lice
na čestitu moju viru.

Tako se i ja s vam veselim
sa svijem srcem i pameti,
i svako vam dobro želim,
ke se može steć na svijeti.

3740

GRADIMIR :

U vesela ova i vire
s tvojom srećom hoću i ti,
o hrabreni Vladimire,
da se budeš veseliti.

3745

Moju sestru Bisernicu,
sličnu licem suncu od nebi,
za ljubjenu vjerenicu
i ljubovcu davam tebi ;

3750

jedno, er želim ja ovako,
drugo, er ćaćko moj ljubjeni,
lijepu diklu da svakako
za te vjerim, piše meni.

KRAJ :

To smo vrijedni Gradimire,
svi želeli davno prije,
Vladimiru od te vire
i nam stvari draže nije ;
za to, sve što bolje znamo,
i tvom ćaćku hrabrenomu
sada i tebi zahvaľamo
na čestitu daru tomu.

3755

3760

VLADIMIR :

Sasma si nas već dobio,
kraľeviću plemeniti,
i zamjenom lijepom htio
mu sestricu zamijeniti.

3765

Cijeć junačke ćudi znane
bi drag prijatelj dosle meni ;
sad ćeš biti po dvije strane
mili bratac i ljubjeni.

3770

SJEVERNICA :

Da ispunite po načinu,
svijetli kralju, božju odluku,
boemskoga kralja sinu
Laušu jošte da Teuku.

Posred zemlje sve kolike
slovinskoga od jezika
ne možete za ne dike
nać bolega vjerenika. 3775

KRALJ :

Kad ovako vrijedna i znana
svjetuje me Sjevernica, 3780
o Laušu, tvoja izbrana
Teuka budi vjerenica.

Čaćka tvoga Branivoja
leti kripos po sve kraje,
hoću vrijedna kćerca moja 3785
da mu draga nevjesta je.

Trećega ćeš mješte sina
ti rod njegov meni biti,
moja će se veličina
s tvojom vjerom uzvisiti. 3790

LAUŠ :

Velika je tva dobrota
vrhu mene, kralju znani,
do svrhe smo od života
i ja i ćaćko noj držani. 3795

Nije ti dosta, da si mene
u tvom dvoru odhranio,
i kriposti ne izrečene
sve kraljevske naučio;

neg' za sina ljubjenoga
još me hotje prigrliti: 3800
veličanstvu carstva tvoga
ke ću hare ja vratiti?

3802. hare] drugi: hvale.

KRALICA :

Uzmi tvoga vjerenika
za desnicu, kćerice mila,
sreća je tvoja prem velika, 3805
ka te šnime sadružila.

TEUKA :

Dobro veliš, majko draga,
velika je moja dika,
koja ovako vrijedna i blaga
dala mi je vjerenika. 3810

Za uzvišene vaše krune
ja ću molit sved' višnega,
da vam sreće da podpune,
ke se isprosit mogu od nega.

Kriposna je druga imati 3815
mladoj dikli vječna scijena,
i tezijem se ima zvati
sved' čestita, sved' blažena.

LAUŠ :

Vrijedno je tvoje govorene,
vjerenice moja izbrana, 3820
mnogo je meni uzvišene
dikla toli lijepa i znana.

TEUKA :

Robinica ja sam tvoja,
kraljeviću plemeniti,
žela i miso ti ćeš moja 3825
i uzvišene moje biti.

Vesela se većma čujem,
što sam tebe stekla sada,
neg' da vas svijet posjedujem
od istoka do zapada. 3830

POKLISARI :

Na vesele mi smo jedno,
svijetli kralu, doć scijenili ;
na srećne smo sad se u jedno
četv vjere namjerili.

Sreće su ovo neizgledne, 3835
 ke ti nebo zgar dariva ;
 bog kraljeve blage i vrijedne
 brani, tješi, i uzvišiva.

POJU :

Rajska ljubavi,
 koja zatravi 3840
 sej plemenite
 drage čestite,

dođi nam rijeti,
 je li na svijeti
 vjere srećnije 3845
 i družbe vjernije.

Vi vjerenici,
 kijeh slavnoj dici
 ne će nikada
 biti zapada, 3850

srećni rastite,
 ter uzmnožite
 kraljevsko pleme
 porod Slovinime.

SJEVERNICA :

Da ste svijetli i blaženi 2855
 i čestiti svi kolicu,
 o kriposni, o hrabreni,
 o gizdavi vjerenici.

Krunoslave, kralju znani,
 i ti u vijeke čestit da si, 3860
 ki kraljestvo razprostrani,
 u komu se tva čas glasi.

Govorene šnim slovinsko
 na pet mora prostrije u jedno :
 na njemačko, na hvalinsko, 3865
 adrijansko, crno i ledno ;

s toga ures tve pameti
 spjevan skladnijeh od pjesnika

po zemlah će svijeh letjeti
slovinskoga od jezika. 3870

I ti u vijeke čestit budi,
Epidavro rimski grade,
koji si se namjerio
na ove slavne vjere sade.

Vidim gdje se svud pripijeva 3875
po jeziku slovinskomu,
plemenitijeh ko kraleva
cvijet u skutu capti tvomu;

vidim s mnogom tvojom scijenom
dalmatinske gdje države 3880
uresnijem te zovu imenom
od hrabrene Captislave;

gdje tvoj narod plemeniti
prinijetiće božja ruka
u Dubrovnik grad čestiti, 3885
stan slobodna vrijedna puka;

grad koji će čas i kruna
svijeh slovinskih bit država,
neka u nemu sveđ podpuna
slavnijeh Slava capti slava. 3890

SKUP :

Što su ovako teške smeće
samirene dana ovoga,
i vesele sinu veće
iza oblaka strašivoga :

ali učini vješta i hitra 3895
Sjevernica svom pameti,
koja ugasit brža od vitra
ovi bojni plam doleti;

ali mudra kraļa ovo je
Krunoslava čas i dika, 3900
za tri kćerce ki našo je
tri krajevski vjerenika;

ali svijesnom Gradimiru
dat se od hvale ima dio,
današnjemu bivši miru 3905
i on dobar uzrok bio;

ali zvijezde uzročiše
 ove srećne vjere i zgode,
 iz kojih ko god varan piše,
 da sve ljudske sreće izhode? 3910

DRUGI OD SKUPA :

Ne, ne, ova čuda otvori
 svemogućstvo božije svijesti,
 ka s nebesim zvijezde stvori,
 koja dijeli ljudske česti. 3915

Božija ruka, ka se stere
 po sve svijeta strane i kraje,
 četir srećne ove vjere
 sama danas sklopila je.

Mudra i znana Sjevernica,
 sve pod koje ruke slijedi,
 bi poklisar i glasnica
 od nebeske zapovijedi. 3920

Višni gospod, vječno dobro,
 pravi je uzrok svijeh dobara;
 ko je inako sudit obro,
 u sudu se svomu vara. 3925

Umrli se zaman muči
 djelom vršit sve požude,
 kad nebeski kralj odluči,
 da drugako slijedit bude. 3930

Ko god želi, da sve odluke
 dobrom svrhom budu iziti,
 u božje se spusti ruke,
 podpuno će miran biti,

BISERNICA.

Bisernica, spjevana po Donu Đore Palmotića, vlastelina dubrovačkoga, prikazana prid dvorom.

Imena onezijek, koji ulaze u ovo prikazaće.

Dunaj }
Sava } prolog.

Vladislav, kralj od zemlje ugrske.

Gradimir, njegov sin.

Bisernica, njegova kći.

Dunajka, ne dvorkinica.

Captislava, vjerenica Gradimirova.

Vladimir, ne brat.

Bojnislav, kraljević srbski.

Oritrijes, tatarhan.

Ľubislav }
Strašimir } njegova bratja.

Vilozmaj, vilenik, svjetnik Oritrijesov.

Nanin, njegov sluga.

Glasnik.

Vojevoda od Ugričića.

Sjevernica, kraljica od nove zemlje.

Skup kraljevića i Ugričića.

PROLOG :

DUNAJ I SAVA, RIJEKE.

DUNAJ :

Sava, lijepa ma gospoje,
koja puna mira i sklada
sa mnom družiš vode tvoje
kod bijeloga Biograda,

da se u skladne pjesni slaga
od najboljih svijeh pjesnika
družba i ljubav naša draga
i zamjerna čas i dika,

ter da rijeka veća od slave
sred slovinskih nije kraja
nego bistre rijeke Save,
nego druga ne Dunaja ;

ali ako dosle bismo
mi na glasu i u scijeni,
od kada se sjedinismo
među nami zalubjeni :

od sada će naše vode
po sve svijeta čet' strane,
igdi umrli ljudi hode,
vele veće bit pjevane.

Za to sa mnom ako si se
igda od prije veselila,
sad podpuno veseli se,
ljubovnice moja mila.

SAVA :

Vjereniče moj Dunaju,
trijeba da stvar čudna koja
zgodila se u ovom kraju,
kad je taka rados tvoja ?

5

10

15

20

25

A i ja ćutim neko u sebi
 uživaće milo i slavno, 30
 i vesele, kakvo ne bi
 u mojemu srcu davno.

Za to, družo moj ljubjeni,
 izabrana ma radosti,
 prave uzroke odkrij meni 35
 od ovake čestitosti.

DUNAJ:

Uzroci su prem velici,
 od kojih veći bit ne mogu,
 da mi drazi ljubovnici 40
 ukažemo rados mnogu.

Ne vidiš li bijele mire
 budimskoga bijela grada,
 kojih se uz množna čas prostire
 od istoka do zapada?

Ne vidiš li s lijeva i s desna 45
 oko nega zemlje ravne,
 i čestita sela uresna,
 i visoke zgrade slavne;

sela i grade, gdi gospode
 glosoviti silni bani, 50
 i vitezi, i vojevode,
 po svem svijetu klikovani;

gdi ljepotom rajskom dične
 plemenite stoje vile,
 vedrijem okom suncu slične, 55
 blaga srca, riječi mile,

ter kako su zlatne zvizde
 ures lijepi od nebesa,
 tako su one svake od gizde
 i od vječnoga meni uresa, 60

u slovinskom da jeziku
 pokrajine nije, koja
 ne pripijeva čas i diku
 podunavskih od gospoja?

Vrh ponosne zemlje ove,
ko znaš, drži sve vladane
kralj Vladislav, ki svud slove
kroz viteško djelovanje.

65

Vrh junačke još desnice
veća nemu čas izvira
s drage kćerice Bisernice,
slavna sinka Gradimira.

70

Nu će prostrijet na daleko
po svem svijetu svoju slavu,
za nevjestu što je steko
lijepu i bojnu Captislavu.

75

Ona, ures kuće carske,
određena nam kraljica,
Amazona zemlje ugarske,
podunavska zatočnica,

80

s Gradimirom vjerenikom
došla je na naš kraj čestiti,
gdi primjena s mnogom dikom
od svekra će svoga biti.

85

Vladimir je bratac šnome,
vjerenica komu je izbrana
zamjenome kraljevskome
Bisernica obećana;

Bisernica, ka tolikom
ljepotom se mlada resi,
da se gubi prid ne slikom
isto sunce od nebesi.

90

Ova dikla glasovita,
igdi siva zrak sunčani
glave i kralje mnoge od svita
sve ljeposti glasom zani,

95

da su od njih sa svom snagom
nastojali nekolicu,
da bi mogli s čestim blagom
bit joj drazi vjerenici.

100

Od svijeh veće čuti rane
cijec rajskoga ne uresa

srce kraļa kremske strane
 tatarhana Oritrijesa,
 koga za sve naglo vele 105
 za svojega zeta steći
 svi tatarski kraļi žele,
 bivši od njih kraļ najveći;
 on oholo pun požude,
 ko proć putu i razlogu 110
 silni kraļi mnokrat žude
 stvari, koje im bit ne mogu,
 na junačku svu desnicu
 zakleo se, da na svijeti
 ne će drugu vjerenicu 115
 izvan same ne uzeti.
 S Vilozmajem vilenikom
 u ove kraje tijem će doći,
 nastojeći silom prikom
 svoje ispunit žeļe moći. 120
 Nu zlijeh ļudi vrle muke
 s njih će štetom bit za ludu,
 er je trijeba višne odluke
 da imat svoju svrhu budu,
 i da nitko ne osvoji 125
 lijepu vilu, slavnu dosti,
 van Vladimir, ki dostoji
 sam zamjerne ne lijeposti,
 er danaska puna slave
 negova se vrši vira 130
 s pirom lijepe Captislave
 i bojnoga Gradimira.

SAVA :

Čas i sreća da velika,
 moj gizdavi ļubovniče;
 razložno je, da do vika 135
 zemļe ugrske nim se diče.
 Ki kraj, koja strana od svita,
 ka država nahodi se,

gdi Gradimir i čestita
Captislava ne slavi se? 140

Tko je, da ne zna i ne časti,
igdi sunčan zrak dopira,
vrijedna djela, bojne vlasti
hrabrenoga Vladimira?

Plemenita Bisernica 145
većma se ima dičit nime,
neg' da svijetla jes carica
svijem narodim umrlime

DUNAJ :

Za počastit ove vire, 150
podnosite nad sve ine,
i da se od njih glas prostire
po sve svijeta pokrajine,

u budimski grad došli su
od Evrope sva gospoda,
a najliše glave ki su 155
slovinskih od naroda.

Ľubežljivijem porukami
svijeh Vladislav kralj dozvo je,
s bojnijem djelim i s igrami
da proslave ime svoje. 160

Nastojace od njih svaki,
ljepše i bole sve što umije,
da se ukaže vitez jaki,
i da vječnu čas dobije. 165

Ali uz romon glasoviti 165
bojne trubļe bio dan poju;
hod'mo se i mi veseliti
u ovijeh igrah, moj pokoju.

Nu prije neg' se uputimo 170
slavu pazit dana blaga,
za poplivat za jedno uplimo
bistre vode, moja draga.

ČIŇENJE PRVO.

SKAZAŇE PRVO.

KRAĻ VLADISLAV, GRADIMIR, CAPTISLAVA, I BISERNICA.

KRAĻ :

Moj drag sinko Gradimire,
moja diko, moja časti,
po komu se svud prostire 175
veličina naše vlasti,

ti si došo dobar vele
s dragom družbom u grad ovi,
gdi došastje vaše žele
svi slovinski vitezovi. 180

Od kad si se odijelio
iz hrabrene Ugarije,
svaki dan sam ja brojio,
da se vratiš k meni prije.

Koliko t' se srce moje 185
u bolesti lutoj smete,
kad pogube začuh, koje

ti po putu mlad susrete;
kolike mi muke zada
kleto izdajstvo i nevjera, 190
ka te snađe polak grada
himbenoga od Smedera!

Nesreća bi one zgode
sama život meni otela,
da mi glase tve slobode 195
Sjevernica nije donijela.

Ali opeta ke vesele
ja oćutjeh s druge strane
nad sve srećne roditelje,
ki rađaju sinke znane, 200

kada meni doglašena
bi junačka tvoja slava,
i da je druga tva hrabrena
carska ćerca Captislava!

Er da druge nam svjedoke 205
ti doveo, sinko, nijesi

od kriposti tve visoke,
kom kraljevsko pleme uresi,
vjerenica tač dostojna
sama bi nam svjedok bila 210
od junaštva tvoga bojna,
od hrabrenijeh tvojijeh dila.

Kroz čestitu viru vašu
veća je moja dika i slava,
neg' što vladam sve što pašu 215
Visla, Dunaj, Sava, Drava.

Vrhu svega meni vi ste
uzrok vječne slave i mira,
što mi zeta doveli ste
hrabrenoga Vladimira. 220

Tim vas primam srca draga,
i višñemu davam hvale,
ki me ovega dana blaga
smiri nad sve kralje ostale.

GRADIMIR :

Kralju i ćaćko moj ljubjeni, 225
kijem se dićim vele veće,
neg' podložna da su meni
sva kraljestva ljudske sreće,

i ja i moja vjerenica,
i Vladimir naš zet slavni, 230
svi vesela srca i lica

došli smo te služiti spravni,
ter neizbrojne i podpune
hvale tebi podavamo,
od kraljevske tvoje krune 235
pokli ovaku čas primamo.

I ja, tvoj snižni rod najliše
držan ti se vas vijek čujem,
da te dvorim od svijeh više,
da te služim i poštujem. 240

Bivši od tebe naućio
sve od časti pute istine,
kojijem sam se objavio
sin dostojan tve vedrine,

plemeniti bojni trudi, 245
 ke ti u mlados tvoju podni,
 od viteštva meni svudi
 izgledi su bili ugodni.

Cijeć kralevskih tvojijeh dila, 250
 i za tebe doć služiti,
 Captislava jes hotila
 vjerenica moja biti.

Kroz kriposti ona carske, 255
 kijem je uresna i čestita,
 pokrajine naše ugarske
 čas će biti vjekovita.

KRAJ :

To ja čekam od ne dike, 260
 i diklicu tač hrabrenu
 primam slave prem velike
 za mu ćercu ne rodjenu.

Bivši tebe smrti lute
 prid Smederom slobodila,
 biće i nami po sve pute
 i našem puku mila.

CAPTISLAVA :

Vedri kraļu i hrabreni 265
 vrh : inijeh svijeh kraleva,
 koga slave glas pošteni
 po svemu se svijetu pjeva,
 ja sam tvoja službenica, 270
 na zapovijed tvoju budi
 moja snaga, ma desnica,
 moja djela, moji trudi.

Pokli od tebe s takom časti 275
 za ćercu sam izabrana,
 ko ti ne ću sa svom vlasti
 za jedno s bracom bit držana,
 koga odkle si ti nareko
 za dragoga tvoga zeta,

tijem se diči, ko da je steko
carstvo i krunu svega svijeta. 280

KRAJ:

Tako se i ja dičim nime,
i neizmijerna ma je hvala,
što čes blaga u ovo vrime
nega mi je zeta dala.

Uzmi, uzmi za desnicu, 285
o krajevski mladče izbrani,
tvoju dragu vjerenicu,
ku dobrota tvoja zani.

Pokli u dobar čas čestiti 290
šnom se svrši tvoja vira,
ne mañe ćeš drag mi biti
moga od sina Gradimira.

VLADIMIR:

Svijetli kraju, sve što mogu
zahvalam ti ja najdraže
na veliku ljubav mnogu, 295
ku mi tvoja milos kaže.

S tvojom ćercom, koje dike
gospoduju srce meni,
ja ću biti sve me vike
sin i sluga tvoj sniženi. 300

Od mene će bit scijeñena
tva krajevski svijetla slava,
kako scijenim i ljubjena
moga ćaćka Krunoslava.

Bisernice, drag pokoju 305
i požudo srca moga,
desnicu mi podaj tvoju,
ko je voļa ćaćka tvoga.

Ti si slatko moje dobro,
ti moj ures, ti ma dika, 310
ti, koju sam slijedit obro,
moja rados sva kolika.

BISERNICA :

Ja sam, slavni kraleviću,
robiñica tva do vika,
i za mnogu držim sriću,
što te stekoh vjerenika.

315

Ti si moja čas i slava,
ti čestitos ma na sviti,
ti požuda, ti zabava,
ti sva miso me pameti.

320

KRAJ :

A sad, moje svijetle dike,
Ugričići drazi moji,
slav'te srećne vjerenike,
ko se uresu njih pristoji.

325

Ki su naš pir počastiti
kraleviće došli odi,
i vitezi plemeniti,
kijeh Evropa bojna rodi,
na junačko k nima pole
i mi ćemo brzo poći,
za njihove lašne i boje
igre bojne gledat moći.

330

SKAZAÑE DRUGO.

BISERNICA I DUNAJKA.

DUNAJKA :

Nu jesi li, ma kralice,
ti podpuno sad vesela,
ponosito čim si lice
tvoga draga jur vidjela,
čim brat mili vjerenicom
došo ti je u ove kraje,
koja s licem i s desnicom
ko nebeska božica je?

335

Ko Gradimir sama sebe
ne carskome smiri dikom,
na isti način hotje i tebe
smirit carskijem vjerenikom.

340

Zamjena se među vami
veoma lijepa učinila,
među svijetlijem ka krunami
davno ljepša nije bila. 345

Od visoka bit plemena,
rajske čudi, rajske slike, 350
čas i sreća ne izrečena
i hvale su tve velike;

nu sad ničija slava druga
tvoga uresa ne pritječe,
čim kreposna toli druga 355
i nevjestu vrijednu steče.

Kako je slavna Captislava,
slavan bratac ne tako je,
tim, ako igda, rados prava
sad gospodi srce tvoje. 360

BISERNICA :

Razlog se je veseliti,
o Dunavka moja draga,
pokli ovako meni biti
hotjela je sreća blaga. 365

Čestitos je moja mnoga
i vesele veoma slavno,
vidjet braca ljubjenoga,
ne vidjena ovdi davno;

i toliko veće, koli 370
kroz činjenja plemenita
nega slave glas okoli
priko svega leti svita,

i što bojnu vjerenicu
steko je svojom hrabrenosti, 375
koja nosi sunce u licu,
raj u srcu svijeh kriposti.

Ko je ugodna ona meni
po viteštvu svom slavnomu,
tako i bratac ne ljubjeni
ugodan je srcu momu. 380

Nad sve dikle tijem poglavne
čas je i slava ma velika

cić nevjeste carske i slavne,
cić slavnoga vjerenika;

nu san, noćas ki sam snjela,
smeta i trudi moju mlados,
da ne mogu, ku bih htjela,
ne znam kako, ćutjet rados.

385

DUNAJKA :

Kroz mišljenje neuludno
blagu danu zla ne sluti,
pače, ako ti nije trudno,
učini mi taj san ćuti.

390

BISERNICA :

Jur prid zorom bješe uteko
crne noći dio veći,
a od misli svijeh daleko
ja san tihi slatko speći,
među cvijetjem snjeh da stoju
sva vesela, sva gizdava,
u našem perivoju
polak rijeke od Dunava.

395

Tu razlicijeh jato ptica
žubereći slatke pjesni
bijela i sida golubica
slušat žuber njih uresni.

Ka snježanijem do čim krilim
po granicam dubja oblijeta,
ke mirisnijem cvijećem milim
u razbludan način cvjeta ;
grda ptica s gar visine
zaletje se iz nenade,
ka sve odagna ptice ine,
samo tužnu nu popade.

405

410

I sterući brza pera,
da je bude tja ponijeti,
s lijeve strane od sjevera
jedan oro k noj doleti.

415

On pravednu golubicu
iz nokata zlijeh izbavi,